

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Příspěvkové organizace

Předkládá: Bc. Gabriela Ficzuová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jan Lego, PhD.

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Gabriela FICZUOVÁ**
Osobní číslo: **R19N0007P**
Studijní program: **N0421A220001 Veřejná správa**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Téma práce: **Příspěvkové organizace**
Zadávající katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Stručná charakteristika neziskového sektoru
3. Neziskové organizace
4. Příspěvkové organizace
5. Finanční hospodaření příspěvkové organizace
6. Majetek příspěvkové organizace
7. Fungování Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni
8. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Jan Lego, Ph.D.**
Katedra teorie práva

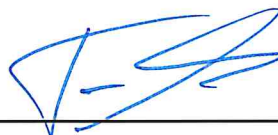
Datum zadání diplomové práce: **29. března 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. Petra HRUBÁ SMRŽOVÁ, Ph.D. (v.z.)

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Příspěvkové organizace“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň, březen 2021

.....

Poděkování:

Tímto bych moc ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, panu Mgr. Janu Legovi, PhD., a panu JUDr. Tomášovi Loudovi, CSc., za jejich cenné rady, které mi při psaní mé práce poskytli. Dále bych chtěla poděkovat paní Mgr. Editě Laštovkové a Bc. Martině Drbuškové za jejich ochotu a spolupráci.

OBSAH

1. ÚVOD.....	7
2. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA NEZISKOVÉHO SEKTORU	9
3. NEZISKOVÉ ORGANIZACE	11
3.1. Historie neziskových organizací na území České republiky	11
3.2. Základní znaky neziskových organizací	13
3.3. Rozdělení neziskových organizací	14
3.3.1. Dělení dle kritéria zřizovatele	14
3.3.2. Dělení dle globálního charakteru poslání.....	15
3.3.3. Dělení dle kritéria financování	15
3.4. Důvody existence neziskových organizací	15
3.5. Zakotvení neziskových organizací v právním řádu.....	16
4. PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	20
4.1. Základní rysy příspěvkových organizací	21
4.2. Právní úprava příspěvkových organizací	22
4.3. Rozdělení příspěvkových organizací	25
4.3.1. Státní příspěvkové organizace	25
4.3.2. Příspěvkové organizace USC	27
4.4. Proces zřízení příspěvkové organizace.....	28
4.4.1. Zřízení příspěvkové organizace územního samosprávného celku	29
4.4.2. Zřízení státní příspěvkové organizace	34
4.5. Rozdělení, sloučení, splynutí a zánik příspěvkové organizace	36
4.6. Výhody a nevýhody příspěvkových organizací.....	38
5. FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	39
5.1. Státní příspěvkové organizace	39
5.2. Příspěvkové organizace územních samosprávných celků.....	41
5.3. Peněžní fondy příspěvkových organizací	42
5.4. Kontrola hospodaření příspěvkové organizace.....	44
6. MAJETEK PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	47
6.1. Státní příspěvkové organizace	47
6.2. Příspěvkové organizace územních samosprávných celků.....	48
7. PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE V OBLASTI KULTURY.....	51
7.1. Vymezení pojmu kultura a pojmů souvisejících.....	51
7.2. Zabezpečení služeb v kultuře – organizace.....	52
7.3. Zákon o veřejnoprávních kulturních institucích.....	55
7.3.1. Znění návrhu zákona o veřejnoprávních kulturních institucích	58
7.4. Potřeba transformace Národního divadla	64

8.	FUNGOVÁNÍ DIVADLA JOSEFA KAJETÁNA TYLA V PLZNI.....	66
8.1.	Historie organizace.....	66
8.2.	Podstata činnosti.....	67
8.2.1.	Nabídka pro diváky.....	69
8.3.	Organizační struktura.....	70
8.4.	Vymezení majetku DJKT.....	71
8.5.	Finanční hospodaření.....	73
8.6.	DJKT a komunikace.....	75
8.7.	Partnerství a sponzoři.....	77
8.8.	DJKT a koronavirová pandemie.....	78
9.	ZÁVĚR.....	82
	CIZOJAZYČNÉ RESUME.....	85
	SEZNAM ZDROJŮ.....	86
	SEZNAMY.....	91
9.1.	Seznam použitých zkratk.....	91
9.2.	Seznam tabulek.....	91
	PŘÍLOHY.....	92

1. ÚVOD

Jako téma mé diplomové práce jsem si vybrala „příspěvkové organizace“. Je to téma velice zajímavé, avšak v mém oboru poměrně málo probírané. To je také jeden z důvodů, proč jsem si téma vybrala, chci se o něm dozvědět více, příspěvkové organizace jsou totiž všude kolem nás a setkáme se s nimi v běžném životě. Téma je mi navíc velice blízké, protože již sedmým rokem pracuji v jedné z příspěvkových organizací – v Divadle Josefa Kajetána Tyla v Plzni.

V první části mé práce se zaměřím na příspěvkové organizace jako takové. V druhé části mé práce se chci zaměřit na příspěvkové organizace v oblasti kultury. Cílem bude poskytnout ucelený přehled problematiky příspěvkových organizací na našem území a konkrétněji popsat fungování konkrétní příspěvkové organizace – Divadla Josefa Kajetána Tyla. Dalším cílem mé práce bude se zaměřit na již dříve navrhovanou právní formu veřejnoprávní kulturní instituce a nedostatečnost legislativy s tím spojenou.

V první kapitole mé práce chci stručně popsat význam neziskového sektoru a jeho ukotvení v národním hospodářství.

V druhé kapitole na to navážu neziskovými organizacemi jako takovými. Zaměřím se na jejich význam, charakteristiku, která bude obsahovat i základní znaky a jejich historii na našem území. Dále se zaměřím na jejich rozdělení, a to podle tří kritérií, a nakonec se budu věnovat jejich ukotvení v našem právním řádu. Tyto dvě první kapitoly napomůžou k hlubšímu pochopení a zařazení problematiky a institutu příspěvkových organizací.

Další, třetí kapitola se již bude věnovat příspěvkovým organizacím jako takovým. Nejprve se budu zabývat vymezením pojmu příspěvkové organizace, na což navážu jejich ukotvením v právním řádu České republiky. V této kapitole bude velice důležité jejich členění, kdy příspěvkové organizace můžeme rozdělit na státní příspěvkové organizace a organizace zřízené územním samosprávným celkem. Budu se konkrétněji věnovat procesu jejich vzniku, ale také jejich možnému zániku, rozdělení, sloučení nebo splynutí. Na závěr kapitoly bych chtěla upozornit na určité výhody a nevýhody právní formy příspěvkové organizace.

Čtvrtá a pátá kapitola se bude zabývat finančním hospodařením a majetkem příspěvkových organizací. V oblasti finančního hospodaření rozeberu financování a nakládání s finančními prostředky obou druhů příspěvkových organizací. Popíšu také fungování finančních fondů, které si příspěvková organizace zřizuje. Na konec této kapitoly bude

vhodné zmínit i oblast kontroly hospodaření, zaměřím se na to, kdo ji vykonává a jakým způsobem probíhá. Kapitola o majetku se bude věnovat tomu, jakým způsobem vůbec příspěvková organizace s majetkem hospodáří.

V další části mé práce se budu zabývat konkrétní oblastí, ve které se příspěvkové organizace objevují. Vybrala jsem si oblast kultury, protože je mi velice blízká a troufám si říct, že Plzeň - město, ve kterém žiji, je velice kulturně založené. Šestá kapitola bude tedy popisovat a charakterizovat pojem kultura. Dále se zaměřím na to, jaké orgány v této oblasti vystupují. Dalším bodem této kapitoly bude velice diskutovaný návrh zákona o veřejnoprávních kulturních institucích, který je jakýmsi projevem nespokojenosti s legislativní úpravou. Zaměřím se na konkrétní části návrhu zákona.

V poslední kapitole chci podrobněji popsat fungování Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni. Blíže se budu věnovat podstatě jeho činnosti, organizaci, jeho financování nebo také majetku, kterým disponuje. Cílem této kapitoly bude nastínit živější a autentičtější fungování konkrétní příspěvkové organizace.

2. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA NEZISKOVÉHO SEKTORU

Neziskový sektor je velice důležitou součástí ekonomického i politického prostředí každé vyspělé země včetně České republiky. Lze říci, že vyrovnává přetlak ekonomických zájmů nejsilnějších subjektů na všech typech trhu. Chápeme ho jak sektor, který stojí mezi státem, trhem, ziskovými soukromými společnostmi a jednotlivými občany nebo jejich skupinami. Představuje nám takové formy činnosti, které většinou mohou fungovat nezávisle na státu a jeho orgánech. Je tvořený neziskovými organizacemi.¹

V platné právní úpravě České republiky bohužel nenajdeme žádnou definici neziskového sektoru jako takového.² Odborníky je pojem neziskovost považován za nepřesný a v zákonech se uplatňuje velice zřídka. To, že tento pojem vnímáme jako popis nějakých subjektů, jejichž výstupem není dosahování zisku, má původ pravděpodobně v nepřesném překladu termínu non-profit. Pro tento termín by se však hodil více překlad nevýdělečný – takový subjekt, který nesměřuje k dosažení zisku, ale naplňuje jiné cíle. Naše právní pojmosloví ale žádný podobný termín nemůže nabídnout a tento pojem je již obecně vžitý a používáný.³

Charakteristika neziskového sektoru se odvíjí z teorie národního hospodářství. Na začátku mé práce je tedy třeba stručně vymezit pojem národního hospodářství jako takového a tím pochopit prostor, který je jím určen.

Národní hospodářství jako takové můžeme považovat za souhrn odvětví a sfér ekonomiky země, které jsou vzájemně spjaté se společenskou dělbou práce. Považujeme ho za organismus, ve kterém probíhají děje, které zajišťují fungování společenského systému.⁴

V odborné literatuře nalezneme mnoho druhů členění národního hospodářství. Z pohledu financování ho můžeme členit na ziskový neboli tržní sektor a neziskový neboli netržní sektor. Neziskový sektor potom dále dělíme na veřejný, soukromý a sektor domácností. Ziskový sektor je financovaný z prostředků, které jsou získané subjekty

¹ HLOUŠEK, Jan, Zuzana HLOUŠKOVÁ a Pavel HANUŠ. *Teorie a právo neziskového sektoru*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, str. 11. ISBN 978-80-7435-305-5.

² PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, str. 19. ISBN 978-80-210-9154-2.

³ OUTLÁ, Anna a OUTLÁ, Veronika. *Neziskový sektor* [online]. Praha. 2009 [cit. 2020-11-03].

Dostupné z: <https://docplayer.cz/24764092-Neziskovy-sektor-judr-anna-outla-judr-veronika-outla-ph-d-1.html>

⁴ BLAŽEK, Jiří, Alena KERLINOVÁ, Jan KUBÍČEK, Eva TOMÁŠKOVÁ a Vladimír TOMŠÍK. *Národní hospodářství*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, str. 14. ISBN 978-80-210-6949-7.

ziskového sektoru z prodeje statků, které buď produkují, nebo distribuují. Jak už vyplývá z označení, cílovou funkcí je zisk. Neziskový sektor je taková část národního hospodářství, kde subjekty, které v něm fungují a produkují statky, získávají prostředky pro svoji činnost cestou takzvaných přerozdělovacích procesů. Cílem neziskového sektoru není zisk ve finančním vyjádření, ale přímé dosažení nějakého užitku, který má podobu veřejné služby.⁵

O druhé rozdělení, které zmíním, se zasloužil švédský ekonom Victor A. Pestoff. Rozdělil národní hospodářství dle hlavních charakteristik ekonomických subjektů do tří směrů:⁶

- veřejný (to, co je spravováno veřejně, např.: státní a obecní úřady, nemocnice, domácnost nebo soukromá firma) a soukromý sektor (privátní, je v soukromých rukou, např.: domácnost, soukromá firma)
- neziskový (nefunguje za účelem dosažení zisku, např.: domácnost, ministerstvo) a ziskový sektor (za účelem dosažení zisku, např.: soukromá firma, občanská záložka)
- formální (zřízeno na základě určitého právního předpisu, písemné smlouvy, např.: firma, nezisková organizace) a neformální sektor (existuje neformálně, bez legislativního rámce, např.: člověk, domácnost).

Z uvedených rozdělení vyplývá, že neziskový je primárně takový sektor, ve kterém nejsou organizace ani instituce založeny za účelem dosahování zisku. Z toho je také odvozen jejich název – neziskové organizace. Pod tímto pojmem si můžeme představit široký okruh organizací, které najdeme ve společnosti a jejich hlavní snahou je poskytnout občanům nebo různým klientům veřejnou službu. Z toho vyplývá, že cílem neziskových organizací není vytvářet zisk a rozdělovat ho mezi vlastníky, ale je jím přímá produkce užitku. Tímto faktem se nejvíce odlišují od komerčních a ziskových organizací.⁷

⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. Praha: EROPPRESS, 2010, str. 13. ISBN 978-80-86929-54-5.

⁶ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, str. 22. ISBN 978-80-210-9154-2.

⁷ DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 19. ISBN 978-7552-103-3.

3. NEZISKOVÉ ORGANIZACE

Neziskové organizace plní velice výraznou úlohu v postavení každého vyspělého státu. Postupem času se staly nedílnou součástí moderní společnosti. Díky nim členové neziskové organizace mohou prosazovat své zájmy a sdílet hodnoty, které zastávají. Poskytují také celou řadu veřejných služeb, které nedokáže zajišťovat trh prostřednictvím veřejného sektoru. Nehledě na to, že mohou také rozvíjet občanskou společnost a často jsou hybateli veřejného mínění. I přes všechny zmíněné efekty neziskových organizací, nenajdeme ve většině případů jejich postavení v právních rádech. To platí i pro Českou republiku, kde nenajdeme žádnou definici neziskové organizace v žádném platném právním předpisu.⁸

Jak již z předchozího obsahu vyplývá, neziskové organizace jsou takové organizace, které nebyly primárně založeny za účelem dosažení zisku. Jedná se o právnické osoby nebo organizace, které se především zabývají získáváním a přerozdělováním finančních prostředků pro účely dobročinné, pro rozvoj náboženství, kultury, vzdělávání nebo také pro sociální účely.⁹Tuto skupinu organizací můžeme označit také jinými názvy. Příkladem jsou nevýdělečné organizace – tedy takové organizace, které nebyly založeny za účelem dosažení výdělku. Můžeme také říci, že nefungují za účelem podnikání. Obě pojmenování jsou však obecná. I tyto organizace mohou vydělávat, tedy vytvářet zisk hospodářskou nebo podnikatelskou činností. Háček je však v tom, že nemohou reinvestovat tímto způsobem nabyté prostředky do hlavní činnosti nebo rozvoje jejich smyslu existence.¹⁰

3.1. Historie neziskových organizací na území České republiky

S historií neziskových organizací na území České republiky velice úzce souvisí svoboda sdružování. Historie sdružování na našem území byla velice bohatá. Je tomu tak kvůli silnému sociálnímu citění obyvatel, ale je to dáno také specifickou rolí různých občanských spolků v dobách národnostního i politického útlaku. Velice významným obdobím bohatým na spolkovou činnost bylo na našem území 19. století, kdy v době národního obrození vznikalo mnoho různých spolků, a spolková činnost se stala jedním z projevů

⁸ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, str. 12. ISBN 978-80-210-9154-2.

⁹ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, str. 49. ISBN 978-80-210-9154-2.

¹⁰ DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. 2. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, 2016, str. 19-20. ISBN 978-7552-103-3.

obrozeneckých snah. Vznikala velická spousta vlasteneckých spolků pro podporu umění, vědy nebo také kultury. Některé z nich přetrvaly dodnes, např.: Sokol nebo Hlávková nadace.¹¹

Po tom, co v roce 1918 vznikl samostatný stát, se otevřela cesta pro svobodnou činnost nejrůznějších soukromých iniciativ v oblasti zdravotní, sociální péče, kultury, vzdělávání nebo také charitativní spolky a podobně. Tyto spolkové organizace byly zřizovány na základě spolkového práva a měly mnoho organizačních forem. Jednalo se o soukromé, obecní, náboženské nebo také například spolky s charakterem polooficiálním, které měly široké kompetence. Jednalo se například o Zemské a okresní péče o mládež nebo Československý Červený kříž. Po roce 1930 bylo v Československu oficiálně zaregistrováno 5140 spolků a 1540 ústavů a zařízení, to všechno pouze v oblasti sociální péče. Ústavy a zařízení byly v majetku soukromých neziskových organizací. Tyto organizace se podílely z 26% na celkových nákladech na sociální a humanitní péči. Neziskové organizace se během svého vývoje velice zdokonalovaly, a směřovaly k vyšší institucionalizaci. To však přerušila náhlá německá okupace v roce 1939 a protektorát, který následoval. V této době byla spolkům vymezena činnost v rámci Národního souručenství a pro mládež v rámci Kuratoria. Došlo k potlačení občanské společnosti a nezisková činnost násilně zanikla.¹²

Podobně tomu bylo v období od roku 1948, kdy byla tradice obrozující se v letech 1945-1948 znovu přerušena. Nezisková činnost byla násilně zredukována a podřízena stranickému vedení – KSČ. Ty organizace, které dříve poskytovaly veřejně prospěšné služby, byly nahrazeny státními rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi. Další skupinou byly organizace, které se věnovaly vzájemně prospěšné činnosti, kam patřila například kultura, tělovýchova nebo také odbory, se staly dobrovolnými společenskými organizacemi přímo integrovanými do střeškové státní Národní fronty. Nad těmito organizacemi vykonávaly dozor resortně a regionálně příslušné výbory komunistické strany. Každý předseda společenské organizace musel být ještě k tomu členek komunistické strany. To zajišťovalo, že výbory byly informovány o tom, co se v organizacích děje. Válečné období a období, které bylo spojováno s komunistickou nadvládou, tedy rozvoji neziskových organizací moc nepřály.¹³

K dalšímu rozvoji došlo až po roce 1989 po „sametové revoluci“. V tomto období začalo vznikat veliké množství neziskových organizací. Šlo zejména o ty, které nebyly

¹¹ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. Praha: EROPPRESS, 2010, str. 11. ISBN 978-80-86929-54-5.

¹² Tamtéž

¹³ Tamtéž

zakládány státem nebo jeho organizacemi. Neziskový sektor se začal utvářet jako součást národního hospodářství a docházelo k formování právního zakotvení pro tento sektor. Vznikaly i různé orgány, které měly neziskovému sektoru pomáhat. Příkladem je Rada pro nadace, která fungovala v období let 1990 – 1992.¹⁴

3.2. Základní znaky neziskových organizací

Jak jsem se již zmínila, žádný zákon neziskovou organizaci jako takovou nedefinuje. Pojem se však běžně používá. Vysvětlit pojem neziskový sektor a tím i základní znaky neziskových organizací se pokusil americký sociolog Lester A. Salamon pomocí „strukturálně-operacionální definice“. Podle této definice se neziskový sektor skládá z organizací, které mají pět společných rysů. Na základě těchto rysů se neziskové organizace rozdělují na:¹⁵

- Institucionalizované neboli organizované-to znamená, že mají institucionální strukturu nehledě na to, zda jsou formálně nebo právně registrované.
- Soukromé – jsou institucionálně oddělené od státní správy a ani státní správu nejsou řízené. To vylučuje významnou státní podporu a státní úředníky ve vedení organizace.
- Neziskové – organizace mohou svojí činností vytvářet zisk, ale ten musí být dále použit za účelem prospěchu hlavní činnosti organizace. Zisk vzniklý z hlavní činnosti organizace tedy nemůže být přerozdělován mezi vlastníky nebo vedení organizace.
- Samosprávné a nezávislé – nejsou kontrolované státem ani institucemi stojící mimo ně. Jsou vybaveny vlastními postupy a strukturami, které jim umožňují kontrolu vlastních činností. Nejsou tedy ovládány zvenčí, ale jsou schopné řídit samy sebe.
- Dobrovolné – využívají dobrovolnou účast na svých činnostech. Ta se může projevat například prostřednictvím výkonu neplacené práce pro organizace, také formou darů nebo čestné funkce ve správních radách.¹⁶

Dalším znakem, který se často uvádí, je prospěšnost. Neziskové organizace mají kromě těchto výše zmíněných znaků, také přispívat k veřejnému dobru. Usilují o dobro

¹⁴ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, str. 14. ISBN 978-80-210-9154-2.

¹⁵ BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2007, s. 9. ISBN 978-80-245-1293-8.

¹⁶ KRYŠKOVÁ, Šárka. *Nestátní neziskové organizace: právní úprava, účetnictví, audit, daně*. Praha: Leges, 2019, str. 15. ISBN 978-80-7502-378-0.

lidí, určitých skupin nebo společnosti jako celku. Tento poslední rys je však velice špatně měřitelný a postižitelný v praxi kvůli špatné definovatelnosti.¹⁷

3.3. Rozdělení neziskových organizací

V praxi nalezneme mnoho pohledů na to, jak můžeme neziskové organizace rozdělit. Přispívá tomu jejich různorodost, bohatost poslání a cíle. Je totiž faktem, že jejich činnost prorůstá napříč celou občanskou společností. Rozdělit je můžeme například podle kritéria zakladatele, dle globálního charakteru poslání, kritéria právní normy nebo podle kritéria financování.

3.3.1. Dělení dle kritéria zřizovatele

Nejdůležitějším kritériem pro dělení neziskových organizací je dle mého názoru rozdělení podle kritéria zakladatele. Dle tohoto kritéria můžeme neziskové organizace rozdělit do tří skupin.¹⁸

- Veřejnoprávní organizace (státní, vládní) – do této skupiny patří organizace založené buď státní správou (ministerstvem, ústředním orgánem státní správy) nebo samosprávou (obcí, krajem). Jde zejména o organizační složky a příspěvkové organizace, které mají primárně zabezpečovat výkon státní správy a zajišťovat další veřejné služby, zejména zdravotní a sociální služby a školství.
- Soukromoprávní organizace (nestátní, nevládní) – řadíme sem organizace založené soukromou právnickou nebo fyzickou osobou. Obecně se říká, že jsou zřizovány tzv. zdola – občany. Jejich princip často vychází z principu samořízení společnosti a schopnosti vzájemného usměrňování jednání společenství lidí. Jedná se například o spolky, nadace, ústavy.
- Veřejnoprávní instituce – přímo zákon udává povinnost výkonu veřejné služby (např.: veřejná vysoká škola).

¹⁷ DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. 2. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, 2016, str. 23. ISBN 978-7552-103-3.

¹⁸ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. Praha: EROPRESS, 2010, str. 39. ISBN 978-80-86929-54-5.

3.3.2. Dělení dle globálního charakteru poslání

Dle globálního charakteru poslání, neziskové organizace dělíme na:¹⁹

- veřejně prospěšné – mají za úkol produkci veřejných a smíšených statků, které mají uspokojovat potřeby společnosti (např.: charita, ekologie, zdravotnictví nebo vzdělávání). Jde například o červený kříž,
- vzájemně prospěšné – jejich účel spočívá ve vzájemné podpoře skupin občanů, které jsou spjaty společným zájmem. Jejich primárním posláním je tedy uspokojení vlastních zájmů, kdy veřejná správa dohlíží na to, aby se jednalo o takové zájmy, které jsou korektní vůči společnosti. Nesmí odporovat zájmům dalších občanů a právnických osob (např.: aktivity v kultuře, realizace konfesních a profesních zájmů). Jde například o Sokol.

3.3.3. Dělení dle kritéria financování

Důležité je také kritérium financování, kdy neziskové organizace představují subjekty, které jsou financovány z různých zdrojů. Podle tohoto kritéria je můžeme rozdělit na:²⁰

- organizace, které jsou úplně financované z veřejných rozpočtů (např.: organizační složky státu nebo obcí),
- organizace, které jsou z veřejných rozpočtů financované jen částečně - takové organizace mají na příspěvek legislativní nárok (např.: příspěvkové organizace, církve a náboženské společnosti),
- organizace financované z různých zdrojů jako jsou dary, sbírky nebo sponzoring,
- organizace, které jsou financované zejména prostřednictvím výsledků jejich poslání.

3.4. Důvody existence neziskových organizací

„Nezastupitelnost neziskových organizací v ekonomikách vyspělých států lze spatřovat ve skutečnosti, že neziskové organizace mohou určité činnosti poskytovat s větším efektem, než by tomu bylo u ziskových podniků či státu samotného.“²¹

Dá se říci, že neziskové organizace jako takové se snaží o usnadnění veřejného dění, uspokojují veliké množství enviromentálních, sociálních a kulturních potřeb ve společnosti.

¹⁹ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. Praha: EROPRESS, 2010, str. 40. ISBN 978-80-86929-54-5.

²⁰ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. Praha: EROPRESS, 2010, str. 41. ISBN 978-80-86929-54-5.

²¹ KRECHOVSKÁ, Michaela, Pavlína HEJDUKOVÁ a Dita HOMMEROVÁ. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Praha: Grada, 2018, str. 15. ISBN 978-80-247-3075-2.

Podporují tak vztahy mezi trhem, státem a rodinami. Na zmíněné důvody navazují i funkce, které by měl neziskový sektor, tedy neziskové organizace splňovat. Jedná se zejména o tři základní funkce:²²

- ekonomickou funkci – ukazuje na fakt, že neziskový sektor hraje důležitou roli v ekonomice vyspělých států – působí jako nabízející výrobků nebo služeb,
- sociální funkci – ukazuje na fakt, že nezisková sektor poskytuje specifické statky a služby, uspokojuje potřeby společnosti nebo členů svých institucí a tím zasahuje do života společnosti,
- politickou funkci – tato funkce slouží k tomu, že neziskový sektor chrání před porušováním práv, dává občanům možnost ovlivňovat politiku a mít obecně vliv na veřejné mínění.

3.5. Zakotvení neziskových organizací v právním řádu

Jak již vyplynulo z kapitoly, týkající se historie neziskových organizací na českém území, neziskový sektor má na našem území bohatou tradici. Tradici poznamenal fašistický a socialistický režim, kdy byla svobodná iniciativa občanů nežádoucí. Po roce 1989 došlo k zásadním změnám a počet neziskových organizací se začal rapidně zvětšovat. V roce 1990 bylo zaznamenáno asi 3800 občanských sdružení a o tři roky později jich bylo o šestinásobek více. Od toho roku se tedy začala formovat i nová legislativa neziskového sektoru.²³

Vývoj legislativy pro neziskový sektor můžeme rozdělit před obdobím a po období nového občanského zákoníku, který vstoupil v platnost v roce 2012 a účinný je od 1. ledna 2014. Nový občanský zákoník se společně s takzvanou rektifikací civilního práva zasloužil o veliký zásah a změnu úpravy všech právnických osob, včetně těch neziskových.²⁴

Před novým občanským zákoníkem se o legislativní formování neziskového sektoru zasloužily tyto právní předpisy:²⁵

- zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (účinný od 1. května 1990),
- zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech (účinný od 1. ledna 1996), v platném znění č. 231/2010 Sb.,

²² Tamtéž

²³ PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, str. 21. ISBN 978-80-271-0339-3.

²⁴ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2015, str. 39. ISBN 978-80-247-5477-2.

²⁵ PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, str. 18. ISBN 978-80-271-0339-3.

- zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech (účinný od 1. ledna 1998), v platném znění č. 158/2010 Sb.,
- zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech,
- zákon č. 198/2002., o dobrovolnické službě.

Nový občanský zákoník nahradil starý občanský zákoník z roku 1964 a také další zákony jako je například zákon o nadacích a nadačních fondech. Co se týče neziskového sektoru, všechna občanská sdružení a jejich organizační jednotky se od 1. ledna 2014 považují za spolky. Všechna sdružení měla právo změnit jejich právní formu na ústav nebo sociální družstvo. Další změna se týkala obecně prospěšných společností, které od 1. ledna 2014 nebylo možno založit. Ty, které vznikly před tímto datem, nadále zůstaly. Další novinkou bylo například to, že nadacím a nadačním fondům se sice nezměnila jejich právní osobnost, ale již se na ně vztahuje úprava občanského zákoníku.²⁶

V důsledku účinnosti nového občanského zákoníku došlo také ke změnám v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. V souvislosti s tím musíme rozlišovat daňovou problematiku neziskových organizací před a po 1. lednu 2014. Znění zákona pro rok 2013 nám označovalo pojem veřejně prospěšného poplatníka. Ve znění § 8 odst. 3 byly tyto subjekty označeny jako: „poplatníci, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání.“²⁷ Vymezení sloužilo pouze k označení poplatníků, kteří si mohli uplatnit snížení základu daně. V § 18 odst. 8 byl potom uveden výčet poplatníků, kteří do této skupiny zejména patřili. Tento výčet velice napomáhal k vymezení okruhu neziskových organizací.²⁸

Jednalo se o:²⁹

- zájmová sdružení právnických osob,
- občanská sdružení včetně odborových organizací,
- politické strany a hnutí,
- státem uznávané církve a náboženské společnosti,
- nadace a nadační fondy,
- obce,
- kraje,

²⁶ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, str. 82. ISBN 978-80-210-9154-2.

²⁷ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, znění pro rok 2013, § 8 odst. 3

²⁸ PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, str. 23-24. ISBN 978-80-271-0339-3.

²⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, znění pro rok 2013, § 18 odst. 8

- organizační složky státu a územních samosprávných celků,
- příspěvkové organizace,
- státní fondy,
- obecně prospěšné společnosti,
- veřejné vysoké školy,
- veřejné výzkumné instituce,
- školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu.

Zákon o daních z příjmů ve znění od 1. dubna 2014 používá také pojem veřejně prospěšný poplatník. Znění je již jiné. Dle § 17a odst.1 je veřejným poplatníkem: „*poplatník, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává činnost, která není podnikáním.*“³⁰ To, zda se jedná o veřejně prospěšného poplatníka, nyní záleží na formulaci hlavní činnosti v zakladatelském právním jednání nebo také na stanovách. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů již přestal sloužit jako jakýsi přehled neziskových organizací, jako tomu bylo před rokem 2014. V § 17a odst. 2 zákona je uvedeno, jaké subjekty nejsou považovány za veřejně prospěšného poplatníka, i přes to, že jeho hlavní činností není podnikání.³¹

Veřejně prospěšným poplatníkem dle § 17a odst. 2 není:³²

- a) „*obchodní korporace,*
- b) *Česká televize, Český rozhlas a Česká tisková kancelář,*
- c) *profesní komora nebo poplatník založený za účelem ochrany a hájení podnikatelských zájmů svých členů, u nichž nejsou členské příspěvky osvobozeny od daně, s výjimkou zaměstnavatelů,*
- d) *zdravotní pojišťovna,*
- e) *společenství vlastníků jednotek a*
- f) *rodinná fundace, kterou se pro účely tohoto zákona rozumí nadace nebo nadační fond,*
 1. *které podle svého zakladatelského jednání slouží k podpoře zakladatele nebo osob blízkých zakladateli, nebo*
 2. *jejichž činnost směřuje k podpoře zakladatele nebo osob blízkých zakladateli. – zákon o daních z příjmu. “*

³⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, § 17a odst. 1

³¹ PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, str. 23. ISBN 978-80-271-0339-3.

³² Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, § 17a odst. 2

Veřejně prospěšným poplatníkem nadále zůstává:³³

1. *„zájmové sdružení právnických osob, pokud není zřízeno za účelem podnikání,*
2. *spolek,*
3. *odborová organizace,*
4. *politická strana a politické hnutí,*
5. *registrovaná církev a náboženská společnost,*
6. *nadace a nadační fond,*
7. *obecně prospěšná společnost a ústav,*
8. *veřejná vysoká škola a veřejná výzkumná instituce,*
9. *školská právnická osoba,*
10. *organizace zaměstnavatelů,*
11. *organizační složka státu,*
12. *obec, kraj, dobrovolný svazek obcí,*
13. *regionální rada regionů a soudržnosti,*
14. *příspěvková organizace,*
15. *státní fond.“*

³³ PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, str. 23. ISBN 978-80-271-0339-3.

4. PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE

Příspěvkové organizace spadají pod tzv. „neziskové organizace“, které jsou charakteristické tím, že nejsou zřízeny za účelem dosažení zisku. Předchozí dvě kapitoly tedy sloužily ke komplexnějšímu náhledu na problematiku. Konkrétně je můžeme zařadit do podmnožiny státních neboli vládních neziskových organizací, a nestátních neboli nevládních neziskových organizací. Vládní podmnožinu tvoří společně s organizačními složkami. Ty dělíme na organizační složky státu, jako jsou například ministerstva nebo jiné správní úřady a dále organizační složky územních samosprávných celků.³⁴

Příspěvkové organizace v České republice představují velice významnou skupinu poskytovatelů veřejných služeb, což je také jejich základním posláním. Veřejné služby jsou garantovány na státní i územní úrovni. Z hlediska spotřeby se jedná o služby v pojetí smíšených statků, které zahrnují potřeby napříč oblastmi veřejného sektoru. Činnosti zabezpečované příspěvkovými organizacemi, jsou velice pestré. Jako příklad můžeme uvést různá divadla, galerie, školy, ale také nemocnice. Jedná se o projev výrazné přítomnosti státních institucí k účelu zajišťování veřejně prospěšných aktivit.³⁵

Obecně o příspěvkových organizacích můžeme říct, že se jedná o specifikum České a Slovenské republiky. Jejich existence sahá do druhé poloviny 20. století, kdy dochází k navázání na formu veřejných ústavů veřejného práva. Vznik příspěvkových organizací je tedy spojován s obdobím před rokem 1989 - obdobím Československé socialistické republiky.³⁶ V západoevropských zemích se s touto právní formou nesetkáme. Podobnou právní formu můžeme najít v právním řádu Francie nebo Německa, jedná se však o veřejné instituce, u kterých najdeme patrnou vazbu na financování ze strany státu, ale nejde o institut stejný jako příspěvková organizace.³⁷

Příspěvkové organizace se řídí zvláštními právními předpisy, které upravují například podmínky jejich vzniku, zániku, organizace nebo také jejich financování. Co se týká dalších evropských zemí, fungování příspěvkových organizací na našem dnešním území se nejvíce

³⁴ BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: teorie a praxe*. Praha: Oeconomica, 2009, str. 13. ISBN 978-80-245-1650-9.

³⁵ BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: teorie a praxe*. Praha: Oeconomica, 2009, str. 12. ISBN 978-80-245-1650-9.

³⁶ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 17. ISBN 978-80-248-4028-4.

³⁷ MITWALLYOVÁ, Helena. Mají příspěvkové organizace v dnešní době své opodstatnění? *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva* [online]. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2014, 2014, 153(9), 772 - 792 [cit. 2020-12-03]. ISSN 0231-6625. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2014/9/5.Mitwallyova_9_2014.pdf

podobá fungování příspěvkových organizací na území Slovenské republiky. Jejich fungování je založeno na velice podobných právních základech.³⁸

4.1. Základní rysy příspěvkových organizací

Základním specifikem příspěvkové organizace je to, že je způsobilá jednat svým vlastním jménem a zodpovídat za věci, které vyplývají z majetkoprávních úkonů. Jedná se o právnickou osobu. Definicí právnické osoby nám uvádí zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, který v § 20 odstavci 1 uvádí, že jde o: „organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Právnická osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou.“³⁹

Jak je již výše zmíněno, zřizovatel zakládá příspěvkovou organizaci k veřejně prospěšnému účelu. K tomu účelu musí zřizovatel organizaci svěřit majetek, který organizace spravuje. Dále hospodaří s tím majetkem, který si v průběhu jejího fungování získala, jde zejména o různé dary nebo také dědictví. Zajímavým faktem je to, že veškerý majetek je považován za majetek zřizovatele. Zřizovací listina obsahuje konkrétní pravidla o nakládání s majetkem. Označení příspěvková organizace tedy vychází z pojmenování prostředků, které zřizovatel poskytuje organizaci pro její chod.⁴⁰

Hlavní činnost příspěvkové organizace je vymezena jejím zřizovatelem při zřízení. Zřízena může být dvěma typy subjektů:⁴¹

- organizační složkou státu (ministerstvo),
- územními samosprávnými celky (obce nebo kraje).

Z toho vyplývá, že v České republice rozlišujeme dva druhy příspěvkových organizací. Jde o organizace, které jsou zřízeny územním samosprávným celkem (na základě zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a zákona č. 129/2000 Sb., o krajích) a příspěvkové organizace, které jsou zřízené státem na základě zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech).

³⁸ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 17. ISBN 978-80-248-4028-4.

³⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 20 odst. 1

⁴⁰ BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: teorie a praxe*. Praha: Oeconomica, 2009, str. 12. ISBN 978-80-245-1650-9.

⁴¹ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. Praha: EROPPRESS, 2010, str. 40. ISBN 978-80-86929-54-5.

Důležitou roli v oblasti příspěvkových organizací hraje statutární orgán, který za ni vystupuje. Jedná se zpravidla o ředitele, který je jmenován. Jmenováním jeho funkce vzniká a zaniká odvoláním ze strany zřizovatele. Dnem, kdy je ředitel jmenovaný do funkce, se také stává statutárním orgánem organizace. V tu chvíli mu také vzniká pracovněprávní vztah a tím se stává zaměstnancem příspěvkové organizace. Při zápisu do obchodního rejstříku je zřizovatel povinen doložit doklady právě o jmenování nebo naopak odvolání statutárního orgánu.⁴²

4.2. Právní úprava příspěvkových organizací

V právním řádu České republiky najdeme celou řadu právních předpisů, které upravují příspěvkové organizace a jejich organizaci. Příspěvkové organizace se liší dle typu jejich zřizovatele, podle toho se také odlišuje jejich právní zakotvení. Zřizovatelem může být buď stát, nebo územní samospráva – obce nebo kraje.

Ekonomickou problematiku v pojetí rozpočtových pravidel upravuje zejména zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, které známe pod názvem velká a malá rozpočtová pravidla. Tyto zmíněné zákony navazují na právní úpravu z doby Československé socialistické republiky. V této době bylo fungování příspěvkových organizací zmíněno například ve vyhlášce Ministerstva financí č. 84/1958 Sb., o rozpočtovém řádu národních výborů nebo ve vyhlášce vlády č. 78/1960 Sb., o rozpočtovém řádu národních výborů. Na to navazovala úprava ve vyhlášce č. 90/1965 Sb., o plánovitém řízení národního hospodářství nebo v nařízení vlády č. 100/1966 Sb., o plánovitém řízení národního hospodářství. Zmínit také můžeme nařízení vlády č. 14/1971 Sb., o finančním hospodaření státních a dalších hospodářských organizací, které bylo následně nahrazeno vyhláškou federálního ministerstva financí č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem. V době tzv. „sametové revoluce“ byla právní úprava příspěvkových organizací zakotvena v zákoně č. 129/1989 Sb., o rozpočtové soustavě Československé socialistické republiky a o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky a v zákoně č. 163/1989 Sb., který v té době vymezoval pravidla hospodaření s rozpočtovými prostředky České socialistické republiky.⁴³

Po roce 1990 upravovala pravidla hospodaření další právní předpisy, šlo například o zákon č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších

⁴² VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 19. ISBN 978-80-248-4028-4.

⁴³ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 33. ISBN 978-80-248-4028-4.

opatření s tím souvisejících nebo zákon č. 563/1990 Sb., o rozpočtových pravidlech Československé federativní republiky a zákon č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice. Právě tento zákon zřizoval příspěvkové organizace na základě § 31. Posledním zákonem, o kterém se z naší historie zmíním je zákon č. 10/1993 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 1993 a o změně a doplnění některých zákonů České národní rady a některých dalších právních předpisů. Tento zákon ve znění pozdějších předpisů stanovil, že příspěvkové organizace jsou zřizovány jako právnické osoby, z čehož vyplývá, že mají svoji právní subjektivitu.⁴⁴

Příspěvkové organizace dělíme dle zřizovatele, z čehož vyplývá, že i jejich právní zakotvení musí být jiné. Právní úprava v minulosti upravovala příspěvkové organizace státní i zřízené obcemi stejně a nezabývala se jejich nejdůležitějšími rozdíly. V roce 2001 vstoupila v planost právní úprava, která tyto dva instituty rozlišuje.⁴⁵

Základní právní úpravu v oblasti státních příspěvkových organizací představuje zejména:⁴⁶

- zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (zákon je známý také jako velká rozpočtová pravidla),
- zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (dále jen zákon č. 219/2000 o majetku ČR)

Základní právní úpravu v oblasti příspěvkových organizací zřízených územními samosprávnými celky představuje:⁴⁷

- zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (zákon je známý také jako malá rozpočtová pravidla),
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích,
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích,
- zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Zákon o majetku ČR, konkrétně v §54 nám uvádí, že “ *Státní příspěvkové organizace zřízené, popřípadě řízené podle dosavadních předpisů ústředními orgány, okresními úřady*

⁴⁴ Tamtéž

⁴⁵ PAŘÍZKOVÁ, Ivana. Požadavky na fungování municipálního finančního systému s přihlédnutím k právnímu postavení organizačních složek a příspěvkových organizací. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2002, č. 3, s. 235-243. [cit. 2020-12-04]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/8232>

⁴⁶ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 18. ISBN 978-80-248-4028-4.

⁴⁷ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 18. ISBN 978-80-248-4028-4.

a školskými úřady a dále Konsolidační banka Praha, státní peněžní ústav, a jiné státní organizace zřízené (založené) na základě zvláštního právního předpisu nebo zvláštním právním předpisem, které ve vztahu k majetku dosud vykonávaly právo hospodaření, popřípadě právo společného hospodaření podle dosavadních předpisů anebo které budou ještě obdobně zřízeny (založeny), (dále jen "organizace"), jsou právními osobami a hospodaří s majetkem".⁴⁸ Ustanovení § 55 nám potom uvádí, že tyto státní příspěvkové organizace nemají svůj vlastní majetek a ze zákonných podmínek ho nabývají pro stát a jejich příslušnost hospodařit s majetkem se řídí zákonem.⁴⁹

Právní subjektivita příspěvkových organizací zřizovaných územním samosprávným celkem je zakotvena v zákoně o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Dále jejich právní subjektivita vychází ze zákona o obcích, krajích a o hlavním města Praze. Tyto zákony jim umožňují zřídit různé typy právnických osob v souvislosti s jejich samostatnou působností.⁵⁰

Kromě zákonů, které jsou uvedené výše a upravují například podmínky jejich vzniku, zániku, organizace nebo také jejich financování, je fungování příspěvkových organizací zakotveno i v dalších právních předpisech. Příkladem je:⁵¹

- Ústavní zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky (konkrétně Hlava 7. článek 99, který vymezuje územně samosprávné celky a článek 101 odst. 3, který řeší vlastnictví majetku obcí a krajů),
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, kde najdeme ustanovení o postavení a samostatné působnosti obce,
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, kde najdeme ustanovení o postavení kraje a samostatné působnosti kraje,
- zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze,
- zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

⁴⁸Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR, § 54

⁴⁹VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 18-19. ISBN 978-80-248-4028-4.

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ŠKARABELOVÁ, Simona. *Příspěvkové organizace jako konkurent nestátním neziskovým organizacím*. [Online]. 2014, str. 3. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_skarabelova_prispevkove_organizace_pro_web.pdf

4.3. Rozdělení příspěvkových organizací

„Příspěvkové organizace mohou být zřizovány jak na úrovni státní, tak na úrovni územních samosprávných celků. Jelikož rozsah, struktura a složitost fungování příspěvkových organizací na obou zmíněných úrovních jsou mnohem složitější, než je tomu u organizačních složek, mají příspěvkové organizace samostatnou právní subjektivitu, jsou tedy právními osobami a zároveň též účetními jednotkami“.⁵²

4.3.1. Státní příspěvkové organizace

Za státní neboli vládní příspěvkovou organizaci považujeme právní osobu, kterou zřídil některý ústřední orgán státní správy. Výčet ústředních orgánů státní správy nám uvádí v § 1 a § 2 zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky.

„V České republice působí tyto ústřední orgány státní správy, v jejichž čele je člen vlády:

- 1. Ministerstvo financí,*
- 2. Ministerstvo zahraničních věcí,*
- 3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,*
- 4. Ministerstvo kultury,*
- 5. Ministerstvo práce a sociálních věcí,*
- 6. Ministerstvo zdravotnictví,*
- 7. Ministerstvo spravedlnosti,*
- 8. Ministerstvo vnitra,*
- 9. Ministerstvo průmyslu a obchodu,*
- 10. Ministerstvo pro místní rozvoj,*
- 11. Ministerstvo zemědělství,*
- 12. Ministerstvo obrany,*
- 13. Ministerstvo dopravy,*
- 14. Ministerstvo životního prostředí.“⁵³*

„V České republice působí tyto další ústřední orgány státní správy:

- 1. Český statistický úřad,*

⁵² KRECHOVSKÁ, Michaela, Pavlína HEJDUKOVÁ a Dita HOMMEROVÁ. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Praha: Grada, 2018, str. 27. ISBN 978-80-247-3075-2.

⁵³ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, § 1

2. *Český úřad zeměměřičský a katastrální,*
3. *Český báňský úřad,*
4. *Úřad průmyslového vlastnictví,*
5. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,*
6. *Správa státních hmotných rezerv,*
7. *Státní úřad pro jadernou bezpečnost,*
8. *Národní bezpečnostní úřad,*
9. *Energetický regulační úřad,*
10. *Úřad vlády České republiky,*
11. *Český telekomunikační úřad,*
12. *Úřad pro ochranu osobních údajů,*
13. *Rada pro rozhlasové a televizní vysílání,*
14. *Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí,*
15. *Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře,*
16. *Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost,*
17. *Národní sportovní agentura.*⁵⁴

Všechny příspěvkové organizace vznikají po vydání zřizovací listiny. Zřizovací listina musí obsahovat náležitosti, které jsou uvedené v zákoně a její zřízení musí být oznámené v Ústředním věstníku ČR. O těchto náležitostech budu později psát podrobněji. Co se týká hospodaření, příspěvkové organizace disponuje hlavně peněžními prostředky, které získala v oblasti hlavní činnosti. Hlavní činnost organizace musí vymezit zřizovatel. Dále státní příspěvkové organizace disponuje s:⁵⁵

- prostředky ze státního rozpočtu,
- prostředky z fondů, které si sama vytvořila,
- prostředky získané svou činností,
- peněžními dary od fyzických i právnických osob,
- prostředky, které získala ze zahraničí a rozpočtu Evropské unie,
- prostředky z rozpočtů územních samosprávných celků,
- prostředky ze státních fondů.

⁵⁴ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, § 2

⁵⁵ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 20. ISBN 978-80-248-4028-4.

Hlavní činnost příspěvkové organizace je definována zvláštním zákonem, nebo jak již je uvedeno výše, zřizovací listinou. Tato hlavní činnost může být vykonávána za úplatu. Příspěvková organizace státu nemůže zaniknout právě bez jeho souhlasu a stát za ní zodpovídá a ručí za její závazky. Dochází zde k hospodaření s majetkem České republiky, stát je tedy vlastníkem veškerého majetku organizace. Z toho vyplývá, že veškerý vytvořený či pořízený majetek, vždy nabývá do svého vlastnictví stát. To platí také pro majetek vytvořený hospodářskou činností. Jelikož všechny příjmy organizace jsou prostředky získané pro stát, zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ukládá přísné dodržování hospodárného nakládání s finančními prostředky. Příkladem státních příspěvkových organizací mohou být výzkumné ústavy, vědecká pracoviště nebo také státní fondy.⁵⁶

4.3.2. Příspěvkové organizace USC

Na úvod této podkapitoly je nutné alespoň stručně vymezit pojem územního samosprávného celku. Zákon č. 1/1993Sb., Ústava České republiky, v článku 99 člení Českou republiku na obce, které považuje za základní územní samosprávné celky a kraje, které považuje za vyšší územně samostatné celky. Článek 100 a 101 Ústavy ČR uvádí definici územně samosprávného celku: „*Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Zákon stanoví, kdy jsou správními obvody. Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.*“⁵⁷

Příspěvkové organizace zřízené územním samosprávným celkem zprostředkovávají poskytování smíšených veřejných statků. Pro obyvatele na lokální neboli obecní nebo regionální neboli krajské úrovni. Skutečnost, zda je užitek poskytovaných služeb lokální nebo regionální, by měl být rozhodující v otázce financování těchto zdrojů z veřejných zdrojů. Zřizovatel organizace by měl být tedy buď lokální, nebo regionální. Nejčastěji se jedná o oblast kultury, školství, dopravy nebo také zdravotnictví.⁵⁸

Ústava ČR nám také uvádí, že obec i kraj jsou samostatně spravovány zastupitelstvem. Z toho také vyplývá, že v procesu řízení příspěvkové organizace je zastupitelstvo považováno za nejdůležitější orgán. Zákon o obcích i o krajích uvádí výčet pravomocí zastupitelstva. Do těchto pravomocí patří také zřizování, případné rušení příspěvkové organizace a organizační

⁵⁶VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 20. ISBN 978-80-248-4028-4.

⁵⁷Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, § 100, § 101

⁵⁸VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 21. ISBN 978-80-248-4028-4.

složky a schvalování jejich zřizovací listiny. Obce i kraje tedy mohou pro účely plnění svých úkolů, zejména k hospodárnému využití svého majetku, zřizovat příspěvkové organizace jako právnické osoby.⁵⁹ O zřízení se rozhoduje zpravidla na dobu neurčitou. Zřizovatel příspěvkové organizace musí podat návrh na zápis do obchodního rejstříku nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy organizace vznikla. Také do 15 dnů musí zřizovatel oznámit skutečnosti o zřízení organizace Ústřednímu věstníku České republiky. Důvodem mohou být jen činnosti, které spadají do samostatné působnosti zřizovatele, jak již vyplývá z předchozího obsahu.⁶⁰

Co se týká peněžních prostředků, organizace územních samosprávných celků hospodaří s prostředky, které získala z vlastní činnosti a s prostředky, které jí ze svého rozpočtu umožnil využít její zřizovatel. Vlastní příjmy představují zejména příjmy z uživatelských poplatků, které si nechává zejména na financování nákladů. Hlavní výnosy organizace jsou samozřejmě tvořeny z příspěvku na provoz od zřizovatele a vlastní příjmy. Dále hospodaří s:⁶¹

- prostředky svých fondů,
- peněžními dary od fyzických i právnických osob,
- prostředky poskytované z Národního fondu a ze zahraničí
- prostředky z dotací na úhradu provozních výdajů, které jsou nebo mají být kryty z rozpočtu Evropské unie,
- dotacemi na úhradu provozních výdajů podle mezinárodních smluv – na základě toho jsou České republice svěřeny prostředky z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru.

4.4. Proces zřízení příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace jsou tedy zřizovány buď na úrovni státní, nebo na úrovni územních samosprávných celků. To jak zřídit příspěvkovou organizaci, její postavení a hospodaření nám uvádí zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (oblast příspěvkových organizací územních samosprávných celků) a také zákon

⁵⁹ POSPÍŠIL, Petr. *Územní samosprávné celky jako zřizovatelé, zakladatelé a společníci právnických osob* [online]. Brno, 2012, str. 69. [cit. 2020-12 15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/phj4g/DISERTACNI_PRACE_PhD_FINAL.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. JUDr. Petr Havlan, CSc.

⁶⁰ Tamtéž

⁶¹ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 21. ISBN 978-80-248-4028-4.

č. 2018/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (oblast státních příspěvkových organizací).⁶²

4.4.1. Zřízení příspěvkové organizace územního samosprávného celku

Nejdříve se zaměřím na zřízení příspěvkových organizací územně samosprávných celků. Dle zákona o obcích, může obec zřizovat právnické osoby, které souvisejí s výkonem samostatné působnosti. Jedná se tedy o výkon takových služeb či činností, o kterých rozhodla obec v samostatné působnosti, že je jejich zabezpečení v zájmu obce i jejích občanů.⁶³ V souvislosti s § 23 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, může obec nebo kraj ze své pravomoci zřídit příspěvkovou organizaci k plnění svých úkolů hlavně k hospodářskému využívání svého majetku a k zabezpečení veřejně prospěšných činností.⁶⁴

Určitým vodítkem pro to, zda má obec nebo kraj zřídit právě příspěvkovou organizaci pro zajištění nějaké činnosti, je výčet činností, za jejichž okolností má naopak obec nebo kraj zřídit organizační složku. Jde totiž říci, že pokud tyto požadavky na zřízení organizační složky neodpovídají, měla by se zřídit příspěvková organizace. Celkově je však volba formy organizace pro určitou činnost územně samosprávného celku v celku nejasná a nedostatečná. V praxi se jedná více o politické rozhodnutí zastupitelstva.⁶⁵ Dle § 24 odstavce 1 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, musí organizační složka splňovat tyto podmínky pro formu hospodaření územně samosprávného celku:⁶⁶

- nevyžadují velký počet zaměstnanců,
- nepotřebují složité a rozsáhlé strojní nebo jiné technické vybavení,
- nejsou vnitřně odvětvově či jinak organizačně členěné,
- nestupují do složitých ekonomických nebo právních vztahů.

Další pravidla, která se týkají volby formy příspěvkové organizace, obsahuje ustanovení § 27 odstavce 1 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, které uvádí, že: „*Územní samosprávný celek zřizuje příspěvkové organizace pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují*

⁶² PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy - teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, str. 380. ISBN 978-80-7357-614-1.

⁶³ ŠKARABELOVÁ, Simona. *Příspěvkové organizace jako konkurent nestátním neziskovým organizacím*. [Online]. 2014, str. 5. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_skarabelova_prispevkove_organizace_pro_web.pdf

⁶⁴ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 23

⁶⁵ KOPECKÝ, Pavel. K povaze příspěvkové organizace územního samosprávného celku. *Správní právo* [online]. 2020, 53(4), 219-236, str. 220 [cit. 2020-12-15]. ISSN 0139-6005. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/sp-4-20-kopeccky-pdf.aspx>

⁶⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 24

samostatnou právní subjektivitu. “⁶⁷ Územní samosprávný celek zřizuje zpravidla příspěvkové organizace v oblasti své činnosti, která je nezisková. Nelze ji zřídit v rámci výkonu ziskové činnosti, pro tuto formu činnosti by měla obec využít formu obchodní korporace.⁶⁸

Jak vyplývá z předchozího textu, nejdůležitější roli v procesu zřízení příspěvkových organizací hraje zastupitelstvo. Dle platné právní úpravy je zastupitelstvu obce nebo kraje vyhrazeno zřizovat a rušit či sloučit příspěvkové organizace. O zřízení, zrušení nebo sloučení příspěvkové organizace nemůže rozhodnout žádný jiný orgán.⁶⁹ Výbory zastupitelstva nebo komise mohou také hrát roli v průběhu zřízení organizace. Měly by se z povahy jejich funkcí zabývat potřebou zřízení organizace a návrh na zřízení příspěvkové organizace by měl být projednaný před předáním návrhu právě zastupitelstvu. Výbory a komise mohou dokonce přijít s návrhem zřízení organizace a tím naplnit jejich iniciativní funkci.⁷⁰

Zřizovatel musí v souvislosti se vznikem příspěvkové organizace vydat zřizovací listinu, které se budu později věnovat podrobněji. Zapsat se musí do obchodního rejstříku, kdy návrh na zápis podává zřizovatel nejpozději do 15 dnů ode dne jejího vzniku. Zřizovatel má také oznamovací povinnost vůči Ústřednímu věstníku České republiky, jehož vydavatelem je Ministerstvo spravedlnosti, lhůta je stejná jako u obchodního rejstříku. Oznamit není povinen pouze vznik, ale také případné zrušení nebo změnu zřizovací listiny.⁷¹

Zřizovatel má dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů také povinnost vést si o všech svých příspěvkových organizacích evidenci, která musí obsahovat tyto údaje:⁷²

- a) „název
- b) *identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru osob, podnikajících osob a orgánů veřejné moci,*
- c) *datum vzniku,*
- d) *datum zániku,*
- e) *statutární orgán vyjádřený údajem o jménu, popřípadě jménech, příjmení, datem narození a adrese místa pobytu fyzické osoby nebo místa jejího bydliště v cizině,*

⁶⁷ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 27 odst. 1

⁶⁸ POSPÍŠIL, Petr. *Územní samosprávné celky jako zřizovatelé, zakladatelé a společníci právnických osob* [online]. Brno, 2012, str. 69 - 71. [cit. 2020-12 15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/phj4g/DISERTACNI_PRACE_PhD_FINAL.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. JUDr. Petr Havlan, CSc.

⁶⁹ Tamtéž

⁷⁰ Tamtéž

⁷¹ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 21. ISBN 978-80-248-4028-4.

⁷² Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 27, odst. 3

nemá-li místo pobytu v České republice, nebo údajem o identifikačním čísle osoby, názvu a adrese sídla právnické osoby,

f) *adresa sídla.*“

Jak vyplynulo z předchozího textu, se zřízením příspěvkové organizace je nutné podniknout následující kroky:⁷³

- zvážení potřeby projednání záměru zřízení příspěvkové organizace radou obce nebo zastupitelstvem,
- zpracování věcného i časového harmonogramu zřízení příspěvkové organizace,
- projednání návrhu na zřízení příspěvkové organizace radou – rada si podle potřeby může vyžádat stanovisko od příslušné komise nebo výboru zastupitelstva,
- připravení příslušných materiálů včetně všech příloh k rozhodnutí zastupitelstva o zřízení příspěvkové organizace, společně s návrhem zřizovací listiny a jejích příloh, které vymezují majetek kraje, který bude příspěvkové organizace předán k hospodaření,
- stanovení případných dalších úkolů nebo povinností, které upravují vztahy mezi obcí nebo krajem jako zřizovatelem a příspěvkovou organizací, které nejsou normální součástí zřizovací listiny,
- vymezení výše příspěvku, se kterým bude příspěvková organizace hospodařit,
- navržení limitů počtu zaměstnanců a také osobních, věcných a investičních nákladů příspěvkové organizace,
- rozhodnutí o zřízení příspěvkové organizace dále také schválení a vydání její zřizovací listiny,
- zabezpečení zápisu příspěvkové organizace do obchodního rejstříku a oznámení o zřízení Ústřednímu věstníku České republiky.

4.4.1.1. Zřizovací listina

Pro existenci a fungování příspěvkové organizace je velice důležitá zřizovací listina, kterou připravuje rada obce nebo kraje a zastupitelstvo ji poté musí schválit. *„Zřizovací listina určuje základní pravidla fungování příspěvkové organizace a vymezuje její činnost, pravomoci a povinnosti a odpovědnost vůči zřizovateli. Zřizovací listinu je třeba chápat jako*

⁷³ POSPÍŠIL, Petr. *Územní samosprávné celky jako zřizovatelé, zakladatelé a společníci právnických osob* [online]. Brno, 2012, str. 70. [cit. 2020-12 15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/phj4g/DISERTACNI_PRACE_PhD_FINAL.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. JUDr. Petr Havlan, CSc.

významný individuální právní akt, který má právně závazný charakter zejména pro příspěvkovou organizaci, která jím byla zřízena.“⁷⁴ Povinnost vydat zřizovací listinu příspěvkové organizace územního samosprávného celku nám udává § 27 odstavec 2 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Stejně ustanovení obsahuje také výčet náležitostí, které musí zřizovací listina obsahovat. Doporučuje se také, aby úvodní ustanovení ve zřizovací listině obsahovala i odkaz na číslo usnesení a datum konání příslušného konání zasedání zastupitelstva, v průběhu kterého došlo k rozhodnutí o zřízení příspěvkové organizace. Je nutné zmínit, že listinu nelze měnit pouze různými sděleními nebo dodatky. Změnu může zřizovatel provést pouze jejími dodatky. Je tedy nezbytné, aby si zřizovatel příspěvkové organizace velice dobře rozmyslel, zda chce, aby jeho zřizovací listina byla podrobná, a obsahovala konkrétní pravidla pro určité situace nebo ji chce obecnou s odkazy na metodické pokyny, které mohou být lépe přizpůsobeny potřebám organizace.⁷⁵⁷⁶

Zřizovací listina dle platné právní úpravy musí obsahovat:⁷⁷

- a) „úplný název zřizovatele, je-li jím obec, uvede se také její zařazení do okresu,
- b) název, sídlo příspěvkové organizace a identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci, osoby poskytnuté správcem základního registru osob; název musí vylučovat možnost záměny s názvy jiných příspěvkových organizací,
- c) vymezení hlavního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti,
- d) označení statutárního orgánu a způsob, jakým vystupuje jménem obce,
- e) vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se příspěvkové organizaci předává k hospodaření,
- f) vymezení práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, k němuž byla zřízena; zejména se uvedou práva a povinnosti spojené s jeho plným efektivním a ekonomicky účelným využitím, s péčí o jeho ochranu, rozvoj a zvelebení, podmínky pro jeho případnou další investiční výstavbu, dále pravidla pro výrobu a prodej zboží, pokud jsou předmětem činnosti organizace, práva a povinnosti spojená s případným pronajímáním svěřeného majetku jiným subjektům a podobně,
- g) okruhy doplňkové činnosti navazující na hlavní účel příspěvkové organizace, kterou jí zřizovatel povolí k tomu, aby mohla lépe využívat všechny své hospodářské možnosti

⁷⁴ MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TĚGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací USC*. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2011, str. 52. ISBN 978-80-7263-664-8.

⁷⁵ MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TĚGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací USC*. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2011, str. 53. ISBN 978-80-7263-664-8.

⁷⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 27, odst. 2

⁷⁷ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 27, odst. 2

a odbornost svých zaměstnanců; tato činnost nesmí narušovat plnění hlavního účelu organizace a sleduje se odděleně,

h) vymezení doby, na kterou je organizace zřízena.“

V dalších odstavcích rozeberu jednotlivé body náležitostí zřizovací listiny. Co se týká úplného názvu zřizovatele, v praxi s tímto ustanovením nebývá žádný problém. Z druhého ustanovení stojí za zmínku pravidla pro určení názvu nově vznikající organizace. Název by měl být nezaměnitelný a z praktických důvodů se doporučuje, aby název obsahoval právě označení „příspěvková organizace“. To zaručuje, že je právnická osoba přesně definována a označena i co do své ekonomické povahy. Název samozřejmě musí vylučovat záměnu s jinou příspěvkovou organizací a neměl by být příliš dlouhý, protože musí být uveden na všech dokladech ve svém úplném znění. V praxi s tím mohou být problémy. Název organizace se samozřejmě musí zapsat do obchodního rejstříku a případná změna v názvu musí být také zapsána. Změnu názvu může učinit zastupitelstvo ⁷⁸

Z dalšího ustanovení vyplývá, že zřizovací listina musí obsahovat vymezení hlavního účelu a také vymezení hlavní činnosti. Zpravidla by hlavní činnost měla být vymezena, aby odpovídala hlavnímu účelu. Tato vymezení spadají do kompetence zřizovatele.⁷⁹ Hlavní účel organizace musí být v rámci samostatné působnosti. Je lepší tuto část formulovat tak, aby měla povahu obecného charakteru, a i přesto vystihovala základní podstatu a smysl. V některých případech je to jasné a vymezení není složité. Příkladem je veřejná knihovna, kdy zřizovatel uvede, že jedním z hlavních účelů této organizace bude zajišťování veřejné knihovnické a informační služby dle zákona č. 257/2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb. V případě, že je hlavní účel nebo některá z činností upravena zákonem, měl by být uveden ve zřizovací listině. Jestliže územně samosprávný celek zřizuje organizaci a zajišťuje činnosti, které jsou na základě zákona a vyžaduje-li od zřízené organizace i jiné zajištění služeb, musí právě tyto činnosti uvést v předmětu činnosti samostatně. Předmět činnosti organizace by měl souviset s hlavním účelem jejího zřízení. Přesné vymezení hlavního předmětu činnosti je velice důležité pro následující aplikaci ustanovení většiny důležitých zákonů do ekonomiky a hospodaření

⁷⁸ MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, Danuše PROKŮPKOVÁ a Zdeněk MORÁVEK. *Příspěvkové organizace 2010*. Praha: WoltersKluwer, 2010, str. 24. ISBN 978-80-7357-533-5.

⁷⁹ MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TĚGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací USC*. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2011, str. 53. ISBN 978-80-7263-664-8.

organizace. Je tedy velmi důležité vyhodnotit dopad ekonomických zákonů na činnost a hospodaření organizace ještě před zřízením organizace.⁸⁰

Další bod náležitostí zřizovací listiny uvádí povinnost označení statutárního nebo statutárních orgánů a způsob, jakým vystupují za organizaci. Je na zvážení každé příspěvkové organizace, kolik statutárních orgánů bude mít. V zákoně toto pravidlo nenajdeme, ale většinou bývá za statutární orgán označena pouze jedna osoba, kterou je ředitel nebo ředitelka příspěvkové organizace nebo jinak označený vedoucí. Dá se říci, že vícečlenný statutární orgán by mohl přinášet různé problémy a komplikace ve vnitřním chodu organizace.⁸¹

Ustanovení o vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele znamená, že svěřeným majetkem se rozumí majetek ve vlastnictví zřizovatele organizace. Tento majetek zřizovatel předává k hospodaření právě příspěvkové organizaci. Je to majetek, který je fakticky ve vlastnictví zřizovatele, ale organizace ho bude využívat k účelu své činnosti. Svěřený majetek by měl být vymezen konkrétně i s pořizovacími cenami a daty pořízení.⁸²

Vymezením okruhů doplňkové činnosti chápeme tak, že zřizovatel může organizaci dovolit provádět doplňkové činnosti. Ta by však i tak měla navazovat na hlavní účel. Doplňkové činnosti mají sloužit k lepšímu využití hospodářských prostředků a kvalifikovaného personálu. Hlavní účel organizace se nemění a doplňková činnost ho nesmí narušovat.⁸³

Posledním bodem zřizovací listiny je ustanovení o vymezení doby, na kterou je organizace zřízena. Nejčastěji se v praxi setkáme se zřízením na dobu neurčitou. Dobu určitou může zřizovatel uvést vyjádřením časového údaje (5 let), nebo také omezit datem (6. května 2025). Uplynutí doby určité může také vyjádřit splněním určitého cíle nebo vznikem určité skutečnosti.⁸⁴

4.4.2. Zřízení státní příspěvkové organizace

Tato podkapitola bude věnována postupu zřízení státních příspěvkových organizací. Příspěvková organizace státu může být zřízena některým z ústředních orgánů státní správy. Tato problematika je dle mého názoru složitější než problematika příspěvkových organizací

⁸⁰ MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, Danuše PROKŮPKOVÁ a Zdeněk MORÁVEK. *Příspěvkové organizace 2010*. Praha: WoltersKluwer, 2010, str. 26 - 27. ISBN 978-80-7357-533-5.

⁸¹ Tamtéž

⁸² MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací USC*. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2011, str. 58. ISBN 978-80-7263-664-8.

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ Tamtéž

územních samosprávných celků. Velikou roli zde totiž hrají také zvláštní zákony. Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR nám udává, že výkon zakladatelských funkcí se řídí právě tímto zákonem, pouze pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Nová organizace může být zřízena pouze v případech a za podmínek, které jsou stanovené zvláštním zákonem. Zvláštní zákon tedy stanoví ministerstvu nebo jinému ústřednímu orgánu, za jakých podmínek a k jakému účelu může zřídit příspěvkovou organizaci.⁸⁵

Stejně jako každá příspěvková organizace, musí vydat zřizovací listinu. Náležitosti zřizovací listiny jsou uvedeny v zákoně. Ani jeden ze zákonů (zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích a zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech) neupravuje náležitosti zřizovací listiny jako takové. Náležitosti listiny upravují až zvláštní zákony, ale ani to není podmínkou.

Jako příklad jsem si vybrala zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který v § 96a uvádí, že ministerstvo může založit zařízení sociálních služeb ve formě státní příspěvkové organizace. Dále je zde uvedeno, že ministerstvo vydává zřizovací listinu tohoto zařízení. Zřizovací listina dle tohoto ustanovení musí obsahovat:⁸⁶

- a) „označení zřizovatele státní příspěvkové organizace,
- b) název, sídlo a identifikační číslo osoby státní příspěvkové organizace,
- c) vymezení účelu, pro který se státní příspěvková organizace zřizuje,
- d) předmět hlavní činnosti, popřípadě jiné činnosti,
- e) označení statutárního orgánu a vymezení základní organizační struktury státní příspěvkové organizace,
- f) vymezení majetku České republiky, který ministerstvo svěřuje státní příspěvkové organizaci při jejím zřízení,
- g) vymezení doby, na kterou je státní příspěvková organizace zřizována, popřípadě údaj, že se zřizuje na dobu neurčitou.“

Po založení musí příspěvková organizace vydat statut, který je závislý na schválení zřizovatele. Dále vydává organizační řád, pravidla pro oběh účetních dokladů a další vnitřní předpisy, které jsou nezbytné dle zákona. Příslušný ústřední orgán má také oznamovací povinnost vůči Ústřednímu věstníku České republiky. Vznik příspěvkové organizace musí oznámit do 30 dnů od doby, kdy ke skutečnosti došlo. Zřizovatel (ústřední správní orgán) vede evidenci státních příspěvkových organizací, vůči kterým vykonává funkci zakladatele.

⁸⁵ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, § 54

⁸⁶ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 96

Obsah evidence je stejný jako u příspěvkových organizací územních samosprávných celků, o kterých jsem psala výše.⁸⁷

4.5. Rozdělení, sloučení, splynutí a zánik příspěvkové organizace

Po založení příspěvkové organizace může dojít k jistým skutečnostem, které vedou k rozhodnutí o další existenci organizace. V určité fázi fungování příspěvkové organizace může zřizovatel zjistit, že neplní funkce, kvůli kterým byla zřízená. Může například nastat situace, kdy zřizovatel zjistí, že organizace zajišťovala činnosti, které již buď nejsou zákonem vyžadované, nebo nezbytné. V tomto případě má zřizovatel možnost organizaci zrušit nebo sloučit s jinou organizací. Může dojít také k situaci, kdy se zjistí, že organizační uspořádání je příliš složité a vykonávané činnosti jsou velice rozdílné. V tomto případě je vhodné organizaci rozdělit. Při zrušení organizace ukončuje příspěvková organizace činnost bez právního nástupce. V případě splynutí dochází k tomu, že jedna organizace splyne s jinou organizací a vytvoří úplně novou organizaci. Sloučení spočívá ve sloučení dvou organizací, kdy nevzniká nový subjekt a jedna z organizací stále existuje. Rozdělením příspěvkové organizace vznikají dvě nebo více organizací, které jsou považovány za nový subjekt.⁸⁸

V otázce zrušení příspěvkové organizace hraje velkou roli to, zda byla zřízena na dobu neurčitou nebo na dobu určitou. Byla-li organizace zřízena na dobu určitou, její existence končí datem, které je uvedeno v rozhodnutí o zřízení a ve zřizovací listině. V případě, kdy byla organizace zřízena na dobu neurčitou, o jejím zrušení rozhoduje zřizovatel.⁸⁹

Rozdělení, sloučení, splynutí a zánik státní příspěvkové organizace řeší zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR velice obecně. Uvádí, že rušení a zánik státní příspěvkové organizace upravují zvláštní právní předpisy. V případě, že zvláštní zákon nestanoví jinak, může zřizovatel rozhodnout o zrušení organizace a zaniká dnem, který zřizovatel neboli organizační složka určí. Co se týká majetku, se kterým organizace hospodařila, nadále s ním hospodaří organizační složka. Závazky organizace a práva a povinnosti plynoucí

⁸⁷ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 96a

⁸⁸ POSPÍŠIL, Petr. *Územní samosprávné celky jako zřizovatelé, zakladatelé a společníci právnických osob* [online]. Brno, 2012, str. 78 - 79. [cit. 2020-12 15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/phj4g/DISERTACNI_PRACE_PhD_FINAL.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc.JUDr. Petr Havlan, CSc.

⁸⁹ MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, Danuše PROKŮPKOVÁ a Zdeněk MORÁVEK. *Příspěvkové organizace 2010*. Praha: WoltersKluwer, 2010, str. 21. ISBN 978-80-7357-533-5.

z pracovněprávních vztahů, jejichž nositelem byla příspěvková organizace, přecházejí na stát.⁹⁰

Ráda bych v této souvislosti uvedla již zmiňovaný zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jako příklad zvláštního zákona v této problematice. Zákon v § 96a uvádí, že příslušné ministerstvo může rozhodnout o rozdělení, sloučení nebo o splynutí státní příspěvkové organizace. Současně musí vydat novou zřizovací listinu nově vzniklé organizace nebo dodatek zřizovací listiny. V této souvislosti příspěvková organizace zaniká v den, který byl stanovený v rozhodnutí o jejím rozdělení, splynutí nebo sloučení, je-li právním nástupcem jiná státní příspěvková organizace. Ministerstvo může také rozhodnout o případném zrušení organizace a současně musí rozhodnout o způsobu vypořádání práv a povinností vykonávaných příspěvkovou organizací. Zrušit musí také zřizovací listinu. V případě, kdy nerozhodne o zmíněném způsobu vypořádání, práva a povinnosti organizace přecházejí na ministerstvo. Organizace zanikne dnem, který je uveden v rozhodnutí o jejím zrušení. S rozdělením, sloučením, splynutím a zrušením souvisí, stejně jako při zřízení, povinnost oznámit tuto skutečnost Ústřednímu věstníku České republiky a to do 30 dnů ode dne, kdy ke skutečnosti došlo.⁹¹

V případě příspěvkových organizací územních samosprávných celků, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích i zákon o č.129/2000 Sb., o krajích udává pravomoc zastupitelstva zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce. Z toho vyplývá, že v otázce splynutí, sloučení a rozdělení organizace přísluší rozhodovat také zastupitelstvu.⁹² V § 27 odstavci 9 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, se potom dozvíme, že k rozdělení, sloučení, splynutí nebo ke zrušení dochází v den, který je uvedený v rozhodnutí, které vydá zřizovatel organizace. V tom samém rozhodnutí musí být také určeno, v jakém rozsahu přechází majetek, práva a závazky organizace na nové nebo přejímající organizace. Pokud se jedná o zrušení, majetek, práva a závazky organizace přecházejí na zřizovatele. Zákon uvádí také podmínku, která se týká sloučení a splynutí, kdy k těmto úkonům může dojít pouze u příspěvkových organizací téhož zřizovatele.⁹³

⁹⁰ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, §54

⁹¹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 96a

⁹² POSPÍŠIL, Petr. *Územní samosprávné celky jako zřizovatelé, zakladatelé a společníci právnických osob* [online]. Brno, 2012, str. 70. [cit. 2020-12 15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/phj4g/DISERTACNI_PRACE_PhD_FINAL.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. JUDr. Petr Havlan, CSc.

⁹³ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 27, odst. 9

4.6. Výhody a nevýhody příspěvkových organizací

Jako všechny instituty, má i příspěvková organizace řadu svých výhod a nevýhod. Jistým problémem je, že to, co zřizovatel vidí za výhodu příspěvkové organizace, může organizace jako taková vidět jako nevýhodu a v jistých případech by to chtěla změnit. Tento případ uvedu v následující kapitole, která se bude týkat veřejnoprávních kulturních institucí, kdy se například některá divadla, včetně Národního divadla, chtějí odprostit z jistých důvodů od právní formy příspěvkové organizace. V následujících odstavcích zmíním nejdůležitější výhody a nevýhody příspěvkových organizací spíše z pohledu jejich zřizovatele.

Jednou z prvních výhod příspěvkové organizace je v oblasti majetku. Majetek, který zřizovatel příspěvkové organizaci svěřil, je pro příspěvkovou jen „svěřeným“ majetkem a zřizovatel stále zůstává jeho majitelem. Nemůže o něj přijít ani v případě zrušení organizace. Další výhodou můžeme spatřovat v tom, že je příspěvková organizace jako taková osvobozena od daně v oblasti jejího příspěvku od zřizovatele a výnosů z hlavní činnosti. Tím, že organizace může provozovat i vedlejší činnost, má možnost krytí ztráty z hlavní činnosti pomocí výnosů z činnosti vedlejší. Kontrola je prováděna zřizovatelem podle jeho uvážení, a i proti vůli ředitele organizace. Příspěvková organizace nemá téměř žádné orgány, zřizovateli tedy odpadá povinnost hradit náklady na jejich činnost. Ředitel je jmenovaný zřizovatelem, takže jen zřizovatel určí, koho na tuto pozici dosadí. Poslední výhodou, kterou zmíním je to, že v případě, kdy má zřizovatel pro určitý druh činnosti zřízenou příspěvkovou organizaci, nemusí vypisovat výběrová řízení a příspěvková organizace tak může realizovat konkrétní činnosti přímo. Přináší to výhody v oblasti administrativy a úspory nákladů.⁹⁴

Za velikou nevýhodu příspěvkových organizací považuji jejich systém odměňování, který je založený na tabulkách, tedy na systému veřejné správy. Systém je velice neefektivní a neatraktivní pro další potenciální zaměstnance. Skutečnost, že příspěvkové organizace nejsou zakládány za účelem vytváření zisku má za důsledek to, že jsou málo efektivní. Za problém můžeme také považovat fakt, že zaměstnanci na straně zřizovatele jsou mnohdy nekompetentní a v důsledku toho dochází k neúčelným zásahům a ovlivňování. To by se mohlo zlepšit například povinným vzděláváním volených zástupců.⁹⁵

⁹⁴ MITWALLYOVÁ, Helena. Mají příspěvkové organizace v dnešní době své opodstatnění? *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva* [online]. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2014, 153(9), 772 - 792 [cit. 2020-12-03], str. 791 – 792. ISSN 0231-6625. Dostupné z:

https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2014/9/5.Mitwallyova_9_2014.pdf

⁹⁵ Tamtéž

5. FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE

5.1. Státní příspěvkové organizace

Vezmeme-li jako první příspěvkové organizace zřízené státem, důležitým zákonem v této oblasti je zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, který upravuje finanční hospodaření příspěvkových organizací, které byly zřízené organizační složkou státu.

V platné právní úpravě je uvedeno, že příspěvková organizace státu disponuje takovými finančními prostředky, které získala hlavní činností nebo s peněžními prostředky ze státního rozpočtu, a to pouze v rámci finančních vztahů, které stanoví zřizovatel.⁹⁶ Hospodaření organizace se řídí rozpočtem, který by měl být sestavený jako vyrovnaný a musí obsahovat pouze náklady a výnosy, které souvisí se službami, které organizace poskytuje, a jsou předmětem hlavní činnosti. Hlavní činnost organizace je vymezena zřizovatelem.⁹⁷ Státní příspěvková organizace dále hospodaří dle § 53 odst. 1 zákona o rozpočtových pravidlech s:⁹⁸

- prostředky svých fondů,
- prostředky získanými prostřednictvím jiných činností,
- peněžními dary od fyzických a právnických osob,
- peněžními prostředky, které jsou poskytnuté ze zahraničí,
- peněžními prostředky, které jsou poskytnuté z rozpočtů územních samosprávných celků a státních fondů, včetně prostředků poskytnuté České republice z rozpočtu Evropské unie a z Národního fondu.

Organizace je tedy napojena na rozpočet svého zřizovatele saldem svého rozpočtu. Příjmy, které organizace dosahují ze své činnosti, jsou zdrojem financování nezbytných výdajů. Můžeme říci, že vlastní příjmy organizace ve většině z případů nestačí k pokrytí všech nákladů, které jsou spojené se zabezpečováním smíšených veřejných statků. Jejich vlastní příjmy tedy nepokryjí nezbytnou výši nákladů, to je také projevem případné finanční nesoběstačnosti.⁹⁹ Tyto chybějící prostředky jsou potom poskytovány formou dotací a to příspěvkem na běžný provoz a příspěvkem na investice z rozpočtu zřizovatele. Příspěvek na běžný provoz je finančním ukazatelem, je poskytován z rozpočtu zřizovatele a je poskytován

⁹⁶ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, § 45

⁹⁷ ŠKARABELOVÁ, Simona. *Příspěvkové organizace jako konkurent nestátním neziskovým organizacím*. [Online]. 2014, str. 4 -5. [cit. 2020-12-16]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_skarabelova_prispevkove_organizace_pro_web.pdf

⁹⁸ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, § 53 odst. 1

⁹⁹ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, str. 383. ISBN 978-80-7357-614-1.

na základě návaznosti na stanovené výkony nebo jiná kritéria potřeb. Velikost příspěvku je odvozena od rozdílu mezi náklady, plánovanými výnosy bez zmíněného příspěvku a plánovanými náklady, které jsou ve skoro všech případech větší než plánované výnosy.¹⁰⁰

Organizace musí dávat pozor na to, aby plnila úkoly, které jí byly určené, a to nejehospodárnějším způsobem a dodržela při tom stanovené finanční vztahy, které musí dodržet vůči státnímu rozpočtu. Peněžní prostředky, kterými disponuje, a byly jí svěřeny, může využívat pouze k účelům, na které jsou určené. Jedná se o krytí nezbytných potřeb, opatření zakládající se na právních předpisech a na krytí opatření, která jsou nutná k zabezpečení chodu organizace.¹⁰¹ Na rozpočet svého zřizovatele, může být organizace napojena i odvodem. Odvod může být uložen v případě, kdy výnosy organizace jsou vyšší než ty plánované, ale s touto situací se setkáme velice zřídka. Zřizovatel může také uložit odvod z odpisů, a to v případě kdy:¹⁰²

- nepočítá s dalším rozvojem činnosti a postupně omezuje činnost příspěvkové organizace,
- přemýšlí o jejím zrušení (plánuje zrušení příspěvkové organizace v budoucnu, jedná se tedy o útlum činností příspěvkové organizace),
- objem odpisů je výrazně větší než reálné potřeby v oblasti reprodukce dlouhodobého majetku.

Organizace může vykonávat také jinou než hlavní činnost - doplňkovou, ale i tak by měla navazovat na hlavní účel organizace. I v případě, kdy by byla doplňková činnost výnosnější, nesmí dostávat přednost před činností hlavní. Pro provozování doplňkové činnosti mohou být stanoveny podmínky, a to ve zřizovací listině nebo prostřednictvím jiných právních aktů. Nejčastější podmínkou bývá to, aby doplňková činnost nebyla ztrátová. V takovém případě by bylo na místě promyslet, zda nejde o neúčelné a neehospodárné využívání veřejných prostředků, protože na pokrytí ztrát doplňkové činnosti je také potřeba najít finanční zdroje. Příspěvková organizace dle zákona ani nesmí vykázat ztrátu, která vznikla z doplňkové činnosti. Na druhou stranu, pokud doplňková činnost vytvářela zisk, organizace jej může použít pouze k účelu prospěchu své hlavní činnosti. Použitá zisku k jinému účelu by musel zřizovatel schválit. Příspěvkové organizace dále také hospodaří již se zmíněnými peněžními fondy, kterým se budu věnovat podrobněji v dalších kapitolách. Jedná

¹⁰⁰ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 22. ISBN 978-80-248-4028-4.

¹⁰¹ PLÍVA, Stanislav. *Hospodaření s majetkem státu*. 2. aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 21. ISBN 80-7179-811-8.

¹⁰² Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, § 54 odst. 5

se konkrétně o rezervní fond, fond reprodukce majetku, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb.¹⁰³

Hospodářský výsledek příspěvkové organizace je tvořený výsledkem hospodaření z vlastní činnosti a ziskem, který byl vytvořený v jiné činnosti po zdanění. Může samozřejmě nastat situace, kdy organizace skončí ztrátou. V takovém případě má zřizovatel povinnost projednat způsob zabezpečení úhrady ztráty do konce následujícího rozpočtového roku. Ztrátu může uhradit z rezervního fondu organizace nebo z rozpočtové kapitoly zřizovatele a to v případě, kdy v rezervním fondu organizace není dostatek prostředků nebo v případě, kdy není dostatek prostředku ani v rozpočtu kapitoly ze zisku po zahrnutí příspěvku na provoz nebo odvodu z provozu příspěvkové organizace a to v následujícím rozpočtovém roce. V případě, kdy nelze uhradit ztrátu ani pomocí zlepšeného hospodářského výsledku, dochází ke zrušení příspěvkové organizace zřizovatelem a není k tomu zapotřebí souhlasu ministerstva. Zřizovatel je však povinen je-li to nutné, zajistit činnost, kterou před tím zajišťovala příspěvková organizace.¹⁰⁴

5.2. Příspěvkové organizace územních samosprávných celků

Důležitým zákonem v oblasti finančního hospodaření příspěvkových organizací územních samosprávných celků je také již vícekrát zmíněný zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Příspěvkovým organizacím jsou zejména věnována ustanovení § 27 – § 37a.

Příspěvkové organizace územních samosprávných celků disponují prostředky, které získaly svoji vlastní činností a prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele. Dále hospodaří stejně jako státní organizace s prostředky svých fondů, peněžními dary od fyzických a právnických osob a s prostředky, které jsou poskytnuté z Národního fondu a ze zahraničí. Zřizovatel dále poskytuje příspěvek na provoz své příspěvkové organizace, a to v návaznosti na její výkony nebo jiná kritéria potřeb organizace. Zákon uvádí ještě dva zvláštní zdroje:¹⁰⁵

- dotace, které slouží k úhradě provozních výdajů podle mezinárodních smluv, na základě kterých jsou České republice svěřeny peněžní prostředky z finančního

¹⁰³ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 23. ISBN 978-80-248-4028-4.

¹⁰⁴ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, § 55

¹⁰⁵ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 28

mechanismu Evropského hospodářského prostoru, finančního mechanismu Norska a programu švýcarsko-české spolupráce,

- dotace, které slouží k úhradě provozních výdajů, které mají být kryty z rozpočtu Evropské unie, společně se stanoveným podílem státního rozpočtu na financování těchto výdajů.

K těmto dvěma zvláštním zdrojům zákon udává povinnost jejich převodu do rezervního fondu jako zdroj financování v dalších letech, a to v případě, kdy nebyly spotřebovány do konce kalendářního roku. Použity mohou být pouze na daný účel, který byl stanoven a v případě, kdy na stanovený účel použity nebyly, podléhají finančnímu vypořádání se státním rozpočtem za rok, ve kterém byl splněn účel, na který byla poskytnuta právě tato dotace.¹⁰⁶

5.3. Peněžní fondy příspěvkových organizací

„Fondy lze pojmout jako formu interního financování, kdy se zdroje financování provozní a investiční činnosti tvoří uvnitř příspěvkové organizace. Jedná se o vlastní zdroje, které organizace získala zejména jako výsledek své činnosti, ale i formou transferu. Tvorba fondů je zejména vázána na tvorbu zlepšeného výsledku hospodaření.“¹⁰⁷

Tvorbu fondů a jejich použití upravuje jak zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, tak i zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Oba zmíněné zákony hovoří o těchto čtyřech fondech:

- rezervní fond,
- fond reprodukce majetku,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních potřeb.

Rezervní fond slouží z velké části jako nástroj motivace k dosažení co nejlepšího hospodaření.¹⁰⁸ Je tvořený ze zlepšeného hospodářského výsledku (dochází k němu ve chvíli, kdy skutečné výnosy spolu s přijatým příspěvkem jsou vyšší než provozní náklady), peněžních darů, které byly přijaté a nespotřebovaných dotací spolufinancovaných Evropskou

¹⁰⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 28 odst. 6

¹⁰⁷ MÁČE, Miroslav. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu*. Praha: Grada, 2012, str. 183. ISBN 978-80-247-3637-2.

¹⁰⁸ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, str. 385. ISBN 978-80-7357-614-1.

unií. Tyto dotace se převádějí k poslednímu dni roku a čerpají se v následujících letech. Tento fond může být využit v mnoha směrech. Dá se využít:¹⁰⁹

- k dalšímu rozvoji organizace (například ke zkvalitnění činnosti nebo rozšíření možností organizace).
- k časovému překlenutí rozdílů mezi výnosy a náklady (ve chvíli, kdy nesoulad pomine, je nutné prostředky do fondu vrátit),
- k úhradě sankcí za porušení rozpočtové kázně (různé pokuty, penále atd.),
- k úhradě zhoršeného hospodářského výsledku z minulých let,
- zákon o rozpočtových pravidlech uvádí ještě možnost doplnění fondu reprodukce majetku, ale pouze se souhlasem zřizovatele.

Fond reprodukce majetku (investiční fond) se používá k pořízení dlouhodobého majetku. Lze tedy využít pouze na investiční výdaje, nikoli na provozní náklady. Výjimku tvoří úhrada údržby a oprav majetku. Platná právní úprava uvádí, čím je fond tvořen a na co ho organizace může využít. Jeho hlavní zdroje tvoří:¹¹⁰

- odpisy z hmotného a nehmotného dlouhodobého i krátkodobého majetku,
- příspěvek na investice, který poskytl zřizovatel ze svého rozpočtu,
- investiční dotace ze státních fondů a jiných veřejných rozpočtů,
- různé peněžní dary a příspěvky poskytnuté od jiných subjektů, které byly určeny k investičním účelům.

Fond reprodukce majetku mohou tvořit i další zdroje, musí však být odsouhlaseny zřizovatelem organizace. Jedná se o tyto zdroje:¹¹¹

- výnosy z prodeje hmotného investičního majetku
- převody z rezervního fondu
- převody prostředků z rezervního fondu v maximální výši 25 % ze zlepšeného hospodářského výsledku.

Jak napovídá označení tohoto fondu, je příspěvkovou organizací využíván k účelu financování pořízení dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku, dále také například k úhradě investičních úvěrů a půjček nebo k odvodu do rozpočtu zřizovatele v případě, kdy

¹⁰⁹ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 21. ISBN 978-80-248-4028-4.

¹¹⁰ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 25. ISBN 978-80-248-4028-4.

¹¹¹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, § 58 odst. 1

byl uložen. Dále může být fond využit také k posílení zdrojů k financování údržby a oprav majetku.¹¹²

Fond odměn je zákonem definován velice stručně. Jedná se o fond, který je tvořený přidělem ze zlepšeného výsledku hospodaření. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech určuje hranici 80 % objemu prostředků na platy stanovené zřizovatelem nebo zvláštním právním předpisem. Dále je také tvořený peněžními dary, které jsou účelově určeny na platy. Z fondu odměn se hradí, jak také vyplývá z jeho označení, odměny zaměstnancům a případné překročení prostředků na platy.¹¹³

Posledním fondem je fond kulturních a sociálních potřeb, který se řídí výše zmíněnými zákony, ale také vyhláškou Ministerstva financí č. 353/2015 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb. Na základě této vyhlášky se s účinností od 1. ledna 2016 zvýšil odvod do tohoto fondu v průběhu roku zálohově o 1,5 % z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů, mezd a odměn. Rokem 2017 se odvod zvýšil na 2 %. Čerpání tohoto fondu slouží jako příspěvek na provoz zařízení, který je určen ke kulturním a sociálním potřebám zaměstnancům. Dále se používá na půjčky k bytovému účelu, k příspěvkům na závodní stravování, na dovolenou nebo také jako příspěvek na kulturu nebo vzdělávání. Využití se najde také u důchodců, kteří v příspěvkové organizaci pracovali před odchodem do důchodu.¹¹⁴¹¹⁵

5.4. Kontrola hospodaření příspěvkové organizace

Kontrola hospodaření příspěvkové organizace je prováděna jejím zřizovatelem. Zajišťuje také výkon finanční kontroly, a to během celého rozpočtového roku. Zákon, kterým se finanční kontrola řídí je zákon č. 230/2001 Sb., o finanční kontrole.¹¹⁶

Co se týká státních příspěvkových organizací, dle § 8 má povinnost vytvořit systém finanční kontroly správce kapitoly státního rozpočtu. Systémem finanční kontroly má zajistit kontrolu jak svého hospodaření, tak i hospodaření organizačních složek a příspěvkových organizací ve své působnosti. Územní samosprávné celky mají povinnost vykonávat kontrolu

¹¹² VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 25. ISBN 978-80-248-4028-4.

¹¹³ MÁČE, Miroslav. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu*. Praha: Grada, 2012, str. 184. ISBN 978-80-247-3637-2.

¹¹⁴ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 26. ISBN 978-80-248-4028-4

¹¹⁵ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, str. 210. ISBN 978-80-7357-614-1

¹¹⁶ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole § 1

hospodaření s veřejnými prostředky u příspěvkových organizací ve své působnosti. Mají také povinnost vytvořit systém finanční kontroly, kterým zajistí kontrolu svého hospodaření a hospodaření organizačních složek a příspěvkových organizací, které mají ve své působnosti.¹¹⁷

K hlavním cílům finanční kontroly patří:¹¹⁸

- a) *„dodržování právních předpisů a opatření přijatých orgány veřejné správy v mezích těchto předpisů při hospodaření s veřejnými prostředky k zajištění stanovených úkolů těmito orgány,*
- b) *zajištění ochrany veřejných prostředků proti rizikům, nesrovnalostem nebo jiným nedostatkům způsobeným zejména porušením právních předpisů, nehospodárným, neúčelným a neefektivním nakládáním s veřejnými prostředky nebo trestnou činností,*
- c) *včasné a spolehlivé informování vedoucích orgánů veřejné správy o nakládání s veřejnými prostředky, o prováděných operacích, o jejich průkazném účetním zpracování za účelem účinného usměrňování činnosti orgánů veřejné správy v souladu se stanovenými úkoly,*
- d) *hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy.“*

Kontrola může být prováděna několika způsoby. Může se jednat o kontrolu předběžnou, průběžnou a následnou. Předběžná kontrola spočívá v tom, že se při ní kontrolují a posuzují operace, které jsou plánované nebo připravované. Posuzují se z toho hlediska, zda odpovídají stanoveným cílům veřejné správy, a hlavně zda jsou v souladu s právními předpisy. Při průběžné kontrole se dohlíží na to, zda je dodržován postup a podmínky při realizaci, vypořádávání a vyúčtování operací, které již byly schválené. Dále například sledují zajišťování včasné přípravy stanovených finančních nebo účetních výkazů, hlášení a zpráv. Prostřednictvím následné kontroly (během vyúčtování operací), zkoumá kontrolní orgán, zda určité údaje o hospodaření s finančními prostředky zobrazují údaje o zdrojích, stavu a pohybu těchto prostředků a zda tyto údaje odpovídají skutečnému stavu. Samozřejmě kontrolují i to, jestli zkoumané operace jsou v souladu s právními předpisy, schválenými rozpočty nebo jestli splňují kritéria hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti.¹¹⁹

Kontrolu hospodaření obvykle vykonává zřizovatel organizace nebo jiné kontrolní úřady. Jedná se o kontrolu hospodaření příspěvkové organizace s veřejnými prostředky. Jde

¹¹⁷ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, §8

¹¹⁸ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, §4

¹¹⁹ VRABKOVÁ, Iveta. Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost. Ostrava: Belisa, 2017, str. 26 - 27. ISBN 978-80-248-4028-4.

zejména o kontrolu v oblasti hospodaření s finančními prostředky a finančními fondy, hospodaření v oblasti doplňkové činnosti, kontroly správnosti a věrohodnosti účtování, hospodaření s majetkem nebo také personální a mzdové agendy. V situaci, kdy se prostřednictvím kontroly přijde na nesoulad mezi skutečným a žádoucím stavem, má kontrolní orgán povinnost sepsat protokol. Protokol musí být projednán s vedoucím zaměstnancem organizace a se zástupcem zřizovatele. Kontrolní orgán může uložit v případě zjištění nějakých nedostatků termín a opatření, která povedou k nápravě.¹²⁰

V případě porušení rozpočtové kázně může být příspěvkové organizaci uložen odvod do rozpočtu zřizovatele nebo poskytovatele finančních prostředků a k tomu vyměřeno penále, které organizace musí uhradit zpravidla z rezervního fondu.¹²¹

¹²⁰ Tamtéž

¹²¹ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 28. ISBN 978-80-248-4028-4.

6. MAJETEK PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE

6.1. Státní příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace jako takové hospodaří s majetkem, jehož vlastníkem je zřizovatel organizace. Rysem, který charakterizuje dnešní příspěvkovou organizaci, je to, že je „vlastnicky nezpůsobilá“, což znamená, že majetek nemá ve svém vlastnictví, ale pouze ve své „správě“.¹²² Zřizovací listina obsahuje majetková práva k hospodaření, která umožní příspěvkové organizaci právě prostřednictvím tohoto majetku plnit hlavní účel, ke kterému byla organizace zřízena. Obsahem majetkových práv jsou zejména práva a povinnosti hospodařit s majetkem, péče a ochrana majetku, jeho rozvoj a zvelebení nebo také stanovení podmínek, které se týkají investiční činnosti nebo vymezení pravidel pro výrobu a prodej zboží v případě, kdy je zboží předmětem činnosti organizace. Organizace musí s majetkem nakládat takovým způsobem, aby zabezpečila funkci řádného hospodáře, zajišťuje povinnosti vlastníka, které vyplývají z finančních, hygienických a požárních, bezpečnostních a jiných závazných právních předpisů. O majetkové otázce příspěvkové organizace státu se zmiňuje zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR. Z ustanovení § 55 tohoto zákona vyplývá, že příspěvkové organizace nemají svůj vlastní majetek a veškerý majetek nabývají pro stát.¹²³ Hospodaří tedy s majetkem České republiky a vlastníkem všeho majetku je stát. To platí pro majetek pořízený vlastní činností i pro majetek svěřený. Z toho důvodu, že veškeré příjmy příspěvkové organizace jsou získávané pro stát, zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech velice striktně ukládá dodržování hospodárného nakládání s finančními prostředky.¹²⁴ Státní příspěvkové organizace se svěřeným majetkem hospodaří, zakázané mají však přijímat a poskytovat úvěry, půjčky a směnky.¹²⁵ Platná právní úprava upravuje výjimku, kterou tvoří:¹²⁶

- půjčky poskytnuté z fondu kulturních a sociálních potřeb,
- dodavatelské úvěry na financování programů, které mohou být přijaty pouze po souhlasu ministerstva,
- u zdravotních zařízení se jedná o úvěry, které mohou být přijaty na překlenutí dočasného nedostatku peněžních prostředků pouze v případě, je-li nedostatek způsoben opožděnými úhradami zdravotních výkonů ze strany zdravotních pojišťoven.

¹²² HAVLAN, Petr. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-453-6.

¹²³ Zákon č. 219/2000Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, §55

¹²⁴ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 20. ISBN 978-80-248-4028-4.

¹²⁵ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, § 62

¹²⁶ Tamtéž

6.2. Příspěvkové organizace územních samosprávných celků

Co se týká majetkového postavení příspěvkové organizace územně samosprávného celku, je důležité vymezení majetku, který je ve vlastnictví zřizovatele a který je příspěvkové organizaci svěřen k hospodaření. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů nám konkrétně v § 27 odstavci 5 uvádí, že příspěvková organizace hospodaří se svěřeným majetkem v rozsahu, který je stanoven zřizovací listinou. Svěřeným majetkem se v tomto kontextu rozumí majetek, který je vlastnictvím zřizovatele, který ale bude organizace využívat pro svoji činnost.¹²⁷ Zřizovací listina musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti, o kterých jsem se již zmiňovala ve stejnojmenné kapitole. Mimo jiné musí obsahovat ustanovení o majetku, která vymezují:¹²⁸

- majetek, který je vlastnictvím zřizovatele a který organizaci předává k hospodaření (jako svěřený majetek),
- práva, která umožní organizaci to, aby mohla právě s tímto svěřeným majetkem plnit hlavní účel, ke kterému byla vytvořena (uvádí se zde například práva a povinnosti spojené s ekonomicky účelným využitím, podmínky pro eventuální další výstavbu nebo také pravidla pro výrobu a prodej zboží),
- práva a povinnosti, které jsou spojené s pronájmem svěřeného majetku dalším subjektům.

Můžeme říci, že až do novelizace zákona č. 250/2000 Sb. zákonem č. 477/2008 Sb., byla příspěvková organizace územně samosprávného celku vlastnický nezpůsobilá. Z platné právní úpravy vyplývalo, že: „*příspěvková organizace je oprávněna nabývat majetek nikoli na základě vlastní vůle, ale na základě vůle svého zřizovatele.*“¹²⁹ Charakteristické tedy bylo, že organizace neměla majetek ve svém vlastnictví, ale pouze a jen ve své „správě“.¹³⁰ Novela zákona, účinná od 1. dubna 2009 přinesla do vztahu územních samosprávných celků a příspěvkových organizací celou řadu důležitých změn. Změnila zejména postoj majetkových

¹²⁷ STREJČKOVÁ, Dagmar. Finanční hospodaření příspěvkových organizací územních samosprávných celků. In Dny práva 2011 - DaysofLaw 2011. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 354-370, str. 5. ISBN 978-80-210-5910-8.

¹²⁸ VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 33. ISBN 978-80-248-4028-4.

¹²⁹ MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, Danuše PROKŮPKOVÁ a Zdeněk MORÁVEK. *Příspěvkové organizace 2010*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, str. 48. ISBN 978-80-7357-533-5.

¹³⁰ HAVLAN, Petr. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. Praha: Linde, 2004, str. 37. ISBN 80-7201-453-6.

vztahů mezi příspěvkovou organizací a zřizovatelem, protože s účinností této novely mohly organizace vlastnit majetek.¹³¹

Dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů lze primárně říci, že příspěvková organizace nabývá majetek pro svého zřizovatele, nestanoví-li zákon jinak. Zřizovatel může zároveň určit případy, při kterých je třeba jeho předchozí písemný souhlas. Ustanovení, které vychází z § 27 odst. 7, přináší jednu z největších změn, kterou přinesla zmiňovaná novela zákonem č. 477/2008 Sb., která nabyla účinnosti 1. dubna 2009. Ustanovení totiž obsahuje taxativně stanovené způsoby toho, v jakém případě může příspěvková organizace nabýt majetek do svého vlastnictví. Tento majetek musí být však potřebný k výkonu činnosti, pro kterou byla organizace zřízena.¹³² Zákon v § 27 odst. 7, uvádí taxativně tyto způsoby:¹³³

1. *„bezúplatným převodem od svého zřizovatele,*
2. *darem s předchozím písemným souhlasem zřizovatele,*
3. *děděním, bez předchozího písemného souhlasu zřizovatele je příspěvková organizace povinná dědictví odmítnout nebo,*
4. *jiným způsobem na základě rozhodnutí zřizovatele.“*

První způsobem nabytí majetku do vlastnictví organizace je bezúplatným převodem od svého zřizovatele. Zřizovatel může na příspěvkovou organizaci převést kdykoli jeho vlastní majetek. V momentě, kdy na příspěvkovou organizaci majetek převede, stává se organizace jeho vlastníkem a důsledku toho s ním může nakládat. Je důležité zmínit, že v případě, kdy majetek, který organizace nabyla tímto způsobem, se stane trvale nepotřebným, nabídne ho přednostně zřizovateli, a to také bezúplatně. Nepřijme-li zřizovatel tuto nabídku, může organizace majetek převést do vlastnictví jiné osoby za podmínek stanovených zřizovatelem a po jeho předchozím písemném souhlasu. Druhým způsobem je nabytí darem s předchozím písemným souhlasem zřizovatele. V tomto případě může organizace nabýt majetek prostřednictvím darovací smlouvy a dárce je subjekt jiný než zřizovatel. Darujícím subjektem může být jakákoli fyzická nebo právnická osoba, která daruje majetek potřebný k výkonu hlavní činnosti organizace. Písemný souhlas zřizovatele, který je k akceptaci daru potřebný, musí být vydán ještě před tím, než je uzavřena darovací smlouva. Dalším právním titulem, prostřednictvím kterého může organizace nabýt majetek je dědění. V tomto případě je

¹³¹ MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2011, str. 48. ISBN 978-80-7263-664-8.

¹³² Tamtéž

¹³³ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 27 odst. 7

také zapotřebí předchozí písemný souhlas zřizovatele. V opačném případě nesmí organizace dědictví přijmout. Je důležité nejdříve zjistit všechny okolnosti, které se dědictví týkají, například co je jeho předmětem a poté eventuálně pořídat zřizovatele o udělení souhlasu. Majetek může organizace nabyt do svého vlastnictví ještě jiným způsobem, o kterém rozhodl zřizovatel. Může se jednat například o nabytí určitého typu majetku.¹³⁴¹³⁵

Z výše uvedených způsobů nabytí majetku do vlastnictví organizace vyplývá, že rozhodnutí, jestli bude organizace hospodařit pouze se svěřeným majetkem nebo ji bude umožněno nabyt majetek do svého vlastnictví, je zcela na zřizovateli dané organizace. Je nutné zmínit také to, že s majetkem ve svém vlastnictví organizace nemůže disponovat nezávisle na svém zřizovateli.¹³⁶ Na základě této vlastnické „nezpůsobivosti“ lze upozornit na postavení věřitelů organizace v takovém případě, kdy dobrovolně neplní jejich závazky. Dle občanského soudního řádu, je příspěvková organizace způsobilá být účastníkem řízení. V důsledku toho je možné ji žalovat a také proti ní vést výkon rozhodnutí. Nejvyšší soud se k tomuto tématu vyjádřil tak, že je možné postihnout majetek, který je ve vlastnictví zřizovatele organizace a tento majetek byl svěřen organizaci k hospodaření. Je zřizovatelova povinnost toto postižení majetku strpět. Rozhodnutí nakonec ztvdil i Ústavní soud.¹³⁷

¹³⁴ MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2011, str. 64. ISBN 978-80-7263-664-8.

¹³⁵ STREJČKOVÁ, Dagmar. Finanční hospodaření příspěvkových organizací územních samosprávných celků. In *Dny práva 2011 - Days of Law 2011*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 354-370, str. 6-7. ISBN 978-80-210-5910-8.

¹³⁶ POSPÍŠIL, Petr. *Územní samosprávné celky jako zřizovatelé, zakladatelé a společníci právnických osob* [online]. Brno, 2012, str. 84. [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/phj4g/DISERTACNI_PRACE_PhD_FINAL.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. JUDr. Petr Havlan, CSc.

¹³⁷ KOPECKÝ, Pavel. K povaze příspěvkové organizace územního samosprávného celku. *Správní právo* [online]. 2020, 53(4), 219-236, str. 234 [cit. 2020-12-15]. ISSN 0139-6005. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/sp->

7. PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE V OBLASTI KULTURY

7.1. Vymezení pojmu kultura a pojmů souvisejících

Na začátek této kapitoly je vhodné vymezit pojem kultury jako takové. Kultura je velice široký pojem a existuje celá řada různých definic a přístupů. Patočka a Heřmanová například ve své knize uvádějí, že kulturu můžeme chápat jako: „*složitý společenský jev či proces, který se neustále vyvíjí, který je specifickým lidským výtvořem a který slouží k mnohostranné kultivaci jedinců a sociálních skupin.*“¹³⁸

Další důležité přiblížení toho, co kultura představuje, uvádí Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu ve Všeobecné deklaraci UNESCO o kulturní diverzitě. Tato deklarace potvrzuje, že kultura je považována za: „*soubor distinktivních duchovních a hmotných, intelektuálních i citových rysů, které charakterizují společnost nebo společenskou skupinu, a že zahrnuje vedle umění a písemnictví také způsoby života, způsoby soužití, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení.*“¹³⁹¹⁴⁰

Důležitým dokumentem v České republice definujícím kulturu je dokument Ministerstva kultury – kulturní politika České republiky. Tento dokument konstatuje, že kultura je významným faktorem života občanské společnosti a velikou mírou přispívá její integraci jako celku. Plní výchovně – vzdělávací funkci, pojí Českou republiku s vnějším světem a charakterizuje ji ve srovnání s ostatními státy.¹⁴¹

Kulturní sféra samozřejmě plní různé funkce, mezi které patří: kultivační, komunikační, vzdělávací nebo také reprezentační. Hlavní funkci tvoří zejména funkce realizace tvorby, produkce nebo také zprostředkování. V souvislosti s tím probíhají v kultuře pro ni specifické procesy, jejichž výsledkem jsou produkty, které chápeme jako statky nebo různé služby. Průběh procesů se uskutečňuje ve specializovaných institucích. Dalším důležitým pojmem v oblasti kultury je kulturní služba. Jak již vyplývá z předchozího textu, jedná se o specifický produkt, který je výstupem stejně specifického procesu, který probíhá

¹³⁸ PATOČKA, Jirí a Eva HEŘMANOVÁ. Lokální a regionální kultura v České republice: Kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví. Praha: Aspi, 2008, str. 47. ISBN 978-80-7357-347-8.

¹³⁹ Všeobecná deklarace UNESCO o kulturní diverzitě. *Mkcr.cz* [online]. 2001 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/rozmanitost-kulturnich-projevu-a-dokumenty-tykajici-se-umeni-a-umelcu-744.html>

¹⁴⁰ HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ a kolektiv. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 104. ISBN 978-80-210-4423-4.

¹⁴¹ Plán implementace Státní kulturní politiky na léta 2015 - 2020. *Mkcr.cz* [online]. 2015 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/statni-kulturni-politika-69.html>

v kulturních institucích. Jistým odlišením kulturních procesů je jejich fáze tvorby a také fáze ochrany a uchovávání kulturních hodnot.¹⁴²

Z výše napsaného tedy vyplývá, že mezi hlavní úkoly kulturního odvětví patří realizace kulturních statků a služeb. Realizace se uskutečňuje prostřednictvím kulturních institucí, které se mohou lišit vlastníkem, způsobem řízení a uspořádáním. Odvětví kultury se tedy setkává s mnoha typy ekonomických statků – veřejnými, smíšenými, privátními.¹⁴³

Kulturní služby můžeme více specifikovat podle oborů kultury nebo můžeme také říci podle institucí, ve kterých jsou poskytovány. Toto dělení využívá Národní informační a poradenské centrum, které je příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem kultury ČR. Z tohoto hlediska dělíme kulturní veřejné služby na:¹⁴⁴

- audiovizuální díla,
- divadla,
- galerie, muzea a památky,
- hudební soubory,
- hvězdárny, planetária, astronomické pozorovatelny,
- knihovny,
- neperiodické publikace,
- památkové objekty,
- periodický tisk,
- výstavní činnost – oblast profesionálního výtvarného umění a architektury.

7.2. Zabezpečení služeb v kultuře – organizace

V roce 2002 došlo reformou veřejné správy a reformou veřejných rozpočtů ke změně odpovědnosti jednotlivých složek veřejné správy za oblast kultury a ke změně financování kultury z veřejných rozpočtů. Postupně došlo k oddělení finančních prostředků státního rozpočtu a prostředků rozpočtů územních samosprávných celků. Reforma se také postarala o změnu systému a pojetí úlohy státu a územních samosprávných celků v organizaci odpovědnosti za veřejné služby kultury. V roce 2001 došlo na základě zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do

¹⁴² HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ a kolektiv. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 104. ISBN 978-80-210-4423-4.

¹⁴³ HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ a kolektiv. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 104. ISBN 978-80-210-4423-4.

¹⁴⁴ Dělení kulturních služeb podle institucí. *Statistikakultury.cz* [online]. [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.statistikakultury.cz/poskytovatele-kulturnich-sluzeb/>

majetku krajů, k převodu některých organizací na kraje. Jednalo se například o státní vědecké knihovny nebo galerie a muzea. V roce 2002 došlo k převodu většiny příspěvkových organizací a organizačních složek zřízených okresními úřady na obce a kraje. Došlo k tomu na základě přijetí dalšího zákona – zákona č. 290/2002 Sb., o převodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje, obce a občanská sdružení. Těmito zákony došlo k zásadnímu přesunutí odpovědnosti za poskytování veřejných kulturních služeb na územní samosprávné celky.¹⁴⁵

Reforma veřejné správy zapříčinila to, že kulturní politika je realizována na státní úrovni ale také na úrovni regionální (krajské) a místní (obecní).

Ústředním orgánem v oblasti kultury je Ministerstvo kultury, zřízené na základě zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. Ministerstvo kultury je ústředním orgánem také pro oblast státní správy pro kulturní památky České republiky. Hlavním úkolem Ministerstva kultury je vytváření dlouhodobých koncepcí a strategií v oblasti kulturní politiky České republiky. Dále má na starost zabezpečení legislativních, ekonomických nebo také řídicích nástrojů, které slouží k realizaci kulturní politiky České republiky. Ministerstvo dále může zřizovat své vlastní příspěvkové organizace, kterým ze svého rozpočtu hradí náklady na provoz a činnosti. Ministerstvo kultury je také správcem Fondu kultury České republiky a Fondu na podporu a rozvoj české kinematografie.¹⁴⁶

Tabulka č. 1 – Financování příspěvkových organizací zřízených Ministerstvem kultury¹⁴⁷

Výdajový blok / okruhy		Schválený rozpočet 2020	Schválený rozpočet 2021	Rozdíl SR 2021 - SR 2020
Příspěvkové organizace zřízené Ministerstvem kultury		9 509 238 110	8 162 616 984	-1 346 621 126
a)	Příspěvek na provoz příspěvkovým organizacím	5 471 013 582	5 722 337 889	251 324 307
b)	Program péče o národní kulturní poklad a dědictví	1 475 000 000	1 000 000 000	-475 000 000
c)	Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních kulturních zařízení	1 905 037 000	865 037 000	-1 040 000 000
d)	Společné projekty spolufinancované z prostředků finančních mechanismů	5 000 000	2 000 000	-3 000 000
e)	Kulturní dědictví ve vlastnictví státu, podporované evropskými fondy	653 187 528	573 242 095	-79 945 433

¹⁴⁵ HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ a kolektiv. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 109. ISBN 978-80-210-4423-4.

¹⁴⁶ HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ a kolektiv. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 109. ISBN 978-80-210-4423-4.

¹⁴⁷ Schválený rozpočet na rok 2021. *mkr.cz* [online]. [cit. 2021-01-021], str. 15. Dostupné z: file:///C:/Users/ASUS/Downloads/SR%202021%20kapitoln%C3%AD%20se%C5%A1it%20(b%C5%99ezen).pdf

Z tabulky, která je uvedena výše, vyplývá, že Ministerstvo kultury poskytuje příspěvek na provoz příspěvkovým organizacím, které zřídilo. Schválený rozpočet rozpočtu příspěvku na provoz pro rok 2021, představuje 5 722 337 889 Kč, což je o 251 324 307 Kč více než v roce předcházejícím. Národní divadlo, jako konkrétní příspěvková organizace Ministerstva kultury dostala pro rok 2021 příspěvek na provoz v hodnotě 900 276 487 Kč, nejvyšší příspěvek dostal Národní památkový ústav v hodnotě 1 080 823 288 Kč.¹⁴⁸

Po uskutečnění reformy veřejné správy, si Ministerstvo kultury zanechalo ve své správě pouze nejdůležitější organizace národního charakteru. V roce 2002 došlo k aktualizaci statutů příspěvkových organizací, a to díky změně zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, díky které se organizace již mohou samofinancovat z příjmu z vedlejších činností a z účelného využívání svěřeného majetku. Můžeme konstatovat, že i po reformě veřejné správy jsou příspěvkové organizace stále klíčovým nástrojem státní kulturní politiky.¹⁴⁹

Ministerstvo kultury si ve své správě ponechalo příspěvkové organizace, které jsou důležité v jednotlivých oblastech umění. Mezi tyto vybrané organizace patří:¹⁵⁰

- Národní památkový ústav,
- Husitské muzeum v Táboře,
- Moravské zemské muzeum,
- Muzeum Jana Ámose Komenského v Uherském Brodě,
- Muzeum loutkařských kultur v Chrudimi,
- Muzeum romské kultury v Brně,
- Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou,
- Muzeum umění Olomouc,
- Národní muzeum,
- Národní technické muzeum,
- Památník Lidice,
- Památník národního písemnictví,
- Památník Terezín,
- Slezské zemské muzeum,
- Technické muzeum v Brně,

¹⁴⁸ Schválený rozpočet na rok 2021. *mkr.cz* [online]. [cit. 2021-01-021], str. 15. Dostupné z: [file:///C:/Users/ASUS/Downloads/SR%202021%20kapitoln%C3%AD%20se%C5%A1it%20\(b%C5%99ezen\).pdf](file:///C:/Users/ASUS/Downloads/SR%202021%20kapitoln%C3%AD%20se%C5%A1it%20(b%C5%99ezen).pdf)

¹⁴⁹ Tamtéž

¹⁵⁰ Resortní instituce. *Mkr.cz* [online]. [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: Státní kulturní politika na léta 2015 - 2020 (s výhledem do roku 2025) - *mkr.cz*

- Uměleckoprůmyslové museum v Praze,
- Národní muzeum v přírodě,
- Moravská galerie v Brně,
- Národní galerie v Praze,
- Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana,
- Moravská zemská knihovna v Brně,
- Národní knihovna ČR,
- Česká filharmonie,
- Institut umění – Divadelní ústav,
- Národní divadlo,
- Pražský filharmonický sbor,
- Národní filmový archiv,
- Národní informační a poradenské středisko pro kulturu a
- Národní ústav lidové kultury.

Co se týká regionální úrovně, kraje se staly zřizovateli mnoha kulturních organizací až po reformě veřejné správy. Do jejich agendy řadíme správu a financování kulturních památek, muzeí, galerií nebo také knihoven, které se nacházejí na území kraje. Jedná se o kulturní organizace, které jsou kraji zřizovány na základě jejich přenesené působnosti. Kraj dále podporuje vyhlášením grantů jiná kulturní zařízení, jako jsou umělecké spolky nebo muzea, galerie a knihovny, které sami nezřizují. Závisí na rozhodnutí zastupitelstva, jaké zdroje budou vyčleněny v rozpočtech na podporu knihoven, divadel nebo například galerií. Za ochranu a rozvoj kulturních hodnot jsou stejně jako kraje, odpovědné i obce v rámci svého území. Jejich podpora je zaměřena převážně na regionálně významné aktivity.¹⁵¹

7.3. Zákon o veřejnoprávních kulturních institucích

V souvislosti se zmiňovanými klady a zápory v oblasti fungování příspěvkových organizací, je na místě se věnovat návrhu zákona o veřejných kulturních institucích (dále jen zákon o VKI) a událostem tomu předcházejícím.

Po sametové revoluci, která se uskutečnila v roce 1989, se předpokládalo, že forma příspěvkové organizace bude v oblasti poskytování služeb zatím přechodným řešením, a to do té doby, než budou vytvořeny nové principy ve vzájemném vztahu veřejných rozpočtů

¹⁵¹ HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ a kolektiv. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 110 - 111. ISBN 978-80-210-4423-4.

a institucí, které právě poskytovaly veřejné služby. Konkrétně divadla se snažila o změnu právního prostředí již v 90. letech 20. století. Některá z nich se snažila o změnu na jiný typ právnické osoby, než byla příspěvková organizace a jiná divadla také o změkčení poměrů v rámci příspěvkové organizace.¹⁵² Některým divadlům se transformace povedla, a to konkrétně v roce 2002 na základě analýzy, kterou vytvořil Divadelní ústav. Analýza popisovala proces transformace v oblasti profesionálních divadel za období 1989-2002. Obsahovala základní statistická data a údaje o divadelní síti, nebo také možnosti proměny financování divadelního umění.¹⁵³ Transformace proběhla hlavně v hlavním městě Praze, prostřednictvím zrušení stávající příspěvkové organizace a následným založením nové právnické osoby. Tento nový subjekt vytvářel dále divadelní činnost, podporovanou hlavním městem Prahou. Mezi transformovaná divadla patřil Činoherní klub nebo také Divadlo Archa, které se staly veřejně prospěšnými společnostmi založenými hlavním městem Prahou. Třetím divadlem, které se zúčastnilo transformace, bylo Divadlo Semafor, které se na základě dohody mezi Jiřím Suchým a hlavním městem Prahou, stalo společností s ručením omezeným. Takzvané první vlny transformace divadel se zúčastnily divadla také mimo Prahu, šlo například o Divadlo Šumperk nebo také Městské divadlo Most. Divadla měla k tomuto rozhodnutí opodstatněné důvody, mezi které zejména patřily:¹⁵⁴¹⁵⁵

1. svobodnější a operativnější rozhodování o nakládání s finančními prostředky,
2. možnost řešení vnitřních a personálních záležitostí bez zásahů zřizovatele (jak tomu bylo a je u příspěvkové organizace),
3. rovnější přístup divadel k veřejným prostředkům.

V roce 2013 byl Divadelním ústavem vypracován „Návrh systémové optimalizace pražské divadelní sítě“. Dokument byl zpracován na základě avíza od hlavního města Prahy, které chtělo aktualizovat analýzu transformace příspěvkových organizací u divadel, které jsou zřizované právě hlavním městem Prahou. Vypracování dokumentu bylo nutné na základě

¹⁵² ŠTĚPANÍKOVÁ, Markéta. Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* [online]. Brno, 2017, 20(1), 21 – 36, str. 22 [cit. 2021-01-11]. ISSN 2336-4548. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/136327/1_Theatralia_20-2017-1_5.pdf?sequence=1

¹⁵³ Transformace divadelního systému v České republice. *proculture.cz* [online]. [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.proculture.cz/cultureinfo/analyzy-a-zpravy/transformace-divadelniho-systemu-v-ceske-republice-263.html>

¹⁵⁴ Zpráva o postupu transformace divadel zřizovaných hlavním městem Prahou. *Kultura.praha.eu* [online]. [cit. 2021-01-07]. Dostupné z:

https://kultura.praha.eu/jnp/cz/prispevkove_organizace/transformace_prispevkovych_organizaci_hmp/transformace_prispevkovych_organizaci_hmp-zprava_o_postupu_transformace_divadel.xhtml

¹⁵⁵ Návrh systémové optimalizace pražské divadelní sítě (podkladová studie). *Kultura.praha.eu* [online]. [cit. 2021-01-07], str. 5. Dostupné z:

https://kultura.praha.eu/public/be/71/e8/1855852_489730_Navrh_systemone_optimalizace_prazske_divadelni_site_podklad_dok.pdf

vývoje právních předpisů a nových přijatých dokumentů hlavního města, které upravovaly kulturní rozvoj v hlavním městě Praze.¹⁵⁶

Studie už brala v úvahu existenci nového občanského zákoníku, který byl platný od 1. ledna 2014. Novou probíranou formou, určenou pro transformaci příspěvkových organizací, se stal ústav, nadační fond a jak vyplývá z nadpisu této kapitoly – veřejnoprávní instituce. Ústav je novým občanským zákoníkem popisován jako právní forma, určená k poskytování veřejně prospěšných služeb. Jde o majetkovou právnickou osobu, u které musí být při založení vložen majetkový vklad. Vedle ústavu se autoři věnují také pojmu veřejnoprávní ústav. Nový občanský zákoník vytvořil soukromoprávní ústav a autoři si pohrávají s myšlenkou, že by teoreticky mohl existovat i veřejnoprávní ústav. Ústavy můžeme charakterizovat jako kombinaci věcného základu a osobního prvku, které existují na základě trvalé nebo dlouhodobé služby k veřejnému prospěšnému účelu. Veřejnoprávní ústavy existují například ve Francii, Rakousku i Německu a jsou jakousi obdobou příspěvkové organizace. Jakousi právní podstatou je tímto veřejnoprávním ústavem nově zvažovaná právní forma – veřejnoprávní kulturní instituce (dále jen VKI). Autoři se ve studii zmiňují o tom, že návrh zákona o VKI měl být do konce března roku 2013 aktualizován a měl být předložen k vnitřnímu připomínkovému řízení. Asociace krajů však návrh v roce 2014 zamítla a proces připomínkového řízení byl tak pozastaven.¹⁵⁷¹⁵⁸

Následné snažení týkající se VKI se objevilo v roce 2015. Tehdejší vláda měla téma transformace kulturních příspěvkových organizací v programovém prohlášení. Vláda v roce 2015 ohlásila, konkrétně na bilanční tiskové konferenci, že pověřila externí subjekty zpracováním analýzy, která se týká srovnání konkrétních právních forem kulturních organizací. Analýza měla obsahovat i jejich vliv na hospodaření a mezinárodní srovnání této problematiky. Věcný záměr zákona měl být hotový do léta téhož roku a na podzim mělo být vypracované i paragrafové znění. Vláda v tomto ohledu otálela a příprava věcného záměru trvala velice dlouho. Situace se tedy ujal senát a z jejich iniciace vznikl senátní návrh zákona o VKI, který navazoval na návrh zákona Asociace profesionálních divadel z roku 2014.¹⁵⁹

¹⁵⁶ Tamtéž

¹⁵⁷ Tamtéž, strana 61

¹⁵⁸ ŠKARABELOVÁ, Simona. *Příspěvkové organizace jako konkurent nestátním neziskovým organizacím*. [Online]. 2014, str. 14. [cit. 2020-12-16]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_skarabelova_prispevkove_organizace_pro_web.pdf

¹⁵⁹ ŠTĚPANÍKOVÁ, Markéta. Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* [online]. Brno, 2017, 20(1), 26 [cit. 2021-02-28]. ISSN 2336-4548. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/136327/1_Theatralia_20-2017-1_5.pdf?sequence=1

Velice důležitou událostí tohoto tématu bylo veřejné slyšení Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice, které se týkalo zákona o VKI.¹⁶⁰ Slyšení se konalo v březnu roku 2015 a zabývalo se problémy v oblasti financování a správy živé kultury a zejména přípravou zákona o veřejnoprávních kulturních institucích. Řešení těchto problémů bylo nevyhnutelné z důvodu jejich dlouhodobého neřešení a přehlížení. Své názory a příspěvky vyjádřil například tehdejší ministr kultury – Daniel Herman, místopředseda kulturního výboru – Jiří Šesták, nebo také ředitel Národního divadla – Jan Burian.¹⁶¹ Ze slyšení vyplynulo, že novou právní úpravu chtěly zejména divadelní instituce, ale poptávka po ní by měla dopady i na ostatní příspěvkové organizace. Jedna z osob, která považovala návrh zákona za nutný, byl ředitel Národního divadla – Jan Burian, který se k tomuto tématu dále vyjádřil na stánkách Národního divadla. Dle jeho názoru je návrh zákona velice důležitý a nezbytný. Jeho celkovému názoru na tuto situaci se budu věnovat podrobněji na dalších stránkách.¹⁶²

Co se týká dalšího vývoje návrhu zákona o VKI, návrh byl v dubnu roku 2016 schválen senátem a následně byl předložen poslanecké sněmovně. Vláda se k návrhu postavila nesouhlasně a ve svém stanovisku uvedla, že navrhovaný zákon neřeší dostatečně problémy spjaté s vytvořením finanční stability kulturních institucí. Dále vláda uvedla, že návrhem zákona se vytváří nový typ právnické osoby, u které není jasné, jestli se jedná o právnickou osobu veřejnoprávní nebo soukromoprávní povahy nebo také to, že ignoruje ustanovení zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. I přes negativní vyjádření vlády, organizační výbor poslanecké sněmovny projednání návrhu doporučil a projednání návrhu bylo naplánováno na 18. října 2016, návrh však na schůzi projednán nebyl.¹⁶³

7.3.1. Znění návrhu zákona o veřejnoprávních kulturních institucích

Hlavním cílem předložení návrhu zákona o VKI, bylo vytvořit zcela nový typ právnické osoby, který by zařídil lepší podmínky v oblasti kulturních a uměleckých cílů a odstranil tak dlouhodobé problémy v oblasti fungování institucí v kultuře. Záměrem bylo umožnit proměnu institucím, které poskytují služby v oblasti kultury, z formy příspěvkové organizace na novou právní formu – veřejnou kulturní instituci. Transformace by však nebyla povinností, představovala by pouze jakousi alternativu pro zřizovatele. Nynější právní úprava,

¹⁶⁰ Avízo: Veřejné slyšení kulturního výboru k zákonu o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Senat.cz*[online] 2015. [cit. 2021-01-08]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?id=1877>.

¹⁶¹ Tamtéž

¹⁶² ŠTĚPANÍKOVÁ, Markéta. Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* [online]. Brno, 2017, **20**(1), str. 32[cit. 2021-02-28]. ISSN 2336-4548. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/136327/1_Theatralia_20-2017-1_5.pdf?sequence=1

¹⁶³ Tamtéž

která upravuje příspěvkové organizace, vytváří podmínky spíše pro různorodé subjekty státní a veřejné správy, ale nevytváří takovou právní formu, která by vyhovovala institucím v kultuře.

„Cíle předkládaného návrhu zákona se tak dají shrnout následovně:¹⁶⁴“

- *vytvořit novou právní formu specificky pro veřejné kulturní instituce,*
- *vyvážit poměr politické a odborné zodpovědnosti za správu kulturní instituce, zvýšit efektivitu a kvalitu její správy a řízení,*
- *umožnit zakládání kulturních institucí společně územními samosprávnými celky a územními samosprávnými celky a státem, a tudíž vytvořit nový základ pro kooperativní financování veřejných kulturních služeb,*
- *zapojit širší veřejnost do orgánů kulturní instituce a do rozhodování o veřejných kulturních službách, které tato poskytuje,*
- *zajistit stabilitu řízení instituce statutárním orgánem (ředitelem) jmenovaným a odvolávaným na základě přesně stanovených pravidel a zajistit kontrolu ze strany zřizovatelů prostřednictvím jmenovaných zástupců v orgánech kulturní instituce, respektive přímo zřizovateli, s právem schvalovat důležitější kroky,*
- *posílit spoluodpovědnost zřizovatelů za zřízenou kulturní instituci,*
- *vytvořit systémové předpoklady pro finanční stabilitu kulturních institucí a umožnit střednědobé financování (minimálně 4 roky) instituce včetně autonomního nakládání s fondy a rezervami,*
- *dát veřejným kulturním institucím nezbytnou volnost v interním organizačním uspořádání, včetně možnosti vytvořit holdingové uspořádání, a umožnit tak jasnější oddělení jednotlivých uměleckých a podpůrných činností, jejich fungování a sledování jejich výsledků,*
- *vytvořit optimální pracovněprávní systém včetně odměňování odpovídající specifickému uměleckému provozu, umožňující i dlouhodobou spolupráci s umělci na základě smluv podle autorského nebo obchodního práva a*
- *zavést daňové postavení kulturních institucí v souladu s evropskými zvyklostmi.“*

7.3.1.1. Jednotlivé části návrhu zákona

Návrh zákona o VKI má konkrétně 9 hlav, 8 částí a 41 paragrafů. Návrh zákona ve svém § 1 uvádí předmět své úpravy, který můžeme považovat za jakousi osnovu, přehled.

¹⁶⁴ Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy. Psp.cz [online] 2016. [cit. 2021-01-12], str. 28. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

V první řadě upravuje účel a činnost veřejnoprávní instituce jako takové. Dále v návrhu najdeme ustanovení o jejím zřízení, vzniku, zrušení a zániku, poté ustanovení o postavení a působnosti zřizovatele a orgánů VKI. Další část se zabývá hospodařením a nakládáním s majetkem. Závěrem návrh zákona také upravuje některé otázky postavení instituce v rámci pracovněprávních vztahů.¹⁶⁵

První hlava návrhu zákona vytváří nový pojem – VKI a uvádí její definici. VKI je: „*právní osobou zřízenou podle tohoto zákona, jejíž hlavní činností je poskytování veřejných kulturních služeb a provádění souvisejících činností, které jsou neziskové a slouží veřejnému zájmu.*“¹⁶⁶ Jejím účelem je zajistit kulturní cíle, kulturní život a obecně přispět k tomu, aby bylo dosaženo co největší umělecké kvality a tím byl posílen význam české kultury. Konkrétní cíle jednotlivých institucí jsou stanoveny ve zřizovací listině. Zákonem je také umožněno vykonávat vedle hlavní činnosti činnost doplňkovou, ta však nesmí zasahovat do činnosti hlavní. To napomáhá k větší efektivitě v oblasti hospodaření. Co se týká majetku, hospodaří s majetkem, který instituce získala vlastní činností a s majetkem vloženým zřizovatelem.¹⁶⁷ Markéta Štěpáníková v roce 2017 zveřejnila studii, která se zabývá právě návrhem zákona o VKI. Některé následující odstavce bych ráda doplnila o její názory a postřehy. Co se týká definice VKI, uvádí, že, musí být naplněny hlavní definiční znaky, kterými jsou zejména: veřejná kulturní služba, neziskovost a veřejný zájem. Pojem veřejný zájem je velice obecný a neurčitý, a proto není možné v obecných právních normách použít jeho specifikaci. S pojmem veřejná kulturní služba je to již jiné, protože jeho právní definici najdeme v zákoně č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury. Dle Štěpáníkové není žádný důvod k tomu, aby definice nebyla použitelná i v tomto případě. Horší je to však s posuzováním ziskovosti, dle jejího názoru je východiskem prováděcí předpis, který by určil, jaká hranice zisku je přípustná a jaká již není.¹⁶⁸

V druhé hlavě návrhu najdeme ustanovení, která se týkají zřízení a vzniku. Zřizovatelem může být Česká republika, územní samosprávný celek, jiná VKI nebo kombinace více zřizovatelů. Zřízení je spjato se dnem vydání zřizovací listiny, instituce však vzniká až dnem, ke kterému je zapsána do rejstříku veřejných kulturních institucí, které vede Ministerstvo kultury. Hlava druhá dále obsahuje náležitosti, které musí mít zřizovací listina

¹⁶⁵ Návrh zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře. *Psp.cz* [online] 2016. [cit. 2021-01-12], § 1. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

¹⁶⁶ Tamtéž

¹⁶⁷ Návrh zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře. *Psp.cz* [online] 2016. [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

¹⁶⁸ ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* [online]. Brno, 2017, 20(1), str. 26 [cit. 2021-02-28]. ISSN 2336-4548. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/136327/1_Theatralia_20-2017-1_5.pdf?sequence=1

a základní pravidla, která se týkají vedení rejstříku.¹⁶⁹ Zmíněné flexibilnější nastavení zřizovatelů se považuje za významný argument pro přijetí této nové právní úpravy. Je to výhodné zejména v oblasti, kdy forma příspěvkové organizace nevyhovuje ke spolupráci mezi více subjekty státní správy a samosprávy v rámci jedné kulturní instituce. Návrh zákona umožňuje spolupráci mezi všemi zmíněnými subjekty. Zřizovatelem VKI mohou být i jiné VKI a samotná VKI a to v případě, kdy jí to umožní zřizovací listina nebo smlouva. Při zpracování návrhu se vycházelo z toho, že by tato možnost přinesla zefektivnění hospodaření kulturních institucí formou vytváření holdingů. Záměrem tedy byla možnost vytvořit společný subjekt VKI, který by řešil nějaké konkrétní aspekty jejich činnosti. Štěpáníková ve své studii uvádí problém ohledně vzniku VKI, kdy by VKI vznikla dnem zapsání do rejstříku veřejných institucí, který by vedlo Ministerstvo kultury. Zmíněný proces je ale proti systému, který nastavil nový občanský zákoník. Ten totiž vytvořil veřejný rejstřík, který zastřešuje většinu dosavadních rejstříků.¹⁷⁰

Hlava třetí se věnuje zrušení a zániku VKI. Zrušení je závislé na rozhodnutí zřizovatele nebo dohodě všech zřizovatelů. K zániku dochází dnem výmazu z rejstříku VKI. Návrh zákona stanovuje omezení v případě likvidace za účelem ochrany majetku. Umožněno je také sloučení, splynutí a rozdělení. V hlavě třetí jsou také obsažena pravidla v případě insolvence veřejné kulturní instituce.¹⁷¹

Hlava čtvrtá se zaměřuje na zřizovatele, který je nejvyšším orgánem. Má svěřené kompetence, kterými jsou zejména jmenování a odvolávání členů správní rady a dozorčí rady nebo také kompetence v oblasti schvalování vybraných dispozic s majetkem. Dále je zde uvedeno, že má zřizovatel povinnost finančně zajišťovat činnost instituce, a to v souladu s objemem financování, který je uvedený ve zřizovací listině na minimálně čtyřleté období.¹⁷²

Pátá hlava se blíže věnuje jednotlivým orgánům, kterými jsou ředitel, správní a dozorčí rada. Statutárním orgánem VKI je ředitel, který řídí její činnost a jedná jejím jménem. Na základě obsažené zbytkové klauzule může vykonávat také činnosti, které nejsou zákonem ani zřizovací listinou svěřeny jinému orgánu. Odpovědnost ředitele upravují ustanovení zákonů, které platí pro jednatele společnosti s ručením omezeným. Ředitelem

¹⁶⁹ Návrh zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře. *Psp.cz* [online] 2016. [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

¹⁷⁰ ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* [online]. Brno, 2017, 20(1), str. 27 - 28 [cit. 2021-02-28]. ISSN 2336-4548. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/136327/1_Theatralia_20-2017-1_5.pdf?sequence=1

¹⁷¹ Návrh zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře. *Psp.cz* [online] 2016. [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

¹⁷² Tamtéž

může být jen fyzická osoba, které musí být alespoň 21 let, musí být svéprávná, bezúhonná podle živnostenského zákona. Jmenuje ho a odvolává správní rada a ředitel nemůže být zároveň členem správní ani dozorčí rady. Jeho funkční období je nejméně 4 roky. Velice důležitým orgánem je správní rada, která je zodpovědná řediteli a má na starost zachování účelu, ke kterému byla VKI zřízena. Správní rada čítá 3-9 členů, kdy počet musí být dělitelný třemi a jedna třetina zástupců musí být volena výběrem z listiny kandidátů, kterou připravuje osoba s nominačním právem. Tímto je zajištěna přítomnost zástupců z veřejnosti. Mezi hlavní kompetence správní rady patří například: jmenování a odvolávání ředitele, schvalování způsobu odměňování zaměstnanců nebo schvalování organizačního uspořádání VKI. Posledním orgánem je dozorčí rada, která je orgánem, který dohlíží především na hospodaření. Zřízení dozorčí rady je povinné pouze v případě, kdy je VKI svěřen majetek státu nebo územního samosprávného celku.¹⁷³Hlavní změnou v porovnání s příspěvkovou organizací, je podle Štěpáníkové organizační struktura VKI. Kromě ředitele je totiž dalším povinným orgánem správní rada a nepovinným orgánem dozorčí rada. Hlavní rozhodování o VKI se přesouvá oproti příspěvkové organizaci, na správní radu. Důležitým bodem návrhu je také zákaz konkurence. To znamená, že ředitel, vedoucí organizační složky, člen správní rady ani člen dozorčí rady zásadně nesmí vykovávat podnikatelskou činnost nebo jinou činnost, která by souvisela s činností, kterou vykonává VKI. Ustanovení představuje ochranu proti klientelismu.¹⁷⁴

Hlava šestá upravuje hospodaření VKI. Hospodaří s majetkem svěřeným a vlastním. Hlavními složkami vlastního majetku jsou zejména: peněžní prostředky získané z hlavní činnosti, prostředky vložené zřizovatelem nebo získané od zřizovatele nebo také různé dary a prostředky poskytnuté z Národního fondu, státních fondů a ze zahraničí. Návrh zákona uvádí, že v případě, kdy veřejná kulturní instituce vytvoří kladný výsledek hospodaření, musí být použit k financování hlavní činnosti.¹⁷⁵ Štěpáníková považuje za podstatné to, že VKI bude disponovat kromě svěřeného majetku právě tím vlastním. I za předpokladu, že by zřizovatel vložil do příspěvkové organizace většinu majetku, objevila by se přeci jen větší

¹⁷³ Tamtéž

¹⁷⁴ ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* [online]. Brno, 2017, 20(1), str. 27 - 28[cit. 2021-02-28]. ISSN 2336-4548. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/136327/1_Theatralia_20-2017-1_5.pdf?sequence=1

¹⁷⁵ Návrh zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře. *Psp.cz* [online] 2016. [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

nezávislost a odpovědnost VKI. Návrh zákona oslovil ty osoby, které požadovaly větší svobodu pro kulturní instituce.¹⁷⁶

Hlava sedmá se blíže zabývá majetkem. Zřizovatel může VKI svěřit majetek k hospodaření nebo ho do ní vložit, podobně jak to probíhá u obchodní společnosti. Zřizovatel svěří majetek většinou v takovém případě, kdy je majetek chráněný podle zvláštního zákona a v důsledku toho tedy není možné, aby ho instituce vlastnila. Tím, že nebude svěřený majetek vlastnit, nemůže dojít k tomu, že by majetek zcizila nebo nějakým způsobem zatížila. V opačném případě, když zřizovatel majetek do instituce vloží, instituce se tím stává jeho vlastníkem. Pokud je to potřebné, mohou se na instituci převést i závazky. V případě vloženého majetku, by VKI za něho nesla veškerou odpovědnost a také by jí mohla disponovat podle svých potřeb. Jedná se o rozdíl mezi příspěvkovou organizací a VKI, protože u příspěvkových organizací to tak nefunguje. Tento fakt je kritizovaný umělci i právními vědci.¹⁷⁷

Ustanovení hlavy osmé, opravňuje VKI k tomu, aby vytvořila samostatnou organizační složku. Může tak učinit zřizovatel ve zřizovací listině a zároveň musí určit majetek, který budou tyto organizační složky využívat k činnosti. Náklady a výnosy organizačních složek budou muset být odděleny v účetnictví, což přináší jasnou kontrolu efektivity jejich fungování.¹⁷⁸

Pracovněprávní vztahy mezi veřejnou kulturní institucí a zaměstnanci upravuje hlava devátá. Tyto vztahy jsou specifické, protože návrh zákona vylučuje omezení zákoníku práce, které se týká opakovaného uzavírání pracovního poměru s umělci na dobu určitou. Zákon dále stanovuje, za jakých podmínek lze pracovní poměr na dobu určitou uzavírat opakovaně a ukončovat ze strany zaměstnance i zaměstnavatele. Co se týká mezd zaměstnanců, dle návrhu zákona se použijí ustanovení o mzdě, která se používají v soukromém sektoru. To například znamená možnost větších odměn.¹⁷⁹ Uvolnění odměn hodnotí Štěpáníková velice kladně, ale pravidla, která se týkají smluv na dobu neurčitou, hodnotí opačně. Návrh zákona si pohrával s myšlenkou, že by se neuplatnil zákaz dalšího prodloužení smlouvy na dobu určitou po jejím dvojitým prodloužení. V prvním období by smlouva byla uzavírána minimálně na

¹⁷⁶ ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* [online]. Brno, 2017, 20(1), str. 28 – 29[cit. 2021-02-28]. ISSN 2336-4548. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/136327/1_Theatralia_20-2017-1_5.pdf?sequence=1

¹⁷⁷ Tamtéž

¹⁷⁸ Tamtéž

¹⁷⁹ Návrh zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře. *Psp.cz* [online] 2016. [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

jeden rok a výpověď by byla možná jen minimálně šest měsíců předem a to z obou stran. Poté by se trvání smlouvy prodloužilo na minimální trvání dvou let a výpovědní doba by se změnila na devět měsíců. VKI by vůbec nepoužívaly tabulkové vypočítávání platů.¹⁸⁰

Všechna tato ustanovení zákona patří do první části. Druhá až čtvrtá část se týká daňových otázek v oblasti VKI. Část pátá zmocňuje územní samosprávné celky ke zřizování VKI. V části šesté návrh zákona usiluje o to, aby VKI byly ze zákona osvobozeny od soudních poplatků. Část sedmá řeší daň z přidané hodnoty tak, aby byl v souladu s evropskými právními předpisy. Poslední část se zabývá tím, že se na VKI použijí ustanovení o společnosti s ručením omezením, a to v případě, nestanoví-li zákon jinak.¹⁸¹

7.4. Potřeba transformace Národního divadla

„*Národní divadlo je jedním ze symbolů národní identity a součástí evropského kulturního prostoru*“¹⁸², tak Národní divadlo označuje preambule jeho statutu. Jedná se o státní příspěvkovou organizaci, kterou zřizuje Ministerstvo kultury ČR. Funkci ředitele vykonává Jan Burian od sezony 2013/2014. Nutno zdůraznit, že je bývalým ředitelem Divadla Josefa Kajetána Tyla, o kterém budu psát později. Jan Burian je veřejně známý tím, že se chce zapřičinit o transformaci Národního divadla. V roce 2014 dokonce představil tehdejšímu ministrovi kultury své plány, které měly spočívat v transformaci divadla na veřejnoprávní VKI, které byly podloženy konkrétní koncepcí. Z toho vyplývá, že byl a stále je příznivcem VKI. Případné změny, o kterých se budu níže zmiňovat, by samozřejmě vyžadovaly změnu legislativy, ke které dosud nedošlo. Zákon o VKI byl jakousi nadějí a cestou. Dle mého názoru je poněkud zvláštní, že Národní divadlo je příspěvkovou organizací a platná právní úprava v podstatě opravňuje jeho zřizovatele – Ministerstvo kultury, divadlo zrušit.

Dle Burianova názoru je transformace Národního divadla nezbytná z důvodu dlouhodobého zanedbávání systémových změn, které prohlubují provozní, ekonomické, ale také umělecké problémy divadla. Cílem transformace by mělo být vytvoření takové instituce, která by zajistila účinné a umělecky efektivní řízení. Jeho cílem je vytvořit právně,

¹⁸⁰ ŠTĚPANÍKOVÁ, Markéta. Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* [online]. Brno, 2017, 20(1), str. 28 - 29 [cit. 2021-02-28]. ISSN 2336-4548. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/136327/1_Theatralia_20-2017-1_5.pdf?sequence=1

¹⁸¹ Návrh zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře. *Psp.cz* [online] 2016. [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

¹⁸² Preambule statutu Národního divadla. *Narodni-divadlo.cz* [online] 2013. [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://media.narodni-divadlo.cz/11302/1575524368-statut-nd-novela06032013.pdf>

ekonomicky i umělecky samostatná divadla s jednou servisní organizací. Systém by měl být na základě holdingového typu.¹⁸³

Zásadní změnou, kterou Burian zmiňuje, je v oblasti financování a s jeho názorem souhlasím. Rozpočet divadla a příspěvek z veřejných zdrojů by měly být stanoveny na delší dobu. Transformace by měla zajistit dlouhodobější investiční plánování. Příspěvkové organizace totiž hospodaří s rozpočtem v období jednoho finančního roku. Na toto téma jsem narazila i při rozhovoru s paní Mgr. Editou Laštovkovou a Bc. Martinou Drbuškovou z Divadla Josefa Kajetána Tyla, které oblast financí vidí také jako jednu z nevýhod institutu příspěvkové organizace.

„Dle mého osobního názoru, v čem vidím veliký problém, je to, že musíme náš rozpočet ukončit v kalendářním roce, tím pádem se nedají peníze ušetřit a nelze je převést například na nějaký větší projekt. Je to nevýhoda plánování všech veřejných peněz. Úplně zbytečně a neúčelně jsou prostředky vynakládány na konci roku na něco, co byste třeba normálně nepořídili. Je škoda, že když peníze ušetříte, tak se může stát v rámci hospodaření celého města a toho, že jsme jeho příspěvková organizace, že o ně přijdete.“¹⁸⁴

Veliký problém ředitel Národního divadla vidí v oblasti odměňování, které funguje na základě odměňování státních zaměstnanců, do uměleckého prostředí dle jeho názoru tato regulace mezd nepatří. Problém vidí také u pracovních smluv, protože by si přál, aby se pracovní poměry uzavíraly jen na dobu určitou s tím, že by se stanovilo maximální období opakování pracovního poměru.¹⁸⁵

¹⁸³ Transformace Národního divadla jako předpoklad jeho dalšího rozvoje. *Divadelni-noviny.cz* [online]. 2014 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/transformace-narodniho-divadla-jako-predpoklad-jeho-dalsiho-rozvoje>

¹⁸⁴ Odpověď paní Mgr. Edity Laštovkové a Bc. Martina Drbuškové

¹⁸⁵ Transformace Národního divadla jako předpoklad jeho dalšího rozvoje. *Divadelni-noviny.cz* [online]. 2014 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/transformace-narodniho-divadla-jako-predpoklad-jeho-dalsiho-rozvoje>

8. FUNGOVÁNÍ DIVADLA JOSEFA KAJETÁNA TYLA

V PLZNI

Divadlo Josefa Kajetána Tyla (dále jen DJKT) je příspěvkovou organizací, kterou zřídilo statutární město Plzeň zřizovací listinou na základě usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 296 ze dne 15. května 2003. Sídlem organizace je Plzeň, konkrétně Jižní Předměstí, Palackého náměstí 2971/30, 301 00. Funkce zřizovatele je vykonávána Radou města Plzně prostřednictvím Magistrátu města Plzně.

V následujících kapitolách bych ráda nastínila fungování konkrétní příspěvkové organizace, v tomto případě DJKT. V první řadě bych ráda něco napsala o jeho historii a tím vyzdvihla, že má pro Plzeň velikou hodnotu. Dále se budu zabývat vymezením jeho činnosti, co spadá do hlavní a co do vedlejší. Dále bych ráda navázala vnitřní organizační strukturou, jeho financováním a vymezením majetku. Vzhledem k dnešní době, bych se ještě ráda věnovala situaci divadla v době koronavirové pandemie.

V realizaci této kapitoly my velice pomohly dvě osoby, které mi odpověděli na všechny mé otázky ohledně fungování DJKT. Setkala jsem se s paní Editou Laštovkovou a její kolegyní Martinou Drbuškovou. Toto setkání proběhlo i přes jejich neuvěřitelně plný program, za což bych jim velice ráda ještě jednou poděkovala. Paní Edita Laštovková je vedoucí obchodního útvaru, na který je v období koronavirové pandemie veliký nápor. Paní Martina Drbušková je ve funkci tiskové mluvčí divadla, tudíž odpovídala na mé otázky ohledně komunikace a velice vhodně doplnila i mé ostatní otázky.

8.1. Historie organizace

Německá divadelní představení se v Plzni objevily již na konci 18. století, zato české divadlo se v Plzni hrálo od roku 1818. Tento počín měly na svědomí kočovné společnosti. Představení se odehrávala zejména v rytířské síni, jinak známém německém domě na náměstí, dále ve velké síni radnice, v hostinci U zlatého orla nebo U bílé růže. Takové prostory již nestačily, a tak se purkmistr Kopecký snažil upravit pro divadelní účely obecní dům, takzvaný „Stift“. Došlo se však k závěru, že obecní dům také stačit nebude a začalo se přemýšlet o postavení nového divadla. Tuto divadelní budovu měla Plzeň od roku 1832 a byla postavena dle návrhů Lorenza Sachettiho a nacházela se na rohu dnes známé Riegrovy ulice a sadů Pětatřicátníků. První představení se zde odehrálo v roce 1832 a první české představení o pár let déle, v roce 1835. Budova patřila právovárečnému měšťanstvu a byla předána bezplatně. V roce 1857 se stalo divadlo majetkem obce. V roce 1890 opět došlo k situaci, kdy budova

divadla svými prostory nestačila, a to v důsledku velkého růstu počtu obyvatel Plzně. V roce 1894-1895 se zvažovala stavba dalšího divadla. V roce 1899 bylo vydáno povolení ke stavbě a Velké divadlo bylo otevřeno v září roku 1902. Myslelo se také na německou menšinu, pro kterou bylo vybudováno divadlo v roce 1869 v Goethově ulici (Malé divadlo). V Malém divadle se hrálo až do roku 1965, kdy došlo k přesunu do Komorního divadla, které bylo vytvořeno adaptací kinosálu bývalého kina Univerzita.¹⁸⁶

Z uvedeného textu tedy vyplývá, že rozmach kulturního života v Plzni sebou přinesl postavení tří divadel v letech 1832, 1869 a 1902. Abychom se přenesli do bližší historie, koncem 90. let 20. století se musela řešit otázka špatného stavu Komorního divadla a jeho přístavby, která představovala dočasné řešení provozních problémů v roce 1980. Stav Komorního divadla byl natolik špatný, že se začalo přemýšlet o výstavbě nové divadelní budovy. Realizaci výstavby nové budovy schválilo zastupitelstvo v roce 2012 a provoz byl zahájen v roce 2014.¹⁸⁷

Budova, kterou nazýváme Velké divadlo, byla postavena v roce 1902 a jedná se o významnou nemovitou kulturní památku města. Na jeho projektu pracoval architekt Antonín Balšánek. V sále divadla se nachází celkem 444 míst. Výstavba Nového divadla byla zahájena v roce 2012 a bylo otevřeno v roce 2014. Náklady na jeho výstavbu dosáhly 870 milionů Kč. Budova je charakteristická hlavně tím, že je předsazená fasádou z litého betonu s bublinkovou perforací“. Nová scéna čítá 444 míst, Malá scéna 120 míst pro diváky.¹⁸⁸

8.2. Podstata činnosti

DJKT je příspěvkovou organizací, kterou zřídilo statutární město Plzeň. Funkce zřizovatele je vykonávána prostřednictvím Magistrátu města Plzně. Základním účelem organizace je divadelní a koncertní činnost.

„Divadlo je příspěvkovou organizací města Plzně. Divadlo patří do gesce náměstkyně primátora pro oblast kultury, cestovního ruchu a sociálních věcí, aktuálně Mgr. Elišky Bartákové. Organizačně v rámci Magistrátu města Plzně spadáme pod Úřad služeb obyvatelstvu, který vede ředitelka PhDr. Helena Knížová. Pod Úřad služeb obyvatelstvu patří

¹⁸⁶ Historie divadelnictví v Plzni. *Djkt.eu* [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/historie-divadelnictvi-v-plzni>

¹⁸⁷ Tamtéž

¹⁸⁸ Tamtéž

*dále odbor školství, mládeže a tělovýchovy, odbor památkové péče, odbor sociálních služeb a odbor sportu, Smart Cities a podpory podnikání.*¹⁸⁹

Příspěvková organizace jako taková vykonává hlavní činnost, vedle které může vykonávat i činnost doplňkovou/vedlejší. Výčet těchto činností organizace je uvedený ve zřizovací listině, pro účely mé diplomové práce mi je velice podrobně popsala paní Laštovková.

*„Mezi poslání a cíle DJKT patří pořádání veřejných divadelních představení (opera, opereta, činohra, balet a muzikál) v budovách divadla i v jiných kulturních zařízeních, pořádání koncertů, pořádání i poskytování jiných kulturních, vzdělávacích, osvětových a veřejně prospěšných akcí i služeb, včetně výstav a festivalů, vydávání periodických a neperiodických tiskovin. Součástí činnosti divadla je také oblast vzdělávání. Část produkce tedy zaměřujeme na představení pro školy, děti a mládež. Dá se říci, že musíme obsáhnout všechny věkové kategorie, naše produkce se zaměřuje na všechny tyto věkové skupiny a nabízíme pro ně vždy nějaký speciální program.*¹⁹⁰

*„Do vedlejších činností spadá půjčování divadelních kostýmů a předmětů, divadelních výprav, divadlo dále disponuje také ubytovacími kapacitami, které poskytuje zejména svým zaměstnancům a také externím spolupracovníkům, choreografům, scénografům i sólistům souborů. Divadlo má také zájmové kroužky všech svým souborů. Operní sbor, baletní školu, která má dlouholetou tradici, nově pak muzikálové studio a divadelní dramatickou dílnu.*¹⁹¹

S návazností na zájmové kroužky, které patří do vedlejší činnosti divadla, baletní škola DJKT funguje již od roku 1990 a má asi nejdelsí tradici. Škola je zaměřena především na výuku dětí, které jsou ve věku od 5 – 16 let, nabízí také lekce pro dospělé. Děti se účastní také různých baletních soutěží. Dětský pěvecký sbor byl založen v roce 2014, Muzikálové studio funguje od sezóny 2017/2018 a konečně v září 2019 byla vytvořena pod záštitou činoherního souboru Divadelní dramatická dílna.¹⁹²

¹⁸⁹ Odpověď vedoucí obchodního útvaru DJKT – paní Mgr. Edity Laštovkové

¹⁹⁰ Také

¹⁹¹ Také

¹⁹² Výroční zpráva divadla Josefa Kajetána Tyla za rok 2019, P.O. *djkt.eu* [online]. 2019 [cit. 2021-02-15] str. 24. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/vyrocní-zpravy/category/6>

8.2.1. Nabídka pro diváky

DJKT pro své diváky nabízí představení opery, baletu, muzikálu a činohry. Z důvodu toho, že je poskytovatelem kulturní služby, nemůže divadlo jako takové poskytovat pouze líbivá a povrchní představení. „*Nemůžeme nabízet například jen komedie, ale musíme mít opravdu širokou nabídku. Musím říct, že činohra byla dlouhá léta na okraji zájmu, ale za poslední 2-3 roky si troufám říci, že se hodně zvedla a naše činohra je opět na výsluní. Je to skvělé, protože lidé velice rychle zapomenou na to, co bylo špatné. Opravdu se snažíme klást důraz na divácké kusy, zejména v té činohře, ale i přesto jsou tam i vážnější představení, pro mladé lidi, které opravdu nemohou oslovit diváka z Velkého divadla – viz např. představení na Malé scéně.*“¹⁹³ K těmto účelům také divadlo dostává peněžní příspěvky, aby jejich nabídka představení byla velice pestrá.

Velice důležitý institut, který divadlo vytvořilo, je systém předplatného. V České republice patří mezi nejlepší v oblasti počtu prodaných abonmá. V roce 2019 mělo 10 238 abonentů v padesáti abonentních skupinách. V souvislosti se spoluprací s Plzeňskými dopravními podniky, nabízí divadlo abonentům možnost dopravy zdarma. Většina skupin obsahuje kombinaci všech žánrů, ale diváci se mohou zařadit do skupiny například jen činoherní. Divadlo poskytuje také firemní předplatné. Je nutné zdůraznit, že v nynější době probíhá změna systému předplatného v důsledku koronavirové pandemie a opatřeními s tím spojenými. Této problematice se budu věnovat podrobněji níže.¹⁹⁴

Zmínit musím také speciální projekty, které divadlo buď vytváří, nebo se jich účastní. Prvním projektem je akce Noc divadel, kdy se budovy divadla otevřou divákům a umožní jim nahlédnout do prostor, které by za normálních okolností neviděli. Další akcí je Divadelní ples, který se za normálních okolností koná každý rok v Měšťanské besedě. Vstupenky si může zakoupit každý a je postaráno o velice zajímavý program v podobě vystoupení jednotlivých sborů divadla. Noc s operou je dalším projektem divadla, který se poprvé uskutečnil v roce 2015. Cílem je oslovit příznivce opery, kteří upřednostňují neformální prostředí. Vše se totiž odehrává v areálu amfiteátru pod širým nebem. Kulturní sezonu ve městě každý rok zahajuje Průvod Vendelín, který je pojmenovaný po Vendelínu Budilovi. Do průvodu se mohou připojit i občané.¹⁹⁵

¹⁹³ Odpověď vedoucí obchodního útvaru DJKT – paní Mgr. Edity Laštovkové

¹⁹⁴ Výroční zpráva divadla Josefa Kajetána Tyla za rok 2019, P.O. *djkt.eu* [online]. 2019 [cit. 2021-02-15] str. 24. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/vyrocní-zpravy/category/6>

¹⁹⁵ Speciální projekty DJKT. *Djkt.eu* [online]. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/specialni-projekty>

8.3. Organizační struktura

DJKT disponuje dvěma divadelními budovami, kde najdeme tři domácí scény. Jedná se o scénu Velkého divadla, která sídlí ve Smetanových sadech, a dvě scény v Novém divadle – Novou a Malou.

Vnitřní strukturu divadla můžeme rozdělit do tří úseků. Prvním je ředitelství, kde najdeme úsek ředitele a náměstka. Dalším jsou umělecké soubory, které jsou dohromady čtyři – soubor opery, muzikálu, činohry a baletu. Posledním je umělecko-technický provoz, kam řadíme Velké divadlo, Nové divadlo a dílny.¹⁹⁶

„Hlavou DJKT je ředitel – doc. MgA. Martin Otava, Ph.D., který je statutárním zástupcem, stejně jako jeho náměstkyně, Ing. Kateřina Königová. Divadlo Josefa Kajetána Tyla je čtyřsouborové, tvoří ho soubory opery, muzikálu, činohry a baletu, umělecko-technický provoz, obchodní útvar a ekonomická správa divadla. Za kompletní provoz zodpovídá náměstkyně Ing. Kateřina Königová, pod kterou spadají všechny organizační složky (obchodní útvar, finanční útvar, umělecko-technický provoz). Umělecké soubory řídí přímo ředitel DJKT.“¹⁹⁷

Statutárním orgánem DJKT je ředitel - Martin Otava, který jedná jménem divadla ve všech věcech, kromě záležitostí, které jsou uvedené ve zřizovací listině a které podléhají předchozímu souhlasu orgánů města. Jedná se o tyto záležitosti:¹⁹⁸

- a) *nabývání a převod nemovitostí,*
- b) *bezúplatné postoupení, prominutí či vzdání se práva, pokud se týká svěřeného majetku a pohledávek s majetkem spojených,*
- c) *přijetí a poskytnutí úvěru nebo půjčky,*
- d) *bezúplatný převod věcí movitých,*
- e) *omezení vlastnických dispozičních práv,*
- f) *změna funkčního charakteru nemovitosti a stavební úpravy přesahující úroveň běžné údržby,*
- g) *bezúplatné zřízení věcných břemen váznoucích na městském majetku svědčících ve prospěch jiného subjektu, zrušení věcných břemen váznoucích na cizím majetku svědčících ve prospěch statutárního města Plzně,*

¹⁹⁶ Výroční zpráva divadla Josefa Kajetána Tyla za rok 2019, P.O. *djkt.eu* [online]. 2019 [cit. 2021-02-15] str. 5. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/vyrocní-zpravy/category/6>

¹⁹⁷ Odpověď vedoucí obchodního útvaru DJKT – paní Mgr. Edity Laštovkové

¹⁹⁸ Zřizovací listina DJKT. *djkt.eu* [online]. 2003 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/zrizovaci-listina>

- h) *prodej movitého majetku s výjimkou majetku uvedeného v bodě 8.5. písm. j),*
- i) *pořizování věcí nákupem na splátky nebo smlouvou o koupi najaté věci (leasing).“*

Jmenováním a odvoláním ředitele organizace je pověřena Rada města Plzně na návrh ředitele Úřadu služeb obyvatelstvu Magistrátu města Plzně. Ředitel v tomto kontextu musí dodržovat pokyny, které mu ukládá vedoucí útvar. Podpis ředitele organizace vypadá tak, že k napsanému nebo vytištěnému názvu připojí svůj vlastnoruční podpis.¹⁹⁹

8.4. Vymezení majetku DJKT

Za svěřený majetek organizace považujeme majetek statutárního města Plzeň, který jí byl svěřen do správy k vlastnímu hospodářskému užití. Konkrétní výčet svěřeného majetku je uveden v příloze zřizovací listiny. V této souvislosti se organizace řídí zejména zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, dále předpisy zřizovatele a usneseními, které vydávají orgány statutárního města Plzně. Statutární město může další majetek organizaci svěřit smlouvou, ve které musí být obsažen výčet svěřených práv a povinností, které souvisejí právě se svěřeným majetkem. Zastupitelstvo města Plzně může svým rozhodnutím ukončit nebo omezit předání majetku k hospodaření organizaci a jakákoli část svěřeného majetku, může být také vyjmuta z dispozičních práv organizace. S tímto majetkem - svěřeným statutárním městem Plzeň, organizace hospodaří jako s vlastním majetkem. To se netýká právních úkonů, u kterých je potřebný předchozí souhlas orgánů města. Jedná se o stejné záležitosti, u kterých potřebuje předchozí souhlas statutární orgán – ředitel organizace, o těchto záležitostech jsem se zmiňovala již výše. Organizaci je také dovoleno hospodařit s majetkem jiných právnických osob nebo státu, musí to však být v souladu s jejím posláním a předmětem činnosti a povinností je také uzavření smlouvy. V situaci, kdy organizace nabyje majetku do vlastnictví zřizovatele, se tento majetek považuje za majetek svěřený organizaci.²⁰⁰

Za hospodárné využívání svěřeného majetku – movitého i nemovitého, odpovídá ředitel organizace. V oblasti hospodaření se svěřeným majetkem, má organizace povinnost:²⁰¹

- a) *„užívat majetek výlučně v souladu s předmětem své činnosti a hájit zájmy města tak, aby bylo dosaženo maximálního trvalého prospěchu pro město a jeho občany.*

¹⁹⁹ Zřizovací listina DJKT. djkt.eu [online]. 2003 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/zrizovaci-listina>

²⁰⁰ Tamtéž

²⁰¹ Zřizovací listina DJKT. djkt.eu [online]. 2003 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/zrizovaci-listina>

V případě nejasností je rozhodující stanovisko rady města, nevyjádřilo-li se k věci již zastupitelstvo;

- b) vést a aktualizovat evidenci o svěřeném majetku;*
- c) samostatně evidovat příjmy ze svěřeného majetku, a to vč. výdajů tak, aby byl dodržen zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, v platném znění;*
- d) provádět údržbu svěřeného majetku (vč. přípravy eventuelně rekonstrukcí a modernizace);*
- e) zabezpečit ochranu a sjednat přiměřené pojištění tohoto majetku;*
- f) zastupovat město v řízení před státními orgány, s výjimkou soudů, zastupovat město při územním a stavebním řízení ve věcech týkajících se tohoto majetku;*
- g) spravovat a udržovat svěřený majetek tak, aby bylo dosaženo jeho optimálního využití ve prospěch vlastníka;*
- h) uzavírat nájemní smlouvy na dočasně nevyužívaný svěřený majetek v souladu s § 39 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění a v souladu se Statutem města Plzně, v platném znění;*
- i) dodržovat zásadu, že nájem služebního bytu je vázán na výkon práce nájemce pro organizaci;*
- j) realizovat prodej nepotřebného movitého majetku, pro který nebyl nalezen správce v rámci složek města pomocí zveřejnění na portálu města. Pokud není nalezen žádný zájemce, je organizace oprávněna svým jménem prodat movitý majetek s pořizovací cenou do 50 tis. Kč včetně za jeden kus, kdy výnosy z tohoto prodeje budou výnosem příspěvkové organizace. Kupní cena bude realizována za cenu aktuálně dosažitelnou na trhu. Toto právo se nevztahuje na automobily a výpočetní techniku.“*

Organizace může do vlastnictví zřizovatele nabývat dary. Jedná se o takové dary, u kterých si dárce vyhradil nabytí právě do vlastnictví organizace. Jde se o movité věci, peněžní dary nebo jiné dary, které mají charakter peněžitého daru. V případě účelově určených darů do vlastnictví organizace, musí k jejich nabývání zřizovatel poskytnout předchozí souhlas. Co se týká ostatních darů do vlastnictví organizace, je potřebný předchozí písemný souhlas zřizovatele. Organizaci je dovoleno uzavírání nájemních smluv k účelům využití dočasně nevyužitého svěřeného majetku. Nájemní smlouva může být uzavřena na dobu určitou ne však delší než jeden rok. U nájemních smluv a smluv o výpůjčce, které jsou

na dobu neurčitou nebo na dobu určitou delší než jeden rok, je potřeba souhlasu zřizovatele.²⁰²

Tabulka č. 2 – hodnota majetku DJKT v pořizovacích cenách k 30. 6. 2017²⁰³

Hodnota majetku v pořizovacích cenách k 30. 6. 2017	168 027 073,05 Kč
Dlouhodobý hmotný majetek	133 696 674,50 Kč
Dlouhodobý drobný hmotný majetek	31 294 429,84 Kč
Dlouhodobý nehmotný majetek	1 074 227,00 Kč
Dlouhodobý drobný nehmotný majetek	670 353,71 Kč
Umělecká díla a předměty	1 291 388,00 Kč

8.5. Finanční hospodaření

„Divadlo je příspěvková organizace s rozpočtem (na rok 2019) cca 245 milionů Kč, příspěvek poskytuje jednak město Plzeň, pro rok 2019 to bylo cca 224 milionů Kč, další příspěvek divadlo dostává z ministerstva kultury z Programu profesionálních divadel a z Plzeňského kraje. Důležité jsou samozřejmě i vlastní tržby, které za rok 2019 dosáhly částky 47 milionů Kč. Za rok 2020 je to bohužel jen 18 milionů.“²⁰⁴

S těmito finančními prostředky, jako je finanční příspěvek z rozpočtu statutárního města Plzně, získanými finančními prostředky a s užitky a výnosy z majetku, příspěvková organizace hospodáří a nakládá s nimi jménem organizace. Nakládat s nimi může prostřednictvím bankovního účtu a v pokladně.²⁰⁵

Dle výroční zprávy DJKT pro rok 2019 mělo divadlo schválený celkový rozpočet v hodnotě 245 450 000 Kč. Zřizovatel – neboli město Plzeň poskytlo částku 223 950 000 Kč, Ministerstvo kultury ČR poskytlo 15 000 000 Kč a nakonec Plzeňský kraj poskytl částku 6 500 000 Kč.²⁰⁶

²⁰² Zřizovací listina DJKT. djkt.eu [online]. 2003 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/zrizovaci-listina>

²⁰³ Příloha ke zřizovací listině DJKT. djkt.eu [online]. 2017 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/zrizovaci-listina>

²⁰⁴ Odpověď vedoucí obchodního útvaru DJKT – paní Mgr. Edity Laštovkové

²⁰⁵ Zřizovací listina DJKT. djkt.eu [online]. 2003 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/zrizovaci-listina>

²⁰⁶ Výroční zpráva divadla Josefa Kajetána Tyla za rok 2019, P.O. djkt.eu [online]. 2019 [cit. 2021-02-15] str. 28. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/vyrocní-zpravy/category/6>

Tabulka č. 3 – schválený rozpočet organizace pro rok 2019²⁰⁷

PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOSTI K 31. 12. 2019
A) zřizovatel město Plzeň	222 350 000 Kč	223 950 000 Kč	223 950 000 Kč
B) státní rozpočet MK ČR	14 600 000 Kč	15 000 000 Kč	15 000 000 Kč
C) rozpočet Plzeňského kraje	6 500 000 Kč	6 500 000 Kč	6 500 000 Kč
Celkem	243 450 000 Kč	245 450 000 Kč	245 450 000 Kč
% z celkového rozpočtu			100%

Co se týká vlastních výnosů divadla, ty dosáhly v roce 2019 celkové částky 64 621 000 Kč. Tato částka představuje navýšení o 3 663 000 Kč oproti roku 2018. Do vlastních výnosů se řadí zejména tržby ze vstupného, které v roce 2019 činily 47 248 000 Kč a jsou také vyšší než v roce 2018. Další vlastní výnosy představují především výnosy z doplňkových činností, kam patří například pronájmy budov, nájemné za služební byty nebo půjčování kostýmů. Další vlastní výnosy představovaly částku 17 373 000 Kč.²⁰⁸

Co se týká nákladů, za rok 2019 bylo využito 99 % z upraveného rozpočtu organizace, což představovalo 307 641 000 Kč. Pro materiálové náklady bylo vyčerpáno 11 459 000 Kč, což bylo asi o milion méně než v roce předchozím. Náklady na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku čítaly 2 592 000 Kč. V porovnání s rokem 2018 se objevily změny v oblasti nákladů za energie, protože klesly náklady spojené s vytápěním divadelních dílen z důvodu jejich napojení na centrální vytápění Plzeňské teplárenské a. s. Celková částka, která byla vykázána, čítá 7 395 000 Kč. Mezi náklady na služby můžeme zařadit zejména služby spojené s divadelní činností, kam patří například náklady na honoráře, poplatky za užitá díla, půjčovné hudebních materiálů nebo také náklady, které jsou spojené s úhradou podnájemného Obytné zóně Sylván za to, že pronajímá příspěvkové organizaci budovu Nového divadla. Na náklady za služby bylo využito 71 701 000 Kč. DJKT v roce 2019 zaměstnávalo celkem 422 osob, průměrná částka platů se vyšplhala na 29 930 Kč a celková částka mzdových nákladů se vyšplhala na 149 303 000 Kč. Průměrný plat se sice vyšplhal na necelých 30 000 Kč a každým rokem se zvyšuje, ale i tak zůstal pod průměrným platem ČR i Plzeňského kraje, tento fakt je přední překážkou při obsazování pracovních míst.²⁰⁹

Zajímavým faktem je to, že náklad na jednoho návštěvníka představuje 1 694 Kč, přičemž průměrná vstupenka stála 260 Kč. Do těchto nákladů se promítají také zvýšené mzdové náklady a náklady na pronájem budovy Nového divadla, který je 10 600 000.²¹⁰

²⁰⁷ Tamtéž

²⁰⁸ Tamtéž

²⁰⁹ Tamtéž – str. 27

²¹⁰ Tamtéž

DJKT jako příspěvková organizace také vytváří fondy, a to fond kulturních a sociálních potřeb, fond odměn, rezervní fond a investiční fond. Fond kulturních a sociálních potřeb je tvořený 2 % ze skutečně vyplacených platů za příslušný rok, v roce 2019 se jednalo přibližně o 2 842 000 Kč. Koncem roku 2019 ve fondu zůstalo 1 922 000 Kč. Fond odměn je tvořený ze zlepšených hospodářských výsledků. V roce 2019 bylo v průběhu z fondu odměn vyčerpáno 4 087 000 Kč z důvodu dofinancování mzdových nákladů. Koncem roku 2019 čítal zůstatek fondu 7 143 000 Kč. Rezervní fond je tvořený ze zlepšených hospodářských výsledků posledních let. V roce 2019 byly do fondu přidány také dary v celkové hodnotě 73 000 Kč. V průběhu roku 2019 se z fondu čerpalo 130 000 Kč z důvodu podpory představení Dům Bernardy Alby a 20 000 Kč na operní festival Kutná Hora. Ke konci roku 2019 bylo ve fondu 9 981 000 Kč. Poslední, investiční fond je tvořený odpisy dlouhodobého hmotného majetku, dále příspěvky zřizovatele, které jsou účelově určené nebo převodem z rezervního fondu. Ke konci roku 2019, byly do fondu převedeny odpisy ve výši 6 824 000 Kč.²¹¹

8.6. DJKT a komunikace

DJKT má vskutku velký počet věrných diváků, které můžeme zařadit opravdu do všech věkových kategorií. Divadlo vůči nim musí přizpůsobit i svoji komunikaci a snaží se, aby oslovilo opravdu všechny. Otázkou je, jakým způsobem komunikace s diváky probíhá, na to mi velice podrobně odpověděla paní Edita Laštovková.

„Divadlo J. K. Tyla jako velké profesionální čtyřsouborové divadlo zajišťuje nabídku kulturního vyžití nejen pro město Plzeň, ale potažmo pro celý Plzeňský kraj. To představuje nelehký úkol oslovit široké spektrum diváků od dětí přes teenagery, diváky středního věku až po seniory. Nabízíme široce rozkročený repertoár, to znamená klasiku, ale i novinky české a světové dramaturgie. Ačkoliv nabídka kulturních akcí ve městě a v kraji rok od roku vzrůstá, DJKT se snaží odlišovat především uměleckou kvalitou a nesklouzávat k lacinému podbíživému způsobu zábavy.“²¹²

„Široké spektrum diváků s sebou nese také specifika v oblasti komunikace s veřejností, ať už přímo, nebo prostřednictvím médií. Je vždy zásadní specifikovat, co sdělit té které skupině diváků a jakým způsobem. Využíváme v první řadě veškeré dostupné prostředky, a to v rámci našeho poměrně omezeného rozpočtu. Jedná se o web, sociální sítě, kontakty

²¹¹ Výroční zpráva divadla Josefa Kajetána Tyla za rok 2019, P.O. djkt.eu [online]. 2019 [cit. 2021-02-15] str. 29. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/vyrocní-zpravy/category/6>

²¹² Odpověď vedoucí obchodního útvaru DJKT – paní Mgr. Edity Laštovkové

s novináři. S každou cílovou skupinou se snažíme komunikovat tak, aby to bylo srozumitelné, účelné.“²¹³

„Využíváme komunikaci například uvnitř divadelních budov, různé nosiče po městě v rámci outdoorové reklamy, reklamní stojky, forexové desky na Velkém divadle, skleněné panely a hyperkostku před Novým divadlem. Výborným prostředkem jsou aktuální zpravodaje, které vydávají jednotlivé úřady městských obvodů, Radniční listy. Dalším důležitým komunikačním kanálem jsou televizní obrazovky, které máme ve všech našich budovách, jedna také ve výloze obchodního útvaru ve Velkém divadle směrem k restauraci Lokál, v ulici Bedřicha Smetany v Knihovně města Plzně. Tyto nosiče využíváme pro komunikaci našeho repertoáru, aktuálních akcí apod. Využíváme k tomu různé zajímavosti, tracky, trailery nebo ukázky a fotografie z našich představení. Aktuálně jsme je začali používat i ke komunikaci s diváky, kdy sdělujeme novinky spojené s aktuálními vládními opatřeními a s nimi spojené zavírání pokladny, informace o vracení vstupného.“²¹⁴

Velice důležité z pohledu komunikace a informovanosti diváků, jsou také webové stránky www.djkt.eu. Přinášejí aktuální informace, různé zprávy nebo také rozhovory s umělci. Mají velice přehledný systém, kde diváci najdou všechny informace ohledně repertoáru, programu a stránky umožňují také koupit vstupenek přes portál Plzeňská vstupenka a od roku 2017 si zde diváci mohou zakoupit i předplatné.

Divadlo dále používá pro elektronickou komunikaci s diváky mobilní aplikaci, facebookový profil a také YOUTUBE kanál. Vedle elektronické komunikace divadlo využívá ke komunikaci s diváky také tištěné materiály, které distribuuje v budovách divadla, ale také ve veřejných prostorách jako je například budova knihovny nebo budova Českého rozhlasu. Mezi tištěné materiály patří DL letáky, které obsahují podrobné informace o jednotlivých inscenacích. Dále sem můžeme zařadit Divadelní revue DJKT, které vychází pětkrát ročně a obsahuje informace z oblasti dění v divadle a program na aktuální a další měsíce.²¹⁵

Důležité je v nepodlesní řadě ještě zmínit navazování osobních vazeb, které jsou pro divadlo také velice důležité. V divadle funguje dlouhou dobu například Klub přátel DJKT, který sdružuje především starší diváky. Ti se pravidelně střetávají s umělci a uměleckými pracovníky divadla. Mladší diváky divadlo oslovuje skrze nabídky zadaných představení

²¹³ Odpověď vedoucí obchodního útvaru DJKT – paní Mgr. Edity Laštovkové

²¹⁴ Také

²¹⁵ Komunikace. djkt.eu [online]. [cit. 2021-02-15] str. 28. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/dokumenty>

právě pro školy a školky. Od roku 2016 divadlo spolupracuje ze ZČU a nabízí studentům slevy na konkrétní reprízy.²¹⁶

Posledním způsobem komunikace, o kterém se zmíním, je prostřednictvím médií. Ke komunikaci s nimi dochází prostřednictvím tiskových zpráv, konferencí, a hlavně prostřednictvím tiskové mluvčí, která má za úkol poskytovat informace vybraným médiím. Informace ohledně divadla se pravidelně objevují například v Plzeňském deníku, MF Dnes, deníku Právo nebo také Divadelních novinách. Ve funkci tiskové mluvčí divadla je v nynější době Bc. Martina Drbušková, která mi objasnila otázku, která se týkala její komunikace s novináři.

„S novináři komunikujeme klasickou cestou – pořádáme tiskové konference, vydáváme tiskové zprávy. Témata se snažíme vybírat podle typu jednotlivých médií. Na této pozici je důležitý také osobní kontakt s jednotlivými novináři – zjistíte, jaká témata je zajímají, kterým dávají přednost podle povahy médií, ve kterých pracují. Myslím, že naše divadlo má stále dost témat, se kterými mohou novináři pracovat. Také si troufnu říci, že mnoho z nich má k divadlu kladný vztah a píše o něm rádi.“²¹⁷

8.7. Partnerství a sponzoři

V oblasti partnerství nebo spoluprací, divadlo uzavírá převážně barterové spolupráce. Tím se rozumí, že spolupráce je založena na výměnném systému. Jeden subjekt například neplatí za reklamu, ale poskytne místo toho nějakou službu nebo zboží. Na tomto principu uzavírá spolupráce nebo partnerství i DJKT. Úplný seznam partnerů se nachází na webových stránkách divadla, patří mezi ně například Hotel Central, Český rozhlas nebo také Plzeňský deník.

„Jedná se především o barterové spolupráce. Zjistíme, v které oblasti bychom si mohli vypomoci a podpořit se. Spolupracujeme například s Českým rozhlasem, který je pro nás velmi důležitý při oslovování zejména starší skupiny našich diváků. Rozhlas nám nedělá konkrétní reklamu ve smyslu, že by divadlu zveřejňoval reklamní spoty. Jedná se spíše o poskytování zajímavých reportáží nebo rozhovorů, kdy dodáváme hosty do různých pořadů. Na oplátku je prezentujeme na webu jako partnery, mívají spoty v našich TV obrazovkách. Vystupujeme např. na Dnech otevřených dveří Českého rozhlasu. Dále spolupracujeme například s Hotelem Central, který nám v případě potřeby zajišťuje ubytování pro umělce, my

²¹⁶ Komunikace. djkt.eu [online]. [cit. 2021-02-15] str. 28. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/dokumenty>

²¹⁷ Odpověď tiskové mluvčí DJKT – paní Bc. Martiny Drbuškové

jim na oplátku prezentaci jejich služeb formou inzerce i spotů v TV obrazovkách a na webu divadla. Spolupracujeme takto i s Měšťanskou besedou, kdy si vyměňujeme reklamní prostor. Smlouvu o spolupráci máme také s Festivalem Finále, což je filmový festival, který se koná jen jednou do roka, kdy se také navzájem prezentujeme, Divadelním létem pod plzeňským nebem. Spolupráce fungují, protože i když máme hodně společných diváků, tak každý má i svoji specifickou cílovou skupinu. Tyto vztahy je dle mého názoru potřeba rozvíjet a udržovat. Velmi důležití jsou také partneři jednotlivých souborů či inscenací. K našim partnerům patří např. BandiVamos, Vína Jarmila, místní zmrzlinářství Kolombina, Dorty jako od táty, ale i Plzeňský Prazdroj, společnost ČEZ a mnoho dalších.“²¹⁸

Jak je uvedeno ve zřizovací listině, organizace je oprávněna přijímat dary. Velice důležitým a zajímavým institutem oblasti darů a sponzoringu je Mecenášský klub, prostřednictvím kterého může každý přispět penězi pro potřeby divadla. Osoba, která přispěje, se stává mecenášem divadla.

„Mecenášem je možné se stát již od pěti set korun kdokoliv. Peníze jsou určeny na konkrétní projekty. Náš nejnovější projekt je revitalizace nábytku a zařízení Velkého divadla. Takže pokud se podaří shromáždit dostatečný objem peněz, měla by proběhnout rekonstrukce, na kterou je již hotový i projekt. Restaurovat by se měl i podstavec pod bustou Josefa Kajetána Tyla ve Foyer Vendelína Budila ve Velkém divadle. Samozřejmě může kdokoliv darovat divadlu peněžní dar buď na nějaký speciální účel, například když chce podpořit nějakou inscenaci nebo soubor, nebo poskytnout neúčelový dar, který je na podporu naší činnosti. Účelové dary musí schvalovat Rada města Plzně.“²¹⁹

8.8. DJKT a koronavirová pandemie

Koronavirová pandemie vyděsila a stále děsí celý svět. Celý problém započal tím, že se v prosinci roku 2019 začal šířit nový typ koronaviru, který nazýváme Covid – 19. Počátkem roku 2020 se vir dostal také do Evropy. Naše vláda i vlády dalších zemí musely zakročit. Konkrétně naše vláda vyhlásila nouzový stav k datu 12. března 2020 s trváním do 17. května 2020. Poté se situace trochu uvolnila, ale náhle se zase začala zhoršovat. V důsledku toho byl znova na podzim vyhlášen nouzový stav, který nezná svého konce. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky stanovuje, že: „*Vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo*

²¹⁸ Odpověď vedoucí obchodního útvaru DJKT – paní Mgr. Edity Laštovkové

²¹⁹ Také

majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnosti.“²²⁰ Nouzový stav sebou nese různá omezující opatření, která se týkají například uzavření škol a většiny zákazu hromadných akcí, omezení kontaktu s lidmi nebo také omezení pohybu. Opatření se samozřejmě týkají i kultury – divadel, kin, galerií, knihoven a tak dále.

Konkrétně DJKT muselo v návaznosti na první opatření vlády, zastavit od 10. března 2020 veškerou produkci pro diváky a po dalším zpřísnění dokonce přerušit zkoušky uměleckých pracovníků a uzavřít i divadelní pokladnu. V důsledku toho musel být také přerušen prodej vstupenek. Provoz se však nezastavil úplně, v pracovním nasazení zůstal umělecko-technický personál, který pracoval na údržbě budov a technologií, v divadelních dílnách se také svět nezastavil, protože se zde pracovalo na přípravě nových inscenací a pracovníci dílen dokonce spolupracovali na šití ústenek.²²¹

Od 11. května 2020 bylo povoleno pořádat akce do počtu 100 účastníků/diváků, divadlo se však rozhodlo, že hrát nezačne. Ředitel divadla – Martin Otava, se k tomu vyjádřil tak, že: *„Hrát jen pro omezený počet diváků by byla pro divadlo větší ekonomická zátěž, než ho nechat zavřené. Malá scéna má sice kapacitu 120 míst, pokud bychom ale měli dodržet všechny podmínky ohledně rozestupů, mohli bychom hrát maximálně pro 48 diváků, u některých představení dokonce jen pro 32 diváků, což je v situaci, kdy potřebujeme odehrát zejména již prodaná představení, technicky a ekonomicky nevhodné řešení. Tržby z takového představení nepokryjí přímé náklady na odehrání inscenace a zajištění adekvátních hygienických podmínek.*“²²² Na základě rozvolnění opatření, byla znovu otevřena pokladna divadla, to usnadnilo případné informování diváků o tom, zda zrušená představení budou odehrána v náhradním termínu nebo byla zrušena s konečnou platností. Vstupenky mohly samozřejmě vracet. Rozhodlo se dále, že začne hrát až v další sezóně, která však začala již o měsíc dříve – 9. srpna 2020, předprodej na srpnová a říjnová představení byl spuštěn 15. června.²²³

V říjnu přišla další rána a divadlo muselo zrušit několik desítek představení. Důvodem bylo nařízení vlády, které omezovalo veřejné produkce, při nichž se zpívá. Zrušena byla i některá další představení z důvodu nemoci umělců. Bohužel došlo k situaci, kdy se

²²⁰ Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, čl. 5 odstavec 1

²²¹ Tisková zpráva DJKT – Divadlo přistupuje k prvním změnám. *djkt.eu* [online]. 2019 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/ke-stazeni/5-tiskove-zpravy/0/category/strana-1>

²²² Odpověď ředitele DJKT v tiskové zprávě - DJKT 11. května hrát nezačne. *djkt.eu* [online]. 2020 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/ke-stazeni/5-tiskove-zpravy/0/category/strana-1>

²²³ Tisková zpráva DJKT – DJKT bude hrát od 9. srpna. *djkt.eu* [online]. 2020 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/ke-stazeni/5-tiskove-zpravy/0/category/strana-1>

divadlu podařilo přesunout pouze plánovanou premiéru opery Věc Makropulos. Ředitel Martin Otava se k situaci vyjádřil tak, že je divadlu velice líto, že zklame své věrné diváky. *„Bohužel vzhledem k jarnímu uzavření divadel a přesouvání desítek a desítek repríz nemáme v našem hracím plánu žádné možnosti, kam neodehraná představení znovu přesunout. V tuto chvíli už víme, že budeme vracet více než 6 350 vstupenek v hodnotě cca 2 111 000 korun.“* V půlce listopadu divadlo oznámilo, že musí zrušit aktuální program do konce roku 2020 a proběhlo také vrácení vstupného za neodehraná představení.²²⁴

Na základě výše zmíněných událostí muselo divadlo dokonce pozastavit prodej předplatného pro rok 2021. Pro divadlo to bylo jistě veliká rána, protože se může pyšnit propracovaným systémem předplatného s více než deseti tisíci abonenty. Důvodem byla nejistota, která se objevovala a stále objevuje nejen v kulturním prostředí. O systém předplatného by diváci určitě neměli přijít, divadlo se ho plánuje obnovit, až bude mít větší jistotu.²²⁵

Na koronavirovou pandemii jsem se samozřejmě ptala i při rozhovoru s paní Mgr. Laštovkovou, která mi popsala nynější nelehkou situaci a co vše dělají pro to, aby situaci zvládli a divadlo mohlo znovu přivítat své věrné diváky.

„V současné době je pro nás jedním z největších omezení to, že musíme mít zavřenou i divadelní pokladnu i přes to, že bychom dokázali mít otevřeno za dodržení všech pravidel. Problém trvá už několik měsíců. Hodně lidí přistoupilo na možnost vrácení on-line, k čemuž je vyzýváme od začátku. Divadlo mělo omezenou dobu utlumený provoz, ale v současné době již fungujeme tak, jak to dovolují vládní nařízení. Zkoušíme a přibližně od nového roku hrajeme i představení bez diváků. Divadlo tedy funguje, ale dodržujeme všechna vládní nařízení, myslím si beze zbytku. V nějakých případech jdeme i dál, měří se například teplota při vstupu do divadla. Všichni musí mít při vstupu do divadla a ve všech jeho prostorách ochranu dýchacích cest. Nově zaměstnanci začali chodit i na antigenní testy.“²²⁶

„Jinak pandemie Covid – 19 rozložila úplně všechny plány, museli jsme dočasně pozastavit předplatné, několikrát přeplánovat hrací plány a v současné době se snažíme najít systém, který bude umožňovat periodicky opakovat v blocích hraní tak, aby se dal předvídat další postup v případě nutnosti zrušení představení. Aby i diváci věděli, že v nějakém čase

²²⁴ Tisková zpráva DJKT – DJKT ruší desítky představení. *djkt.eu* [online]. 2020 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/ke-stazeni/5-tiskove-zpravy/0/category/strana-1>

²²⁵ Tisková zpráva DJKT – Pozastavení předplatného 2021. *djkt.eu* [online]. 2020 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/ke-stazeni/5-tiskove-zpravy/0/category/strana-1>

²²⁶ Odpověď vedoucí obchodního útvaru DJKT – paní Mgr. Edity Laštovkové

jejich vstupenky budou v platnosti a budou moci představení navštívit. Pro nás na obchodním oddělení je teď mnohem více práce, protože musíme dopředu předvídat něco, co nikdo neví. Musíme být připravení, protože jestli se zítra řekne, že musíme začít hrát, tak zkrátka musíme začít hrát. Interně máme stanoveno, že jsme schopní do týdne začít prodávat vstupenky a hrát.“²²⁷

Divadlo se v posledních dnech snaží udržet chod a připravuje se na to, až bude moci znovu otevřít. Představení se sice hrají, ale bez diváků, což je neobvyklé, ale nutné.²²⁸ Ředitel, Martin Otava se o tom vyjádřil v rozhovoru s Petrem Novákem, kde říká: „*Hrát divadlo bez obecnstva nedává smysl. S tímto bych polemizoval, protože hrát představení bez diváka smysl dává – a veliký. Nemůžeme v této pandemii nechat repertoár rok stát a nechat herce bez denního drilu. Herec je jako dostihový kůň, který potřebuje zatížení, denní trénink, a tím jsou právě nejen zkoušky, ale i představení. Tedy v omezené míře hrajeme představení před „zatím“ prázdným hledištěm, abychom je udržovali v dobré kvalitě. V období nejistoty a nejasností jsme si vytvořili vlastní režim, vlastní program, a nyní jsme schopni zareagovat na nařízení či uvolnění dané situace v podstatě okamžitě. Do týdne jsme schopni hrát.“²²⁹*

V posledních dnech se divadlu dokonce podařilo hrát i pro diváky prostřednictvím projektu „První řada u vás doma“. Každou sobotu od 19:00 nebo neděli od 10:00, mohou diváci „vyrazit“ za kulturou prostřednictvím online sledování divadelního představení. Den před vysláním představení, divák dostane odkaz, kde najde návod pro spuštění představení. U některých naplánovaných představení se online vysílání v současné době uskutečnit nemůže, a to vzhledem k aktuálnímu zprůsňení opatření. Natáčení některých představení musela být totiž přerušena.

²²⁷ Také

²²⁸ Rozhovor Petra Nováka s ředitelem DJKT – Martinem Otavou. *Klasikaplus.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: https://www.klasikaplus.cz/rozhovor/item/4733-martin-otava-do-tydne-jsme-schopni-hrat?fbclid=IwAR2TiWbG3JmVjoX46tKNStQNawJVfKsgtm_2U6rJLK4Y2HMJBH-nVgGIAxw

²²⁹ Odpověď ředitele DJKT v rozhovoru s Petrem Novákem. *Klasikaplus.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: https://www.klasikaplus.cz/rozhovor/item/4733-martin-otava-do-tydne-jsme-schopni-hrat?fbclid=IwAR2TiWbG3JmVjoX46tKNStQNawJVfKsgtm_2U6rJLK4Y2HMJBH-nVgGIAxw

9. ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se zabývala právní formou příspěvkových organizací. Cílem bylo vytvořit ucelený přehled problematiky. K tomu mi napomohlo popsání fungování konkrétní příspěvkové organizace – Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni. Dalším cílem mé práce bylo se více dozvědět o již dříve navrhované právní formě – veřejné kulturní instituci. Zaměřila jsem se na její analýzu a na nedostatky v právní úpravě ČR, které jsou s tím spojené. Ke zpracování mé práce mi velice pomohlo prostudování právních předpisů, které se touto problematikou zabývají. Patří mezi ně například zákon o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích, zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákon o rozpočtových pravidlech, ale také Občanský zákoník nebo Ústava ČR. K vypracování mi dále pomohla odborná literatura, která se zabývá příspěvkovými organizacemi a tématy s tím spojenými.

Na začátku mé práce jsem se zaměřila na pojem neziskového sektoru a neziskových organizací jako takových. Vymezení těchto pojmů bylo pro moji práci velice důležité kvůli hlubšímu pochopení problematiky. Příspěvkové organizace nejsou zřizované za účelem dosažení zisku, jsou tedy jedním z druhů neziskových organizací. Neziskové organizace jako takové jsou pro společnost velice důležité, protože poskytují veliké množství služeb, které nedokáže zajistit veřejný sektor.

Poté jsem se konkrétněji věnovala příspěvkovým organizacím jako takovým. Příspěvkové organizace jsou specifikem České i Slovenské republiky a jejich historie sahá do druhé poloviny 20. století. Veřejné služby, které jsou příspěvkovými organizacemi garantovány, jsou poskytovány na úrovni státní i územní. Z čehož vyplývá, že zřizovatelem může být stát (respektive organizační složka státu), nebo územně samosprávný celek. Je nutné zdůraznit, že zákon o obcích a zákon o krajích se problematice příspěvkových organizací věnuje jen velice zřídka a dle mého názoru tento fakt přináší jistou nepřehlednost. Velice důležitá je při vzniku příspěvkové organizace zřizovací listina, která vymezuje vztah mezi zřizovatelem a organizací. Náležitosti zřizovací listiny příspěvkové organizace územně samosprávného celku obsahuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Náležitosti zřizovací listiny státní příspěvkové organizace obsahují až zvláštní zákony, jako je například zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách. Dále se v této části o příspěvkových organizacích věnuji jejich finančnímu hospodaření a majetku. Závěrem se zmiňuji o výhodách a nevýhodách příspěvkových organizací, které z rozboru vyplynuly. Jde o výhody z pohledu zřizovatele organizace, které se mohou v jistých ohledech ukázat jako

nevýhody pro organizaci jako takovou. Jedná se například o oblast majetku, kdy organizace disponuje svěřeným majetkem a zřizovatel zůstává stále jeho majitelem nebo kontrola prováděná zřizovatelem, která může být provedena i proti vůli zřizovatele. Vyplývá z toho tedy, že zřizovatel má nad příspěvkovou organizací svoji kontrolu, to se však některým organizacím nelíbí.

Další část mé práce se již věnuje konkrétnímu odvětví, ve kterém příspěvkové organizace vystupují – kultuře. Reforma veřejné správy se zapříčinila za to, že kulturní politika je realizována jak na úrovni státní, tak na úrovni krajské i obecní. Zajímavým pro mne byl výčet příspěvkových organizací Ministerstva kultury ČR. Výčet obsahuje organizace důležité v jednotlivých oblastech umění, mezi které patří například i Národní divadlo.

V návaznosti na toto téma jsem se věnovala návrhu zákona o veřejných kulturních institucích, který je projevem nespokojenosti kulturních příspěvkových organizací, hlavně divadel. Tento zákon by příspěvkovým organizacím umožnil transformaci na novou právní formu – veřejnou kulturní instituci. Hlavní výhodou by bylo poskytnutí větší volnosti v mnoha ohledech. Jak jsem se již zmínila, jisté ohledy, které zřizovatelé vidí jako pozitiva právní formy příspěvkových organizací, vidí organizace jako takové jako nevýhodu a utlačování. Jedná se například o oblast financování, kdy rozpočet příspěvkové organizace je stanoven na období jednoho roku a tím se zamezuje dlouhodobějšímu investičnímu plánování nebo mohu zmínit také formu odměňování, kdy odměňování příspěvkových organizací funguje na základě odměňování státních zaměstnanců a organizace tak nemá žádnou volnost. O zmiňovaném zákonu se mluví již dlouhá léta, ale ještě stále nedošlo k jeho zdokonalení a schválení. Jedním z příznivců změny právní formy příspěvkové organizace je také ředitel národního divadla – Jan Burian. Dle mého názoru by tyto velké a významné příspěvkové organizace měly mít možnost změnit svoji právní formu. Právní úprava v oblasti kultury mi přijde poměrně nedostatečná. Je podle mého názoru poněkud zvláštní, že například Národní divadlo, jako příspěvkové organizace, může být de facto kdykoli zrušeno svým zřizovatelem – Ministerstvem kultury a to se jedná o instituci národně velice významnou.

Poslední část mé práce se zabývá popisem fungování konkrétní příspěvkové organizace – DJKT. K popsání a pochopení této problematiky mi velice pomohl rozhovor, který mi poskytla paní Edita Laštovková (vedoucí obchodního oddělení DJKT) a paní Martina Drbušková (tisková mluvčí DJKT). Zaměřila jsem se na podstatu činnosti, kterou je zejména divadelní a koncertní činnost, dále na nabídku, kterou svým divákům poskytuje, organizační strukturu, majetek a financování nebo také komunikaci s veřejností. Navázala jsem také na

nynější koronavirovou pandemií a zaměřila se na to, jak divadlo jako příspěvková organizace funguje v tomto těžkém období. Z kapitoly vyplynulo, že se příspěvkové organizaci daří, se svým zřizovatelem – statutárním městem Plzní, má dobré vztahy a vychází s ním. V nynější době však divadlo prožívá těžké časy způsobené koronavirovou pandemií. Ta způsobila problémy zejména v oblasti financí, protože divadlo není schopné poskytovat žádná představení a tím přichází o své tržby ze vstupného, které pro rok 2019 představovaly 47 milionů, ale za rok 2020 se jednalo pouze o 18 milionů.

CIZOJAZYČNÉ RESUME

This thesis focuses on the contributory organisations. At the beginning of my thesis I write about the non-profit sector and non-profit organisations to better understand the issue, the contributory organization is one of the types of non-profit organizations.

In another part of my work, I'm already writing about contributory organizations. I focus on their characteristics, their creation, their financing or also their property. I also write about their operation in the Czech Republic.

Then I write about specific sector in which contributory organisations exist - culture area. I'm describing the offices that perform in the field of culture. An interesting topic that I have focused on is the draft law on public cultural institutions. It is a topic very much discussed in the field of culture. I describe the different parts of this bill. In fact, some contributory cultural organisations want a change in the legal form, because of the disadvantages that the legal form of the contributory organisation brings them. I also write about these disadvantages in my thesis.

In the last part I deal with a specific contributory organisation, Josef Kajetan Tyl Theatre. I describe his activities, financing, assets, communication with viewers or also the situation in relation to the coronaviral pandemic. In connection with the operation of the theatre, I had an interview with Mrs Edita Laštovková (head of the business department) and Mrs Martina Drbušková (press spokesperson). Both ladies have been very helpful.

SEZNAM ZDROJŮ

Knižní publikace:

BLAŽEK, Jiří, Alena KERLINOVÁ, Jan KUBÍČEK, Eva TOMÁŠKOVÁ a Vladimír TOMŠÍK. *Národní hospodářství*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, str. 14. ISBN 978-80-210-6949-7.

BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2007, s. 9. ISBN 978-80-245-1293-8.

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: teorie a praxe*. Praha: Oeconomica, 2009, str. 12. ISBN 978-80-245-1650-9.

DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 19. ISBN 978-7552-103-3.

HAVLAN, Petr. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-453-6.

HLOUŠEK, Jan, Zuzana HLOUŠKOVÁ a Pavel HANUŠ. *Teorie a právo neziskového sektoru*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, str. 11. ISBN 978-80-7435-305-5.

HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ a kolektiv. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 104. ISBN 978-80-210-4423-4.

KRECHOVSKÁ, Michaela, Pavlína HEJDUKOVÁ a Dita HOMMEROVÁ. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Praha: Grada, 2018, str. 15. ISBN 978-80-247-3075-2.

KRYŠKOVÁ, Šárka. *Nestátní neziskové organizace: právní úprava, účetnictví, audit, daně*. Praha: Leges, 2019, str. 15. ISBN 978-80-7502-378-0.

MÁČE, Miroslav. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu*. Praha: Grada, 2012, str. 183. ISBN 978-80-247-3637-2.

MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací USC*. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2011, str. 52. ISBN 978-80-7263-664-8.

MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, Danuše PROKŮPKOVÁ a Zdeněk MORÁVEK. *Příspěvkové organizace 2010*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, str. 24. ISBN 978-80-7357-533-5.

PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, str. 19. ISBN 978-80-210-9154-2.

PATOČKA, Jiří a Eva HEŘMANOVÁ. *Lokální a regionální kultura v České republice: Kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Praha: Aspi, 2008, str. 47. ISBN 978-80-7357-347-8.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy - teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, str. 380. ISBN 978-80-7357-614-1.

PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, str. 21. ISBN 978-80-271-0339-3.

PLÍVA, Stanislav. *Hospodaření s majetkem státu*. 2. aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 21. ISBN 80-7179-811-8.

REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. Praha: EROPPRESS, 2010, str. 13. ISBN 978-80-86929-54-5.

STREJČKOVÁ, Dagmar. *Finanční hospodaření příspěvkových organizací územních samosprávných celků*. In *Dny práva 2011 - Days of Law 2011*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 354-370, str. 5. ISBN 978-80-210-5910-8.

VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2015, str. 39. ISBN 978-80-247-5477-2.

VRABKOVÁ, Iveta. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: Belisa, 2017, str. 17. ISBN 978-80-248-4028-4.

Internetové publikace:

OUTLÁ, Anna a OUTLÁ, Veronika. *Neziskový sektor* [online]. Praha. 2009 [cit. 2020-11-03]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/24764092-Neziskovy-sektor-judr-anna-outla-judr-veronika-outla-ph-d-1.html>

PAŘÍZKOVÁ, Ivana. Požadavky na fungování municipálního finančního systému s přihlédnutím k právnímu postavení organizačních složek a příspěvkových organizací. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [Online]. 2002, č. 3, s. 235-243. [cit. 2020-12-04]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/8232>

ŠKARABELOVÁ, Simona. *Příspěvkové organizace jako konkurent nestátním neziskovým organizacím*. [Online]. 2014, str. 3. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_skarabelova_prispevkove_organizace_pro_web.pdf

ŠTĚPANÍKOVÁ, Markéta. Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře. *Theatralia: revue současného myšlení o divadelní kultuře* [online]. Brno, 2017, 20(1), 21 – 36, str. 22 [cit. 2021-01-11]. ISSN 2336-4548. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/136327/1_Theatralia_20-20171_5.pdf?sequence=1

Právní předpisy:

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, znění pro rok 2013

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Internetové zdroje:

Avízo: Veřejné slyšení kulturního výboru k zákonu o veřejnoprávní instituci v kultuře. *senat.cz* [online] 2015. [cit. 2021-01-08]. Dostupné z:

<https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?id=1877>.

Dělení kulturních služeb podle institucí. *statistikakultury.cz* [online]. [cit. 2021-01-03].

Dostupné z: <https://www.statistikakultury.cz/poskytovatele-kulturnich-sluzeb/>

Historie divadelnictví v Plzni. *djkt.eu* [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z:

<https://www.djkt.eu/historie-divadelnictvi-v-plzni>

Návrh systémové optimalizace pražské divadelní sítě (podkladová studie). *kultura.praha.eu* [online]. [cit. 2021-01-07], str. 5. Dostupné z:

https://kultura.praha.eu/public/be/71/e8/1855852_489730_Navrh_systemone_optimalizace_pr_azske_divadelni_site_podklad_dok.pdf

Návrh zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře. *psp.cz* [online] 2016. [cit. 2021-01-

12], § 1. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy. *psp.cz* [online] 2016. [cit. 2021-01-

12], str. 28. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126380>

Plán implementace Státní kulturní politiky na léta 2015 - 2020. *mkcr.cz* [online]. 2015 [cit.

2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/statni-kulturni-politika-69.html>

Preambule statutu Národního divadla. *narodni-divadlo.cz* [online] 2013. [cit. 2021-01-

12]. Dostupné z: <https://media.narodni-divadlo.cz/11302/1575524368-statut-ndnovela06032013.pdf>

Příloha ke zřizovací listině DJKT. *djkt.eu* [online]. 2017 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z:

<https://www.djkt.eu/zrizovaci-listina>

Resortní instituce. *mkcr.cz* [online]. [cit. 2021-01-05]. Dostupné z:

<https://www.mkcr.cz/rezortni-instituce-76.html>

Schválený rozpočet na rok 2021. mkcr.cz [online]. [cit. 2021-01-021], str. 15. Dostupné z: [file:///C:/Users/ASUS/Downloads/SR%202021%20kapitoln%C3%AD%20se%C5%A1it%20\(b%C5%99ezen\).pdf](file:///C:/Users/ASUS/Downloads/SR%202021%20kapitoln%C3%AD%20se%C5%A1it%20(b%C5%99ezen).pdf)

Tisková zpráva DJKT – Divadlo přistupuje k prvním změnám. *djkt.eu* [online]. 2019 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/ke-stazeni/5-tiskove-zpravy/0/category/strana-1>

Transformace Národního divadla jako předpoklad jeho dalšího rozvoje. *divadelni-noviny.cz* [online]. 2014 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/transformace-narodniho-divadla-jako-predpoklad-jeho-dalsiho-rozvoje>

Výroční zpráva divadla Josefa Kajetána Tyla za rok 2019, P.O. *djkt.eu* [online]. 2019 [cit. 2021-02-15] str. 24. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/vyrocní-zpravy/category/6>

Zřizovací listina DJKT. *djkt.eu* [online]. 2003 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/zrizovaci-listina>

Zpráva o postupu transformace divadel zřizovaných hlavním městem Prahou. *kultura.praha.eu* [online]. [cit. 2021-01-07]. Dostupné z: https://kultura.praha.eu/jnp/cz/prispevkove_organizace/transformace_prispevkovych_organizaci_hmp/transformace_prispevkovych_organizaci_hmp-zprava_o_postupu_transformace_divadel.xhtml

Kvalifikační práce:

POSPÍŠIL, Petr. *Územní samosprávné celky jako zřizovatelé, zakladatelé a společníci právnických osob* [online]. Brno, 2012, str. 69. [cit. 2020-12 15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/phj4g/DISERTACNI_PRACE_PhD_FINAL.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. JUDr. Petr Havlan, CSc.

SEZNAMY

9.1. Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
DJKT	Divadlo Josefa Kajetána Tyla
zákon o VKI	zákon o veřejných kulturních institucích
VKI	veřejná kulturní instituce
např.	například
Sb.	sbírka zákonů
např.	například
Kč	koruna česká
odst.	Odstavec
čl.	článek

9.2. Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – příspěvkových organizací zřízených Ministerstvem kultury

Tabulka č. 2 – hodnota majetku DJKT v pořizovacích cenách k 30. 6. 2017

Tabulka č. 3 – schválený rozpočet organizace pro rok 2019

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – řízený rozhovor

Jak jsem se již v mé práci zmiňovala, měla jsem to potěšení se osobně setkat s paní Editou Laštovkovou (EL) a její kolegyní Martinou Drbuškovou (MD), které mi odpověděly na plno mých zvědavých otázek ohledně fungování Divadla Josefa Kajetána Tyla. Paní Mgr. Edita je vedoucí obchodního útvaru, na který je v období coronavirové pandemie veliký nápor. Musím ocenit její zápal pro práci a celkové odhodlání situaci zvládnout, samozřejmě s pomocí jejich pracovních kolegů. Paní Martina Drbušková je ve funkci tiskové mluvčí divadla, tudíž odpovídala na mé otázky ohledně komunikace a velice vhodně doplnila i mé ostatní otázky. I přes jejich velice plný program, si na mě obě dvě vyhradily asi hodinu času a snažily se odpovědět na všechno, na co jsem se zeptala. Tímto bych jim ještě jednou chtěla poděkovat za jejich ochotu, vysvětlení problematiky a poskytnutí materiálů, které byly pro moji práci velice přínosné.

1. Řekněte mi, prosím, něco o sobě. Na jaké pozici se v divadle nacházíte a jak dlouho v divadle pracujete?

MD: Já jsem původně 10 let tancovala v baletu. Poté jsem otěhotněla, vystudovala jsem marketing a po mateřské dovolené v roce 2016 jsem nastoupila na obchodní oddělení divadla. V roce 2018, když odešla Michaela Svobodová – tehdejší tisková mluvčí, jsem nastoupila na její místo. Takže jsem v podstatě pořád v divadle, ale pořád na nějaké jiné pozici. Musím říci, že je to výhoda, protože jsem se nemusela znova s organizací seznamovat. Výhodou také je, že znám provoz i ze stránky umělce, vím, jak fungují zkoušky, v jakém režimu. Poznám, kdy umělce doopravdy otravuji a kdy je otravuji jen proto, že se tak tváří (směje se).

EL: V divadle pracuji 5 let, nastoupila jsem také po mateřské dovolené na pozici vedoucí obchodního útvaru. V mé kompetenci jsou kompletní obchodní a marketingové záležitosti divadla. Do této agendy patří vše od dlouhodobého plánování marketingových aktivit, správy webových a facebookových stránek, inzerce a veškeré komunikace směrem ven až po osobní komunikaci s našimi abonenty, diváky, a prodej vstupenek. V současné době pracuje na obchodním oddělení 14 osob, některé na poloviční úvazek. Pro obchodní útvar pracuje několik kolegů z řad umělců, mají na starosti např. administraci tuzemských a zahraničních zájezdů, pronájmy divadelních prostor, prohlídky. Ukázalo se totiž, že pro některé obchodní záležitosti je nezbytná dokonalá znalost provozu a schopnost komunikace

v rámci různých pracovišť v divadle, umění dohodnout se s jednotlivými umělecko-technickými složkami, což někdy nebývá úplně lehké (směje se).

2. Můžete nastínit, jak divadlo obecně funguje?

EL: Hlavou DJKT je ředitel – doc. MgA. Martin Otava, Ph.D., který je statutárním zástupcem, stejně jako jeho náměstkyně, Ing. Kateřina Königová. Divadlo Josefa Kajetána Tyla je čtyřsouborové, tvoří ho soubory opery, muzikálu, činohry a baletu, umělecko-technický provoz a obchodní a ekonomická správa divadla. Za kompletní provoz zodpovídá náměstkyně Ing. Kateřina Königová, pod kterou spadají všechny organizační složky (obchodní útvar, finanční útvar, umělecko-technický provoz). Umělecké soubory řídí přímo ředitel DJKT. Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace, v současné době disponuje dvěma divadelními budovami, Velkým a Novým divadlem a budovou dílen v Divadelní ulici.

3. Pod co spadá DJKT?

EL: Divadlo je příspěvkovou organizací města Plzně. Divadlo patří do gesce náměstkyně primátora pro oblast kultury, cestovního ruchu a sociálních věcí, aktuálně Mgr. Elišky Bartákové. Organizačně v rámci Magistrátu města Plzně patříme pod Úřad služeb obyvatelstvu, který vede ředitelka PhDr. Helena Knižová. Pod Úřad služeb obyvatelstvu patří dále odbor školství, mládeže a tělovýchovy, odbor památkové péče, odbor sociálních služeb a odbor sportu, Smart Cities a podpory podnikání.

4. Můžete mi říci něco o roli města – jako o zřizovateli DJKT?

EL: Město Plzeň plní roli zřizovatele příspěvkové organizace DJKT. Mezi poslání a cíle DJKT patří pořádání veřejných divadelních představení (opera, opereta, činohra, balet a muzikál) v budovách divadla i v jiných kulturních zařízeních, pořádání koncertů, pořádání i poskytování jiných kulturních, vzdělávacích, osvětových a veřejně prospěšných akcí i služeb, včetně výstav a festivalů, vydávání periodických a neperiodických tiskovin. Součástí činnosti divadla je také oblast vzdělávání. Část produkce tedy zaměřujeme na představení pro školy, děti a mládež. Dá se říci, že musíme obsáhnout všechny věkové kategorie, naše produkce se zaměřuje na všechny tyto věkové skupiny a nabízíme pro ně vždy nějaký speciální program.

5. Co divadlo a finance?

EL: Divadlo je příspěvková organizace s rozpočtem (na rok 2019) cca 245 milionů Kč, příspěvek poskytuje jednak město Plzeň, pro rok 2019 to bylo cca 224 milionů Kč, další

příspěvek divadlo dostává z ministerstva kultury z Programu profesionálních divadel a z Plzeňského kraje. Důležité jsou samozřejmě i vlastní tržby, které za rok 2019 dosáhly částky 47 milionů Kč. Za rok 2020 je to bohužel jen 18 milionů.

6. Vedle hlavní činnosti může divadlo vykonávat i činnost doplňkovou. Výčet obou skupin činností najdeme ve zřizovací listině. Můžete mi říci něco konkrétního k vedlejším činnostem?

EL: Do vedlejších činností spadá půjčování divadelních kostýmů a předmětů, divadelních výprav, divadlo dále disponuje také ubytovacími kapacitami, které poskytuje zejména svým zaměstnancům a také externím spolupracovníkům, choreografům, scénografům i sólistům souborů. Divadlo má také zájmové kroužky všech svým souborů. Operní sbor, baletní školu, která má dlouholetou tradici, nově pak muzikálové studio a divadelní dramatickou dílnu.

7. Můžete mi něco říci o komunikaci mezi divadlem a veřejností?

EL: Divadlo J. K. Tyla jako velké profesionální čtyřsouborové divadlo zajišťuje nabídku kulturního vyžití nejen pro město Plzeň, ale potažmo pro celý Plzeňský kraj. To představuje nelehký úkol oslovit široké spektrum diváků od dětí přes teenagery, diváky středního věku až po seniory. Nabízíme široce rozkročený repertoár, to znamená klasiku, ale i novinky české a světové dramaturgie. Ačkoliv nabídka kulturních akcí ve městě a v městě a v kraji rok od roku vzrůstá, DJKT se snaží odlišovat především uměleckou kvalitou a nesklouzávat k lacinému podbízivému způsobu zábavy.

Široké spektrum diváků s sebou nese také specifika v oblasti komunikace s veřejností, ať už přímo, nebo prostřednictvím médií. Je vždy zásadní specifikovat, co sdělit té které skupině diváků a jakým způsobem. Využíváme v první řadě veškeré dostupné prostředky, a to v rámci našeho poměrně omezeného rozpočtu. Jedná se o web, sociální síť, kontakty s novináři. S každou cílovou skupinou se snažíme komunikovat tak, aby to bylo srozumitelné, účelné.

8. Jaká místa nebo média využíváte pro komunikaci?

EL: Využíváme komunikaci například uvnitř divadelních budov, různé nosiče po městě v rámci outdoorové reklamy, reklamní stojky, forexové desky na Velkém divadle, skleněné panely a hyperkostku před Novým divadlem. Výborným prostředkem jsou aktuální zpravodaje, které vydávají jednotlivé úřady městských obvodů, Radniční listy. Dalším důležitým komunikačním kanálem jsou televizní obrazovky, které máme ve všech našich budovách,

jedna také ve výloze obchodního útvaru ve Velkém divadle směrem k restauraci Lokál, v ulici Bedřicha Smetany v Knihovně města Plzně. Tyto nosiče využíváme pro komunikaci našeho repertoáru, aktuálních akcí apod. Využíváme k tomu různé zajímavosti, tracky, trailery nebo ukázky a fotografie z našich představení. Aktuálně jsme je začali používat i ke komunikaci s diváky, kdy sdělujeme novinky spojené s aktuálními vládními opatřeními a s nimi spojené zavírání pokladny, informace o vracení vstupného.

9. Jak komunikujete s novináři?

MD: S novináři komunikujeme klasickou cestou – pořádáme tiskové konference, vydáváme tiskové zprávy. Témata se snažíme vybírat podle typu jednotlivých médií. Na této pozici je důležitý také osobní kontakt s jednotlivými novináři – zjistíte, jaká témata je zajímají, kterým dávají přednost podle povahy médií, ve kterých pracují. Myslím, že naše divadlo má stále dost témat, se kterými mohou novináři pracovat. Také si troufnu říci, že mnoho z nich má k divadlu kladný vztah a píše o něm rádi.

10. Jako divadlo jste určitě rádi za takovou „reklamu“ od novinářů. Nebo to tak není?

MD: Určitě ano. Jsme rádi, když se nějaké téma „chytne“ a cítíme, že novináře téma opravdu zajímá. Jde to potom vidět i na výsledcích – nad informativní rámec se pak objevují i různé rozhovory s umělci.

EL: Ano, je to pro nás velmi důležitá součást naší komunikace. Domnívám se, že pokud někdo chce dělat nějakou novinářskou práci, tak přesně naše činnost představuje ten atraktivní a vyhledávaný obsah, který čtenáře a diváky zajímá. Je to samozřejmě veliký boj, protože téměř všechna média jsou v soukromých rukou, takže každý se snaží získat, co se dá.

11. Jsou nějaké spolupráce/partnerství, které divadlo navazuje?

EL: Jedná se především o barterové spolupráce. Zjistíme, v které oblasti bychom si mohli vypomoci a podpořit se. Spolupracujeme například s Českým rozhlasem, který je pro nás velmi důležitý při oslovování zejména starší skupiny našich diváků. Rozhlas nám nedělá konkrétní reklamu ve smyslu, že by divadlu zveřejňoval reklamní spoty. Jedná se spíše o poskytování zajímavých reportáží nebo rozhovorů, kdy dodáváme hosty do různých pořadů. Na oplátku je prezentujeme na webu jako partnery, mívají spoty v našich TV obrazovkách. Vystupujeme např. na Dnech otevřených dveří Českého rozhlasu. Dále spolupracujeme například s Hotelem Central, který nám v případě potřeby zajišťuje ubytování pro umělce, my

jim na oplátku prezentaci jejich služeb formou inzerce i spotů v TV obrazkách a na webu divadla. Spolupracujeme takto i s Měšťanskou besedou, kdy si vyměňujeme reklamní prostor. Smlouvu o spolupráci máme také s Festivalem Finále, což je filmový festival, který se koná jen jednou do roka, kdy se také navzájem prezentujeme, Divadelním létem pod plzeňským nebem. Spolupráce fungují, protože i když máme hodně společných diváků, tak každý má i svoji specifickou cílovou skupinu. Tyto vztahy je dle mého názoru potřeba rozvíjet a udržovat. Velmi důležití jsou také partneři jednotlivých souborů či inscenací. K našim partnerům patří např. Bandi Vamos, Vína Jarmila, místní zmrzlinářství Kolombina, Dorty jako od táty, ale i Plzeňský Prazdroj, společnost ČEZ a mnoho dalších.

12. Můžete mi něco říci o sponzorech DJKT?

EL: Asi nejdůležitější, co se týče těchto aktivit, je náš Mecenášský klub. Mecenášem je možné se stát již od pěti set korun kdokoliv. Peníze jsou určeny na konkrétní projekty. Náš nejnovější projekt je revitalizace nábytku a zařízení Velkého divadla. Takže pokud se podaří shromáždit dostatečný objem peněz, měla by proběhnout rekonstrukce, na kterou je již hotový i projekt. Restaurovat by se měl i podstavec pod bustou Josefa Kajetána Tyla ve Foyer Vendelína Budíla ve Velkém divadle. Samozřejmě může kdokoliv darovat divadlu peněžní dar buď na nějaký speciální účel, například když chce podpořit nějakou inscenaci nebo soubor, nebo poskytnout neúčelový dar, který je na podporu naší činnosti. Účelové dary musí schvalovat Rada města Plzně.

13. Mají zaměstnanci divadla nějaké benefity?

EL: Máme spoustu benefitů jako zaměstnanci divadla. Každý zaměstnanec může navštěvovat divadelní produkci se slevou 50 %, což představuje v dnešní době opravdu veliký benefit. Dále jsou to například stravenky, plavanky, příspěvky na tábory a další. Zaměstnanci se také mohou účastnit generálních zkoušek.

MD: Tanečníci mají nově fyzioterapie.

14. Jak se divadlo potýká se situací, kterou přinesla coronavirová pandemie?

EL: Na našich stránkách mohou všichni najít aktuality o tom, jaká opatření děláme, co se děje, vždy reagujeme aktuálně na současný stav. V současné době je pro nás jedním z největších omezení to, že musíme mít zavřenou i divadelní pokladnu i přes to, že bychom dokázali mít otevřeno, za dodržení všech pravidel. Problém trvá už několik měsíců. Hodně lidí přistoupilo na možnost vracení on-line, k čemuž je vyzýváme od začátku. Divadlo mělo

omezenou dobu utlumený provoz, ale v současné době již fungujeme tak, jak to dovolují vládní nařízení. Zkoušíme a přibližně od nového roku hrajeme i představení bez diváků. Divadlo tedy funguje, ale dodržujeme všechna vládní nařízení, myslím si beze zbytku. V nějakých případech jdeme i dál, měří se například teplota při vstupu do divadla. Všichni musí mít při vstupu do divadla a ve všech jeho prostorách ochranu dýchacích cest. Nově zaměstnanci začali chodit i na antigenní testy. Jinak pandemie Covid – 19 rozložila úplně všechny plány, museli jsme dočasně pozastavit předplatné, několikrát přeplánovat hrací plány a v současné době se snažíme najít systém, který bude umožňovat periodicky opakovat v blocích hraní tak, aby se dal předvídat další postup v případě nutnosti zrušení představení. Aby i diváci věděli, že v nějakém čase jejich vstupenky budou v platnosti a budou moci představení navštívit. Pro nás na obchodním oddělení je teď mnohem více práce, protože musíme dopředu předvídat něco, co nikdo neví. Musíme být připravení, protože jestli se zítra řekne, že musíme začít hrát, tak zkrátka musíme začít hrát. Interně máme stanoveno, že jsme schopní do týdne začít prodávat vstupenky a hrát.

15. V minulosti se objevil návrh zákona o veřejných institucích v kultuře. Zákon měl dát příspěvkovým organizacím větší volnost. (zřízení správních rad, které měly odvolávat a jmenovat ředitele na základě přesně stanovených pravidel, dále měl zvětšit politickou nezávislost, ředitelé dle zákona měli dostat větší finanční autonomii. Zaznamenali jste zmíněný návrh zákona? Jaké vidíte nedostatky v tom, že divadlo je příspěvkovou organizací?

EL: Uvědomuji si, že institut veřejné kulturní instituce se před časem probíral. Myslím si, že jsme jako divadlo nebyly pro zřízení kulturní instituce, i když nám jako příspěvkové organizaci přináší tento statut velká množství omezení. Je to pro nás na jednu stranu velice limitující, ale přesto si myslím, že zásadní je postoj zřizovatele. Dle mého názoru se k nám náš zřizovatel staví dobře a financuje divadlo, řekla bych tak, jak potřebujeme.

EL: Je pravda, že reakcí na Covid – 19 bylo i snížení našeho rozpočtu o 5 %, což představuje cca 12 milionů Kč, a je pro nás citelná ztráta. My se v návaznosti na to snažíme jako příspěvková organizace šetřit. Máme opravdu velice úsporná opatření, převracíme každou smlouvu, každou nabídku, kontrolujeme výdaje. Opravdu se snažíme v rámci toho našeho rozpočtu vynakládat finanční prostředky jen na nezbytně nutné. V souvislosti s tím se ukazuje, že je spousta věcí, které se dají dělat bezplatně, že novináři píšou o divadle i na základě tiskových zpráv a zajímavých materiálů, které jim moje kolegyně Martina nabízí. Takže dá se to tak dělat a vlastně nám nic jiného nezbyvá. Ale jak říkám, utrácení peněz není

nic těžkého, to umí každý, ale pracovat s malým rozpočtem, šetřit peníze a nebyť všude „placeně“ a snažit se tam dostat jinou cestou – to je opravdu ambiciózní, ale samozřejmě náročné. Ukazujeme, že to jde, protože si myslím, že nikdo o našem divadle v posledních letech nemůže říct, že by nebylo vidět. Je za tím opravdu naše mravenčí práce na obchodním oddělení a schopnosti a talent umělců, které je radost nabízet. Je to samozřejmě i o komunikaci s diváky, kdy se snažíme odpovídat na každý dopis, e-mail, připomínku na Facebooku, dost často osobně odpovídá i pan ředitel nebo se osobně zajímá o to, co a kam se odpovědělo a tak dále. Diváci a předplatitelé jsou u nás velice vážená skupina. Tento rozhovor je veden z pohledu obchodu a marketingu, ale samozřejmě v první řadě je důležité konstatovat, že bez skvělých výkonů našich umělců, profesionality a schopností inscenátorů, režisérů, šéfu a dalších a dalších profesí by divadlo fungovat nemohlo!

MD: Já osobně vidím velký problém v tom, že rozpočet musíme ukončit v kalendářním roce, a tím pádem nemůžeme ušetřené peníze převést do dalších let, například na nějaký větší projekt.

EL: To je pravda a je to nevýhoda plánování všech veřejných peněz. Úplně zbytečně a neúčelně jsou prostředky vynakládány na konci roku na něco, co byste třeba normálně nepořídili. Je škoda, že když peníze ušetříte, tak se může stát v rámci hospodaření celého města a toho, že jsme jeho příspěvková organizace, že o ně přijdete.

16. Jakou nabídku pro diváky divadlo vytváří?

EL: Snažíme se tvořit a nabízet to, co lidi zajímá. Většina, troufnu si říci, že 99 % naší produkce si vždycky najde svého diváka. Divadlo jako takové představuje kulturní službu a nemůžeme dělat jen povrchní, libivé kusy. Nemůžeme nabízet například jen komedie, ale musíme mít opravdu širokou nabídku. Musím říct, že činohra byla dlouhá léta na okraji zájmu, ale za poslední 2-3 roky si troufám říci, že se hodně zvedla a naše činohra je opět na výsluní. Je to skvělé, protože lidé velice rychle zapomenou na to, co bylo špatné. Opravdu se snažíme klást důraz na divácké kusy, zejména v té činohře, ale i přesto jsou tam i vážnější představení, pro mladé lidi, které opravdu nemohou oslovit diváka z Velkého divadla – viz např. představení na Malé scéně. Nabízíme také kvalitní opery, balety, což jsou žánry, které by asi klasické divadlo v soukromých rukách těžko uvádělo. Na tyto účely právě dostáváme zmiňovaný příspěvek, abychom tu byli pro všechny a naše nabídka představení byla velice pestrá.

17. Muzikál už se nějakou dobu nehraje ve Velkém divadle, přemýšlí se o tom, že by se muzikál do Velkého divadla vrátil?

EL: *Bohužel ne, protože technické možnosti Velkého divadla to již neumožňují. Muzikály jsou portovaná záležitost a ve Velkém divadle je již velice omezená sada portů. I kvůli tomu jsme učinili strategické rozhodnutí, že muzikály budou už jen v Novém divadle. Ale myslím si, že Nové divadlo je přesně ta správná scéna právě pro muzikály a v kombinaci s Malou scénou je velice dobře využité. Naopak občas máme problém s tím, co hrát právě ve Velkém divadle. Musíme se snažit to nějakým způsobem vyvažovat, protože bychom měli mít obě scény vyvážené.*

18. Vyskytují se ve Velkém divadle nějaké problémy? Například technického rázu?

EL: *Velké divadlo sebou nese vzhledem ke stáří vybavení a technologií i nějaké problémy, řada věcí je již zastaralých. I přes to, že se je snažíme udržovat, tak je to zase o to víc náročné finančně. Někdy je opravdu těžké vysvětlovat, proč stojí tolik peněz udržovat Velké i Nové divadlo.*

MD: *Počátky otevření Nového divadla provázely občasné technické potíže. Mnoho lidí jsem tehdy slyšela říkat, že „v Komorním divadle se nikdy nic nepokazilo“. Jenže ono se v Komorním divadle nic moc pokazit nemohlo, protože oproti Novému divadlu tam téměř žádné moderní technologie nebyly.*

EL: *To, co nabízí Nové divadlo, jsou zkrátka nejnovější technologie, které se dají v inscenacích použít, a my se o to snažíme beze zbytku, zejména v muzikálech nebo také v operách. Ve Velkém divadle se nachází jedna točna, ale již je limitovaná. Například u činohry Linii krásy se zjistilo, že točna po nějakém čase není schopna pohybu s velkou dekorací, která byla pro toto konkrétní představení postavená. Proto tato inscenace skončila i o trochu dřív, než jsme měli naplánováno. Ve chvíli, kdy se zadává nová inscenace, se musí počítat právě s technickými možnostmi a limity, které scéna má. Je to komplikované a jsme velice rádi za lidi, kteří jsou v divadle dlouhá léta a umí s technologiemi naprosto bravurně a profesionálně tím pracovat.*

19. Kolik je předplatitelů?

EL: *V roce 2019 jsme měli 10 238 abonentů. V tomto počtu je zahrnuté i předplatné pro školy, seniory, svozové předplatné. V počtu prodaných abonmá patříme mezi nejlepší v České republice. Uvidíme, jak si budeme stát, až přijdeme s novým plánem předplatného.*

Příloha č. 2 – zřizovací listina DJKT

ZŘIZOVACÍ LISTINA

Plzeň, statutární město vydává na základě usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 296 ze dne 15. 5. 2003, podle § 84 odst. 2 písm. d) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (v platném znění), podle § 27 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (v platném znění) toto úplné znění zřizovací listiny příspěvkové organizace, která je samostatnou právnickou osobou, oprávněnou jednat a zavazovat se vlastním jménem.

1. Název organizace: Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace
2. Sídlo organizace: Plzeň – Jižní Předměstí, Palackého náměstí 2971/30, PSČ 301 00
3. IČ: 00078051
4. Označení zřizovatele: Plzeň, statutární město

Funkci zřizovatele vykonává Rada města Plzně prostřednictvím Magistrátu města Plzně a v souladu s organizačním řádem MMP.

5. Základní účel zřízení: divadelní a koncertní činnost
6. Předmět činnosti:
 - 6.1. Hlavní činnosti:
 - pořádání veřejných divadelních představení (opera, opereta, činohra, balet a muzikál) v budovách divadla i v jiných kulturních zařízeních
 - pořádání koncertů ve stejném rozsahu jako u divadelních představení
 - pořádání i poskytování jiných kulturních, vzdělávacích, osvětových a veřejně prospěšných akcí i služeb, včetně výstav a festivalů
 - vydávání periodických a neperiodických tiskovin

- Divadlo Josefa Kajetána Tyla je členem zájmového sdružení právnických osob – Mezinárodní festival DIVADLO Plzeň

6.2. Doplnkové činnosti:

- provozování ubytovacích zařízení pro zaměstnance organizace
- půjčování předmětů divadelních výprav
- hudební, dramatická, pohybová a baletní výuka pro děti a mládež
- výkon jiných souvisejících činností se souhlasem zřizovatele

7. Statutární orgán:

7.1. Statutárním orgánem organizace je ředitel. Ředitel jedná jménem příspěvkové organizace samostatně ve všech věcech s výjimkou právních úkonů uvedených v bodu 8.4. této zřizovací listiny a vyjma právních úkonů vyloučených Statutem města Plzně a právními

předpisy. Ředitele jmenuje a odvolává Rada města Plzně na návrh ředitele Úřadu služeb obyvatelstvu MMP. Ředitel organizace je povinen dbát pokynů vedoucího útvaru, který zabezpečuje plnění úkolů zřizovatele a ředitele Úřadu služeb obyvatelstvu MMP.

7.2. Ředitel se za organizaci podepisuje tak, že k jejímu napsanému nebo vytištěnému názvu připojí svůj vlastnoruční podpis.

8. Vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele předaného organizaci k hospodaření a vymezení práv a povinností organizace:

8.1. Organizaci je předán k hospodaření majetek statutárního města Plzně, který jí byl dosud svěřen do správy k vlastnímu hospodářskému využití (dále jen „svěřený majetek“). Svěřený majetek je vymezen v přílohách, které jsou nedílnou součástí této zřizovací listiny. Inventurní soupis majetku je uložen v sídle příslušné příspěvkové organizace. Obsah svěření (práva, povinnosti a odpovědnost správce) jsou vymezeny v bodech 8.4. až 8.10. této zřizovací listiny.

Ve své činnosti se organizace řídí zejména zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění, vnitřními předpisy zřizovatele a usneseními orgánů statutárního města Plzně.

Organizace hospodaří též s dalším majetkem statutárního města Plzně, pokud jí byl svěřen smlouvou. V takovém případě smlouva stanoví výčet svěřeného majetku i rozsah svěřených práv a povinností s tím souvisejících.

Organizace hospodaří a nakládá svým jménem s finančním příspěvkem z rozpočtu statutárního města Plzně, se získanými finančními prostředky a s užitky a výnosy z majetku, předaného organizaci dle bodu 8.1. této zřizovací listiny.

Organizace je oprávněna nakládat s finančními prostředky na bankovním účtu a v pokladně.

8.2. Organizace může dále v souladu se svým posláním a v rámci svého předmětu činnosti hospodařit i s majetkem jiných právnických osob nebo státu, a to na základě smlouvy s nimi uzavřené.

8.3. Organizace nabývá majetek pro svého zřizovatele bez jeho předchozího souhlasu, nestanoví-li zřizovací listina jinak. Rozhodování o nabývání nemovitostí je vyhrazeno zřizovateli.

Majetek nabytý organizací do vlastnictví zřizovatele se považuje ode dne jeho nabytí či pořízení za majetek svěřený organizaci.

Organizace je oprávněna přijímat do vlastnictví zřizovatele dary – movité věci, v tomto případě jedná za statutární město Plzeň příspěvková organizace.

Do svého vlastnictví organizace nabývá dary ve formě movitých věcí, u kterých si dárce vyhradil nabytí do vlastnictví organizace a peněžitých darů či jiných plněních majících charakter peněžitého daru.

Zřizovatel poskytuje organizaci předchozí souhlas k nabývání peněžitých darů účelově určených do vlastnictví organizace. K nabývání ostatních darů do vlastnictví organizace je třeba předchozí písemný souhlas zřizovatele.

8.4. S majetkem statutárního města Plzně, předaným dle bodu 8.1. této zřizovací listiny, hospodaří organizace jako s majetkem vlastním s výjimkou těchto právních úkonů, které podléhají předchozímu souhlasu orgánů města:

- a) nabývání a převod nemovitostí;
- b) bezúplatné postoupení, prominutí či vzdání se práva, pokud se týká svěřeného majetku a pohledávek s majetkem spojených;
- c) přijetí a poskytnutí úvěru nebo půjčky;
- d) bezúplatný převod věcí movitých;
- e) omezení vlastnických dispozičních práv;

- f) změna funkčního charakteru nemovitosti a stavební úpravy přesahující úroveň běžné údržby;
- g) bezúplatné zřízení věcných břemen váznoucích na městském majetku svědčících ve prospěch jiného subjektu, zrušení věcných břemen váznoucích na cizím majetku svědčících ve prospěch statutárního města Plzně;
- h) prodej movitého majetku s výjimkou majetku uvedeného v bodě 8.5. písm. j);
- i) pořízování věcí nákupem na splátky nebo smlouvou o koupi najaté věci (leasing).

8.5. Při hospodaření se svěřeným majetkem je organizace zejména povinna:

- a) užívat majetek výlučně v souladu s předmětem své činnosti a hájit zájmy města tak, aby bylo dosaženo maximálního trvalého prospěchu pro město a jeho občany. V případě nejasností je rozhodující stanovisko rady města, nevyjádřilo-li se k věci již zastupitelstvo;
- b) vést a aktualizovat evidenci o svěřeném majetku;
- c) samostatně evidovat příjmy ze svěřeného majetku, a to vč. výdajů tak, aby byl dodržen zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, v platném znění;
- d) provádět údržbu svěřeného majetku (vč. přípravy event. rekonstrukcí a modernizace);
- e) zabezpečit ochranu a sjednat přiměřené pojištění tohoto majetku;
- f) zastupovat město v řízení před státními orgány, s výjimkou soudů, zastupovat město při územním a stavebním řízení ve věcech týkajících se tohoto majetku;
- g) spravovat a udržovat svěřený majetek tak, aby bylo dosaženo jeho optimálního využití ve prospěch vlastníka;
- h) uzavírat nájemní smlouvy na dočasně nevyužívaný svěřený majetek v souladu s § 39 zákona 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění a v souladu se Statutem města Plzně, v platném znění;
- i) dodržovat zásadu, že nájem služebního bytu je vázán na výkon práce nájemce pro organizaci;
- j) realizovat prodej nepotřebného movitého majetku, pro který nebyl nalezen správce v rámci složek města pomocí zveřejnění na portálu města. Pokud není nalezen žádný zájemce, je organizace oprávněna svým jménem prodat movitý majetek s pořizovací cenou do 50 tis. Kč včetně za jeden kus, kdy výnosy z tohoto prodeje budou výnosem příspěvkové organizace.

Kupní cena bude realizována za cenu aktuálně dosažitelnou na trhu. Toto právo se nevztahuje na automobily a výpočetní techniku.

8.6. Organizace je oprávněna uzavírat nájemní smlouvy na dočasně nevyužitý svěřený majetek na dobu určitou ne delší než jeden rok.

8.7. Organizace nese odpovědnost za škodu:

a) vůči třetím osobám;

b) vůči majetku zřizovatele

plynoucí ze správy a z hospodaření s majetkem uvedeným v bodě 8.1. této zřizovací listiny.

8.8. Rozhodnutím Zastupitelstva města Plzně může být předání majetku k hospodaření organizaci kdykoliv ukončeno nebo omezeno a kterákoliv část svěřeného majetku může být z dispozičních práv organizace vyjmuta.

8.9. Za svěřený movitý a nemovitý majetek a jeho řádné a hospodárné využívání odpovídá ředitel organizace.

8.10. Organizace je povinna informovat neprodleně ředitele Úřadu služeb obyvatelstvu MMP o všech mimosoudních vyrovnáních, a u smluvních pokut, úroků z prodlení v částce nad 50 tis. Kč v jednotlivých případech, pokud je příspěvkové organizaci tato penalizace předepsána. Tím není dotčena povinnost statutárního orgánu vypořádat každou udělenou pokutu či povinnost uhradit úrok z prodlení.

8.11. K uzavření nájemní smlouvy či smlouvy o vypůjčce, ve které organizace vystupuje jako nájemce či vypůjčitel, na dobu neurčitou anebo na dobu delší jednoho roku je nutný souhlas zřizovatele.

9. Vymezení doby, na kterou je příspěvková organizace zřízena:

Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace byla zřízena ke dni 1. 1. 1991 na dobu neurčitou.

10. Závěrečná ustanovení:

10.1 Další podrobnosti upravuje organizační řád městské organizace, který po schválení Radou města Plzně vydává ředitel organizace.

10.2 Zřizovací listina je vyhotovena v 6 stejnopisech, s platností originálu, z toho 5 stejnopisů obdrží zřizovatel a 1 stejnopis Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace.

10.3. Změny nebo doplnění této zřizovací listiny je možné provádět pouze číslovanými dodatky, které se po schválení zastupitelstvem města stanou nedílnou součástí zřizovací listiny.

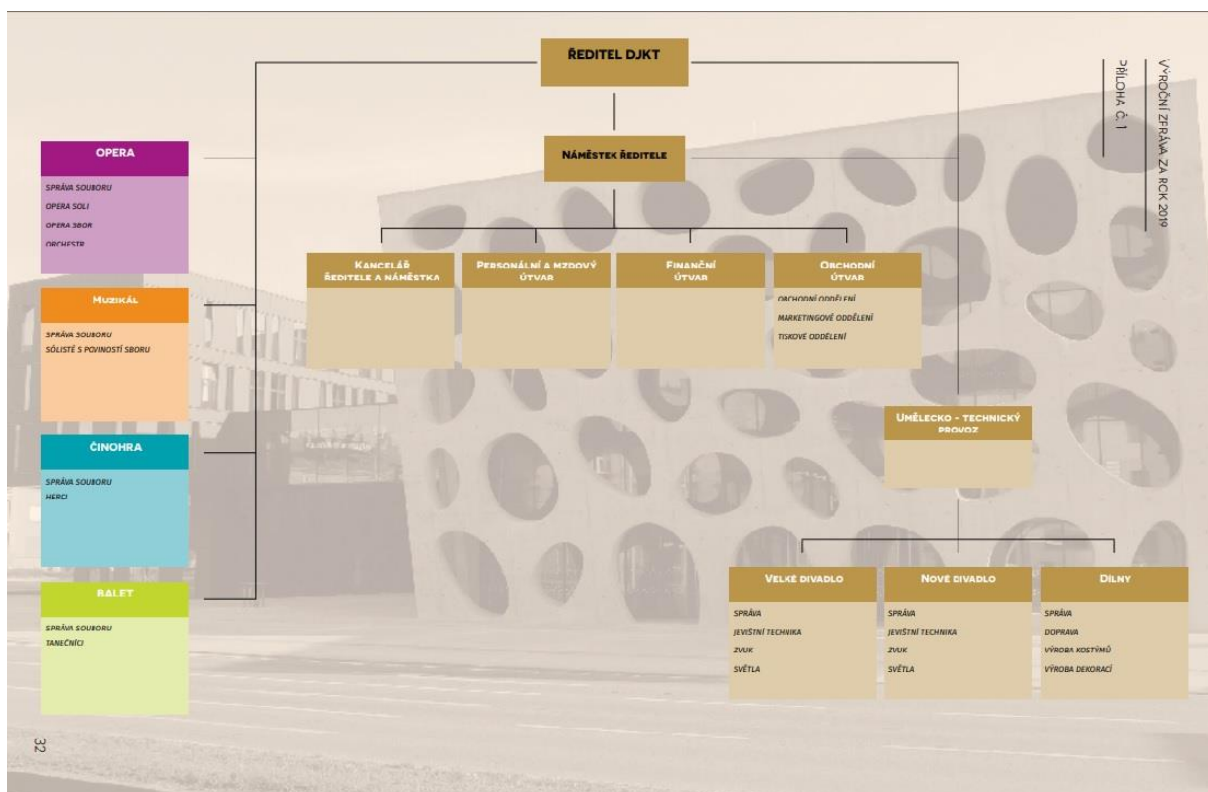
10.4. Tato zřizovací listina nabývá účinnosti dnem podpisu a zároveň ruší zřizovací listinu Divadla Josefa Kajetána Tyla ze dne 8. prosince 2000 včetně všech dodatků.

10. 5. Součástí zřizovací listiny jsou následující přílohy:

- a) Svěření movitého majetku Divadlu Josefa Kajetána Tyla, příspěvkové organizaci;
- b) Svěření nemovitého majetku Divadlu Josefa Kajetána Tyla, příspěvkové organizaci;

Zdroj: <https://www.djkt.eu/zrizovaci-listina>

Příloha č. 3 – Organizační struktura DJKT

Zdroj: <https://www.djkt.eu/vyrocní-zpravy/category/6>